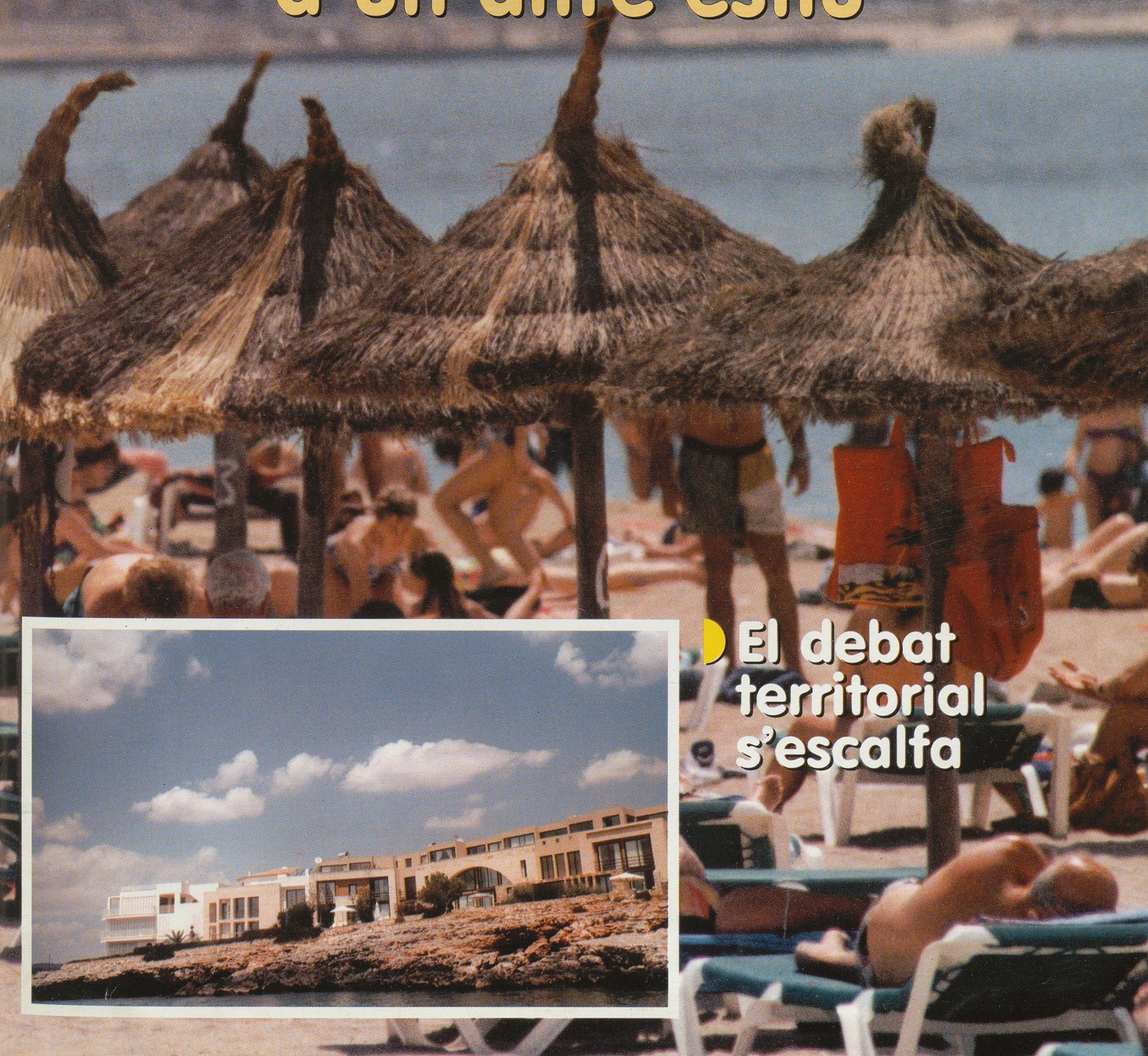

ona

**Quadern
de debat**

Número 61 - octubre 1998 - 600 pta.

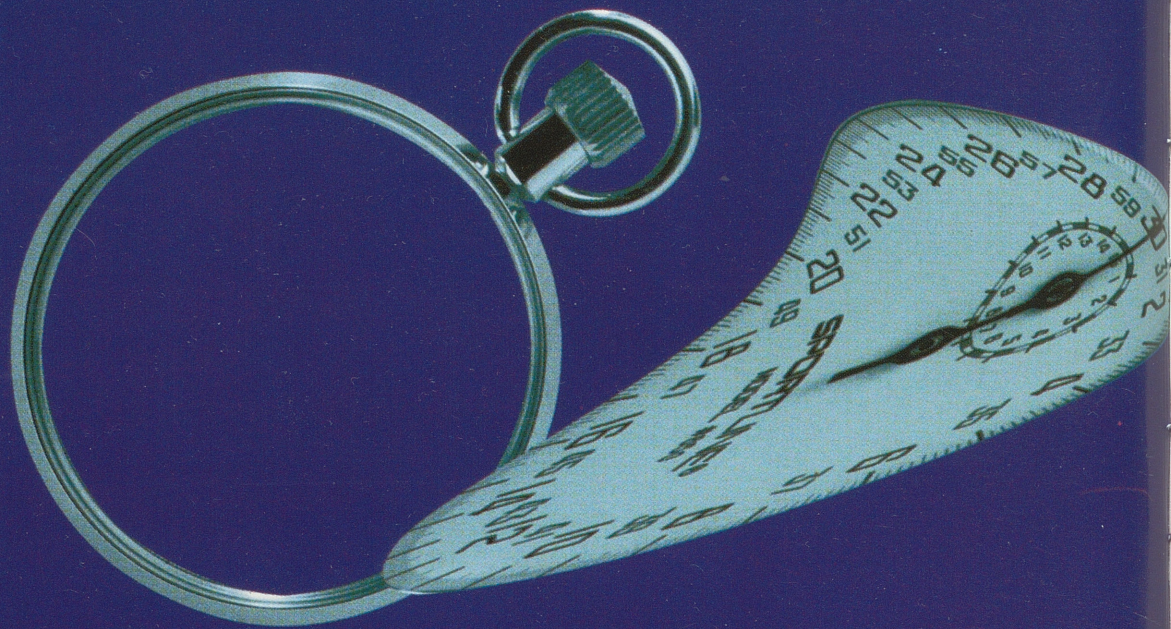
► Mallorca sobreviu a un altre estiu

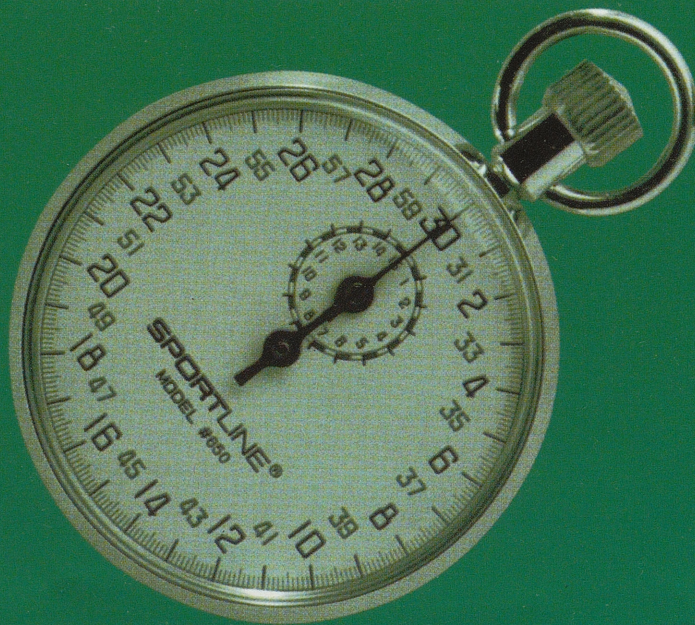
► El debat
territorial
s'escalfa

PARA ALGUNOS NO CUENTA EL TIEMPO...

... PARA OTROS SÍ.

Avda. Gaspar Bennazar Arquitecte, 71
07004-Palma de Mallorca
Tel. 971 76 35 80 - Fax 971 75 00 09

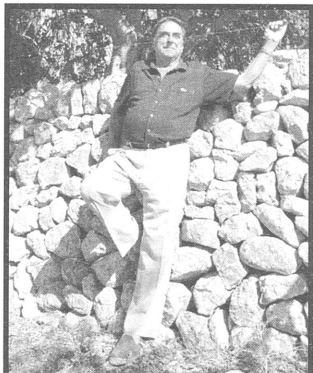
e mail: ifesbalears@ugt.es
Web Internet: <http://www.ifes.es>
ó INFOVIA:IFES

Hemos hecho trescientos quince mil amigos, hemos estudiado veinte mil cursos... y además nos ha sobrado tiempo para celebrar nuestro 10 ANIVERSARIO.

Hacemos presente, pensando en futuro.

4-5 hemeroteca i editorial

6 territori

Els senyors de la terra.
*Entrevista a Montserrat Galmés,
per Maria Ferrer.*

12

**Una proposta alternativa
per al món rural.**
*Entrevista a Magdalena
Mayol, per Antoni Oliver.*

18

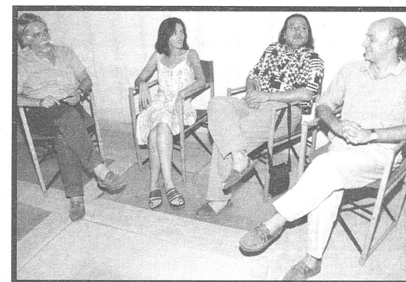
turisme
**Sobreviure a
l'estiu.**

*Entrevista a
Maria, Maria
Victòria Secall i Caterina Canyelles, per Gina Garcías.*

24

**1998: Mallorca
factory.**
Taula rodona amb
Marisa Goñi,
Andreu Manresa,
Antoni Maria Tomàs i
Juan L. Ruiz Collado, per Magdalena F. Mulet.

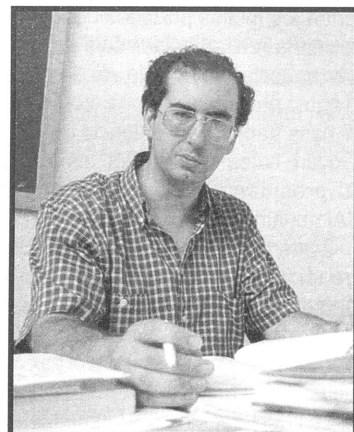
30

**1968: Dins la lluna
d'un rober.**
*Entrevista a Antònia
Vicens, per Sebastià
Verd.*

36

**1898: Les ombres del
paradís.**
*Entrevista a
Antoni Marimón,
per Joana M. Roque.*

41 la clau d'ONA

ona Quadern
de debat

n. 61, octubre 1998

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte). Antoni Fleixes (economista).
Jaume Garau (psicòleg). Sinfo García (dir. gerent Fundesba).
Pere Mascaró (economista). Francesc Obrador (tècnic turístic).
Empar Rocabruna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Gina Garcías. Maria Ferrer. Miquel Massutí.
Antoni Oliver. Joana M. Roque. Antoni Rosselló.

Disseny: A. Caro. - **Impressió:** Imp. Homar. Tel. 43 08 61 - Palma de Mallorca

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. C. Joaquim Botia, 11, 1r, A
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07012-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 600 pessetes - Subscripció: 5.000 pta. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, S.L.**
Joaquim Botia, 11, 1r. A. 07012-Palma de Mallorca o telefonau al
971 71 16 61 - Fax 071 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

Diario de Mallorca

27 de agosto de 1986

Mallorea

AUDIENCIAS REALES EN LA ALMUDAINA

Audiencia a
Jaume Matas
y a los miembros
del Govern

El Rey, junto al presidente Matas y a los miembros del Govern durante la audiencia en la Almudaina. Foto: Llorens

Matas invita al PSOE a un pacto para reducir el suelo edificable

El socialista Antich agradece que "el PP haya recogido el guante lanzado desde el Pacto de Progreso"

PARISIA GORI, Palma.
El presidente del Govern, Jaume Matas, invitó ayer a los socialistas a un pacto sobre el territorio.

En el territorio, que debe ser controlado con todos los recursos posibles. Este pacto debe incluir proyectos de desdoblamiento por el nivel de visitantes que reciben.

según las estadísticas negativas de los conservadores a desdoblamiento en Calvià y en urbanizaciones como Tàrrida y Cala Penya.

"Viremos al mensaje de Matas plantearnos municipalmente si se contemplarían parcelas prospectivas en el próximo ejercicio para hacer frente posibles indemnizaciones. No es el momento de figurar a otras fuerzas políticas."

En estas medidas negativas no se invitó a reparticiones.

AUDIÈNCIA REIAL I PROPOSTA DE PACTE

Entre les moltes portades i pàgines que reflecteixen la realitat balear dels mesos d'estiu, pot ser aquesta del **Diario de Mallorca** de finals d'agost en sigui una bona mostra: per una part, hi ha la tradicional audiència que els Reis fan al Govern balear i, per l'altra, les declaracions que el president Matas va fer a la sortida de l'Almudaina.

Evidentment no hi ha una relació directa entre un fet i l'altre. Els Reis continuen essent els personatges més representatius de l'estiu oficial quan, de fet, i sense caure en els tòpics, hom pot dir que Palma es converteix en la capital política de l'Estat.

Les declaracions de Jaume Matas van, però, per un altre camí: es refereixen a un tema concret i de política autonòmica. Parlen de la urgència de controlar el creixement urbanístic per impedir que l'increment demogràfic que registren les Illes acabi en l'enfonsament de l'economia. Per això va oferir un pacte a l'oposició - inicialment al PSOE - per parlar sobre la possible reducció de sòl edificable.

És, aquesta, una qüestió delicada. El pacte és rebutjat tant des del sector més conservador del PP com des d'altres sectors de l'oposició que no es fien de les intencions del Govern. Segui com sigui, el debat ha quedat obert.

INFRAESTRUCTURES COL-LAPSADES

La situació comença a ser dramàtica: la pressió demogràfica de tots els estius afecta les infraestructures que deixen de funcionar adequadament i això, sens dubte, és el pitjor que pot passar a qualsevol societat. En el cas de les Balears és evident que no funcionen com toca serveis tan fonamentals com són el subministrament d'aigua dolça o el tractament de residus sòlids i, fins i tot - com es denuncia en aquesta informació de **El Día del Mundo** - els hospitals.

Mentre es debat l'oportunitat o no d'un nou hospital públic a Inca i, sobretot, qui l'ha de pagar, les urgències de Son Dureta es col·lapsen. La imatge que ofereix la residència de la Seguretat Social és lamentable, però la direcció assegura que aquest és un problema endèmic que no és provocat només per l'increment de la població estiuenca. Pitjor encara: cal parlar d'unes infraestructures que no resisteixen el model actual. Cal, doncs, una revisió.

L'ESTIU DELS FAMOSOS

Última Hora (Jueves, 13 de agosto de 1986)

EL DISCRETO ENCANTO DEL VERANO

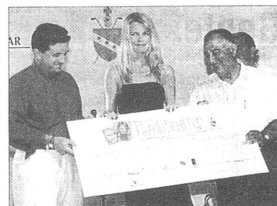
Las Islas se rindieron a Claudia

La modelo fue la estrella de la gala de la moda balear

Texto: Mariana Díaz Foto: Jaime Morey/oto Librería

En ella llegó el verano. Los 1.000 asistentes a la gala balear que se celebró en Cala de Pula, una zona que ha destinado a Proyecto Home y

hora de retiro y comportamiento mesa con la bella, así como Joan Huguier, presidente del Parlament, el conde Joan José Caradon, el alcalde de Palma, Joan Taperia,

Más famosos en Pula

Aerba, Jaume Matas y Claudia Schiffer junto a Tòmas Català, de Proyecto Home, durante el acto final de la gala. Arriba, Berlin Obispo junto a Carlos Salas y Giorgio

Al marge dels problemes, no hi ha dubte que la imatge que s'exporta de les Balears és la dels famosos. Les Illes de la *jet*, animades per la proliferació d'actes socials i per les perennes passarel·les en què s'han convertit els clubs nàutics més coneguts. Com a mostra aquí tenim la informació publicada a **Última Hora** d'un dels esdeveniments que han centrat l'estiu mallorquí: la participació de Claudia Schiffer a la gala del Proyecto Home.

Nombrosos famosos acudiren a Pula, atrets, potser, més per l'oportunitat de mirar i deixar-se veure que no per la finalitat altruista -a favor de la lluita contra de la drogodependència- dels promotors de la vetllada.

És inevitable, quan arriba la calor sorgeixen unes Illes diferents, poblades per gent gairebé diferent. Són els altres illencs, els de temporada, el producte d'una societat que un bon dia decidí consagrar-se a la que Miquel dels Sant Oliver va dir que era "la indústria dels forasters".

SÁBADO DE AGOSTO DE 1986

EL DIA DEL MUNDO 7

ILLES BALEARS

La dirección de Son Dureta niega que haya saturación y dice que «es la misma situación que todos los años» — El centro tiene una ocupación del 90% — Los principales problemas, en Cardiología

Colapso en Urgencias

Varios pacientes están más de 48 horas en esta área hasta que se les da una habitación

JOSIA MORENO

Una enfermera atiende a un paciente en el pasillo del servicio de Urgencias de Son Dureta.

de Urgencias, aunque matan que casos concretos para el hospital, el día en el que las camas están en saturación, se refieren a la zona de urgencias, donde se atienden a los pacientes.

Huelgas en bares y «duty free» del aeropuerto

Nuevos conflictos laborales en Son Dureta a partir de la segunda quincena

RAMA

PALMA. Los trabajadores de bares y «duty free» del aeropuerto de Son Dureta se ponen de huelga a partir de la segunda quincena de agosto.

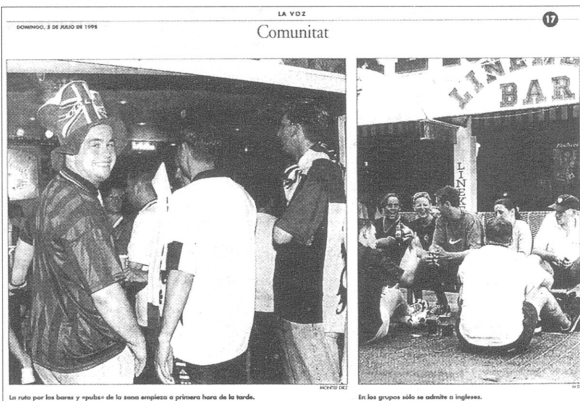
El comité de empresa de Recyc, S.A., comunicó a los bares y «duty free» de la zona de urgencias que Recyc había decidido licitar a cabo el contrato colectivo de bomberos y el puerto de empresa que Recyc había suscrito en 1987 según los que se le ha pagado a un acuerdo sobre condiciones laborales y el salario.

A su vez, la plantilla de Alkama, empresa que gestiona las líneas de autobús de urgencias, exige una mejora de las condiciones de trabajo de los conductores de sus

EL MÓN DELS HOOLIGANS

Però hi ha, també, una altra societat turística diferent de l'anterior. No tot són cares guapes i famoses, sinó que el turisme també té el seu propi submón que, degudament explotat, ha donat molts de beneficis durant anys. És el fenomen dels "hooligans" que cada any envaeixen zones de Magaluf, de la platja de Palma o de Sant Antoni de Portmany i que, entre altres repercussions, ha provocat la sonada dimissió del vicecònsol britànic d'Eivissa "empegueït pel comportament dels seus compatriotes".

Un comportament que es reflecteix a aquest reportatge de **La Voz**, realitzat al punt més calent de tots, el carrer Punta Balena de Magaluf. És la ruta de l'alcohol, una plaga contra la qual les autoritats locals de Calvià s'han confabulat..., però és inútil. Tots els vespres de l'estiu infinitat de caravanes etíliques re-

La ruta per les barres i «pubs» de la zona empenta a primera hora de la tarda.

En els grups s'hi veu sobretot a anglesos.

Los «hooligans» que participan en las bacanales etílicas se han convertido en una lacra para Calvià

La ruta del alcohol

Las 17,30 horas, en algún punto de Punta Balena, Magaluf, una gala espera que más de 30 jóvenes turistas ingleses se presenten para iniciar el exodo etílico. No son los únicos, otros

nutrido grupo que sobrepasa las 300 personas. El objetivo no es otro que beber hasta que el cuerpo diga basta. Ellos lo han bautizado con el nombre de pub crawling, pero nosotros lo

que aparece cada día en Calvià, en Punta Balena y Torrenova, un virus que se extiende sobre el concepto de calidad turística, una enfermedad que amenaza a los comerciantes de

corren els locals més de moda, aquells on la beguda s'ofereix a bon preu i sense limitacions.

El gran pacte

L'inici del nou curs polític, que finalitzarà amb la convocatòria de les pròximes eleccions, ens ha proporcionat una de les més esperades notícies dels darrers anys. En realitat, hauríem de parlar de sorpresa, si no fos per la lògica d'uns esdeveniments -la saturació de les infraestructures públiques- que ja no admeten cap nou retard en la presa de decisions. Ens referim, evidentment, a la proposta de pacte que ha fet el president Matas per limitar el creixement urbanístic de les Illes a través, fins i tot, de la desqualificació de sòl urbanitzable.

A principis d'estiu el conseller de Medi Ambient i Ordenació del Territori ja havia avançat aquesta proposta, just després que el Consell de Mallorca decidís impulsar la redacció d'uns criteris propis per a l'elaboració del que ha de ser el Pla Territorial Insular. Es tracta, per tant, d'una oportunitat única per avançar cap a una entesa institucional i fer possible, a la fi, allò que el seny mana: canviar el rumb del model de desenvolupament.

Sens dubte els lectors d'ONA donen per sobreentès que aquests Quaderns de Debat són, per pròpia definició, partidaris entusiastes

d'aquest pacte. El demanam des de fa anys, però mai fins ara no havia estat tan a prop. És una qüestió evident que no podem deixar passar per alt i, molt manco, deixar perdre. La pressió demogràfica que pateixen les Illes durant els estius ha acabat per demostrar que no és possible continuar posant al mercat més i més places residencials i que, en aquest sentit, l'urbanisme és l'únic instrument que és en mans dels poders públics per establir limitacions. Això crearà conflictes. És inevitable. Però l'ocasió ho paga: cal demostrar a l'opinió pública internacional que els models turístics adults, com el nostre, poden evolucionar per recuperar la qualitat de vida i el paisatge que en el passat provocaren el boom. Però, sobretot, cal que la societat balear operi el miracle d'adaptar-se a les exigències del demà en lloc de mantenir-se esclava, com ha fet fins ara, del present.

En definitiva, cal que la societat recuperi el protagonisme que li pertoca en substitució dels "lobbys" econòmics que durant anys han operat en el si de les institucions públiques de les Illes. I és menester, igualment, que tots aquests canvis es facin en funció de la potenciació d'unes senyes d'identitat que, al capdavant, han de ser les que donaran cohesió social a unes

Illes que pateixen un increïble, i inacceptable, procés de despersonalització.

La proposta inicial del Consell de Mallorca va obeir, segurament, a la temptació de provocar políticament un govern del Partit Popular que es mostrava incapaç de donar sortida a les seves pròpies promeses electorals o, si més no, a la principal promesa: les Directrius Territorials. Però allò que podia semblar un camp de batalla ha esdevingut, per sort, l'ocasió que des de fa anys hom esperava: un pacte que faci possible entrar en els tiransys del seny i sense que això signifiqui haver de renunciar a la prosperitat econòmica acumulada en les darreres dècades. Ans al contrari: del que es tracta és que aquesta prosperitat arribi a tothom i que sigui millor repartida, no només entre la societat actual sinó també amb les generacions futures.

En definitiva, el que cal esperar ara és que aquest pacte es defineixi, és a dir, passar de les paraules als fets en un acord que, sens dubte, no només ha de ser interinstitucional, sinó, sobretot, intergeneracional. El que és en joc no només és el present, sinó sobretot el futur.

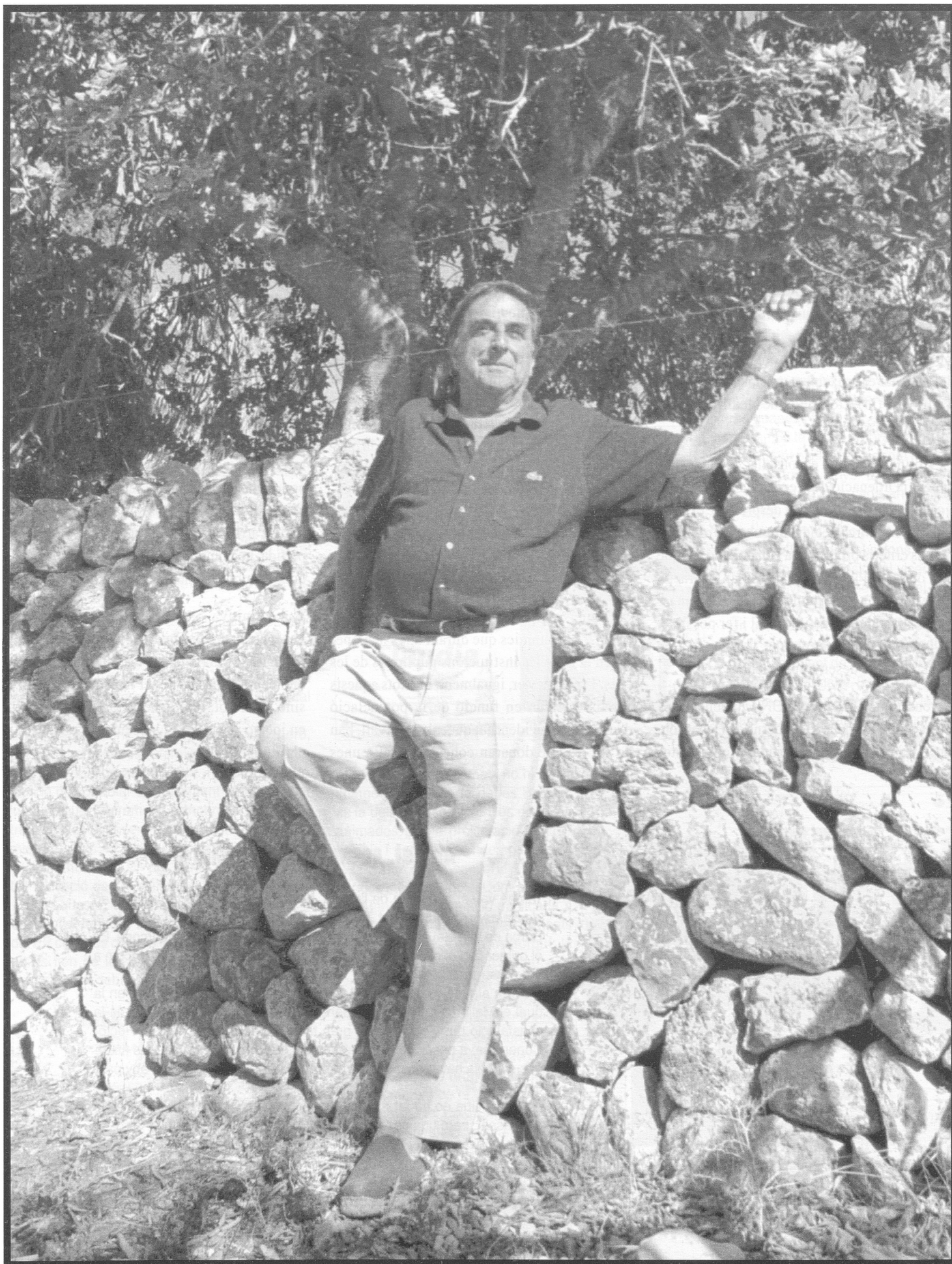
ARA SÍ, EL MALLORCA CAMPIÓ

També va ser la imatge de l'estiu i, com a mostra, la portada del *Diari de Balears* del 23 d'agost, a l'endemà que el Reial Mallorca derrotés el Barça de Van Gal al Nou Camp i que, així, aconseguís la supercopa. És el primer títol oficial del Mallorca al llarg de tota la seva història i, com a tal, va ser molt celebrat.

Per a alguns va ser la venjança de la final de la Copa del Rei, en la qual el Mallorca perdé en els penals. Per a altres, més seriosos, és la constatació que l'equip té un gran tècnic al seu front, l'argentí Héctor Cúper que, a pesar de la transformació del conjunt a causa dels fitxatges, sembla haver aconseguit mantenir la mateixa imatge de l'any passat.

Ara, la lliga no ha fet més que començar i és prest per augurar què pot passar, però una cosa sí és segura: al darrere del Mallorca hi ha un planejament esportiu seriós. Tant de bo que d'aquí a uns anys puguem dir el mateix pel que fa al planejament social.

Els senyors de la terra

Entrevista a Montserrat Galmés

per Maria Ferrer

"Esper no quedar com un dolent, perquè dolent no ho som". Amb aquestes paraules acabava la conversa amb Montserrat Galmés, un metge, ja retirat, que presideix Amics de Fora Vila. Aquesta associació sorgí envoltada per la polèmica. D'ella en són membres destacades persones del Partit Popular i la seva principal finalitat fou anar en contra d'un projecte estrella del Govern del Partit Popular, les Directrius d'Ordenació Territorial. Montserrat Galmés, un home de conversa agradable al qual se li encenen els ulls quan parla de la terra, de la seva terra, de la terra de Mallorca, tracta d'explicar l'origen d'aquesta aparent contradicció.

Parla en nom dels propietaris de les finques rústiques, i del seu raonament es desprèn que, encara que han dit la seva en el tema de les Directrius, el seu desacord va més enllà i arriba fins a una llei emblemàtica per les Illes, la Llei d'espais naturals. El discurs de Montserrat Galmés és dels que trobarà fidels seguidors i radicals detractors. Tots coincidiran probablement en el fons, en la necessitat de conservar Mallorca, i discreparan en les formes.

-Què és Amics de Fora Vila?

-Què és Amics de Fora Vila? Miri, jo diria que és una associació que va sortir obligada per les circumstàncies, per les lleis que anaven sortint, del Pla de Mallorca, les noves Directrius d'Ordenació del Territori... Vàrem veure que aquestes normatives, de qualche manera, limitaven el que és el dret a la propietat i el que és l'ús de la propietat. Vàrem creure que no eren normatives favorables al propietari, que ja pateix des de fa molts d'anys i arrossega tota la problemàtica agrícola, perquè avui l'agricultura no és rendible. Vàrem crear l'associació per mirar si la fèiem un poc més rendible o per mirar si volíem aguantar la propietat donant-li qualche sentit. Vàrem començar a reunir-nos una sèrie d'amics, sobretot juristes, perquè els juristes, eren els que estaven més pendents d'aquestes coses, propietaris de finques, i d'aquí va sortir aquesta associació. Vàrem fer les al·legacions oportunes a les Directrius d'Ordenació del Territori, les vàrem avalar amb sis o set mil signatures de gent de Mallorca, que vàrem recollir amb molt poc temps, i aquí som a aquest moment.

-Pel que veig vostès varen sorgir com un moviment en contra d'unes iniciatives legislatives que es duïen endavant, perquè se sentiren agredits i volien defensar-se.

-Jo, més que en contra de qualche cosa, diria a favor de la nostra propietat, a favor dels nostres drets com a propietaris o com a agricultors, perquè no vol dir que només siguin els propietaris. Els agricultors que tenen les seves finques arrendades i també tenen molt a dir en això. Sortien unes normatives que deien que, per exemple, per posar un petit ramat d'ovelles havies de demanar permís al

batle, si eren més de cent ja al Govern... I vàrem creure que això no ens afavoria gens. Això no és per anar a la contra sinó per anar a favor de.

ÀREES NATURALS D'ESPECIAL INTERÈS

-I les Directrius d'Ordenació què foren, la darrera gota?

-Sí, perquè ja venia d'enrera una certa preocupació. Les Àrees Naturals d'Especial Interès, que em pareix que estan molt ben posades, s'han de respectar, però també s'ha de respectar la propietat. No es poden donar aquests perjudicis als propietaris sense tenir, sense revertir, en cap benefici. Perquè a una ANEI, jo perd la propietat i perd l'ús de la propietat dins el territori, i no es pot fer res en absolut, a canvi de res, de res en absolut. És per això que vàrem sortir.

-Vostè troba que la Llei d'espais naturals ja vulnera el dret a la propietat i es va fer sense tenir en compte el sector que vostè representa?

-No es va tenir en compte en res en absolut, en absolut, al contrari. Molts d'espais naturals s'havien fet amb uns límits que podríem dir que estaven dins la normalitat. Es revisaren i "puf": sense cap raó concreta varen ser molt més grossos i molt més grans aquests espais. I això és en contra de la propietat d'aquests senyors.

-La reunió, el sopar que varen tenir vostès, que va suposar la posada en marxa d'Amics de Fora Vila, va estar envoltat de polèmica. Es va dir que això era una associació on hi

Montserrat Galmés té el carnet número tres d'Unió Mallorquina. Amb Jeroni Albertí, deixà la UCD i fundà aquest partit de caire nacionalista. Tot d'una d'explicar això, s'apressa a dir que mai no ha tengut cap càrrec públic i que ara, de la política, n'és enfora. Metge cardióleg de Manacor, fa dos anys que s'ha retirat i és ara quan més gaudeix de la finca, no molt gran, diu ell, que té a pocs quilòmetres del poble. De família de pagesos, ell no s'ha dedicat directament a la terra, però diu que ni ell, ni els seus quatre fills, voldrien mai deixar-la.

havia la part més conservadora del Partit Popular, l'ala dreta del PP, que això era una manera de pressionar el partit. Què hi ha de cert en aquestes raons?

-Miri, jo no ho veig així. En primer lloc, jo som un de tants, no som el president, som un igual entre els... som el que va davant entre els iguals. No he estat mai del Partit Popular. Vull dir que no em poden qualificar com a conservador, perquè no ho som. Conservador del Partit Popular, em referesc. Els qui hi havia, n'hi havia que eren del partit, n'hi havia que no, molta de gent que no ho era. Però, no era per anar en contra ni per pressionar el Partit Popular. Nosaltres ja vàrem dir que no. Bé, tots els moviments són polítics, tots: culturals, econòmics, ambientals... són moviments polítics, però no són partidistes. El més important és que no prenguem part en els partits, perquè els partits ja divideixen, i nosaltres no ens volem dividir, nosaltres volem ser tots Amics de Fora Vila, i ho hem defensat. Però no, no vàrem sortir ni en contra ni per pressionar, no vàrem sortir per a això.

EL PARTIT POPULAR

-Però hi ha destacats membres del PP dins l'associació.

-Però no és per anar en contra del Partit Popular, ni és per pressionar el Partit Popular. Ells hi són perquè són propietaris de finques. Tenim gent molt qualificada del Partit Popular que hi és, i mai no he sentit dir una paraula en contra del Partit Popular. Queixes sí, perquè no han tengut en compte el que es va predicar de tot d'una, no han tengut en compte la política, el programa electoral amb el qual es varen presentar a les darreres eleccions, no seguiren aquest programa. I per això vàrem dir "ja està bé", però no per pressionar, sinó per defensar els nostres interessos.

-El punt de separació d'aquest programa del Partit Popular, vostè creu que varen ser les Directrius d'Ordenació Territorial?

-Un d'ells. La passa més forta va ser aquesta.

-I altres punts de separació, quins serien?

-Bé, hi ha problemes, però que ja no pertanyen a aquest barri nostre, ni al pla del Pla de Mallorca. Tampoc no hi estam d'acord. Sembla que ara és pendent de revisió. També eren coses amb les quals no estàvem d'acord, i, de cop... A més, l'agricultura ha d'aguantar tota la conservació del medi ambient, perquè l'agricultura, que és una activitat tan poc rendible, ha conservat el camp, i hem procurat de no espatllar-lo. Els qui han de veure que ho han espanyat són uns altres. Si vostè mira des de la mar cap a la terra veurà el desastre que hi ha a les platges, a les voreres de mar, a les costes... En canvi, si va per l'interior, no hi ha aquest problema. I volem respectar el camp i el volem continuar respectant, perquè això és un patrimoni que hem de deixar als nostres fills, l'hem de deixar a les generacions que vendran darrere i l'hem de deixar no hipotecat. Al contrari, hem de deixar-lo habitable, perquè jo crec que la qualitat de vida ve d'altres coses, no només és guanyar molts de doblers, és també tenir un ambient agradable.

TAXA TURÍSTICA

-Vostè creu que les institucions són conscients de la necessitat de conservar l'interior de l'illa i que per això han fet les normatives de les quals parlàvem?

-A mi el que em va impressionar, impressionar favorablement, varen ser les darreres reflexions en veu alta del conseller de Medi Ambient, quan va parlar d'una taxa turística, d'una ecotaxa. A mi em va impressionar favorablement perquè pens que aquesta ecotaxa ha de revertir en els que tenen cura del medi ambient i el conserven, i en part ha de revertir als agricultors, als propietaris. Jo crec que això ho entenen. Ara ho comen-

cen a entendre, perquè no es pot fer res en contra del que és emparat a la Constitució, que és el dret a la propietat, i el dret a l'ús de la propietat. I ells veuen que no ho poden fer això... I a més, mentre Mallorca es conservi, els mallorquins estarem bé. Aquesta és la meva idea.

-La idea de les Directrius no crec que sigui diferent a la de conservar Mallorca.

-Però miri, hi ha unes qüestions a les Directrius que eren conflictives: hi havia unes zones d'esbarjo, però dins la propietat privada, que no era seva, sense tenir el propietari cap dret. No s'hi parlava dels drets del propietari, sinó només de l'obligació d'haver de cedir el territori. Això una d'elles. Les altres: no posar barreres, per exemple, als animals salvatges... I quins animals salvatges hi ha a Mallorca?, a no ser les tortugues, els conills i les llebres... Tota la vida hi ha hagut barreres, han fet la paret seca i no ha passat res mai. Què volien prohibir, la paret seca? Si això dóna caràcter a les Balears. No poder dur electricitat al camp. No podien augmentar, les finques que ho necessitaven, pel que fos, augmentar la força elèctrica no podien, havien de ser forces alternatives. Per exemple, energia eòlica o plaques solars, hi ha coses que no poden marxar amb això. Nosaltres creim que aquestes coses atempten contra el dret de l'ús de la propietat, que és l'agricultura.

MOLTS D'ARQUITECTES, POCS PAGESOS

-Vostè creu que no han estat ben assessorats per fer les Directrius?

-A les Directrius hi ha participat molta de gent. Hi ha molts d'arquitectes i pocs enginyers agrònoms. Hi ha molt de cos jurídic però hi ha pocs pagesos, no n'hi ha ni un. Per a mi, estan mal assessorats, en el sentit que es varen assessorar potser amb molts bons economistes, però amb mals tècnics. Hem de començar per saber què és el camp. Clar que hi ha la conservació del territori!, és el més important!, però ja el conservam el territori...

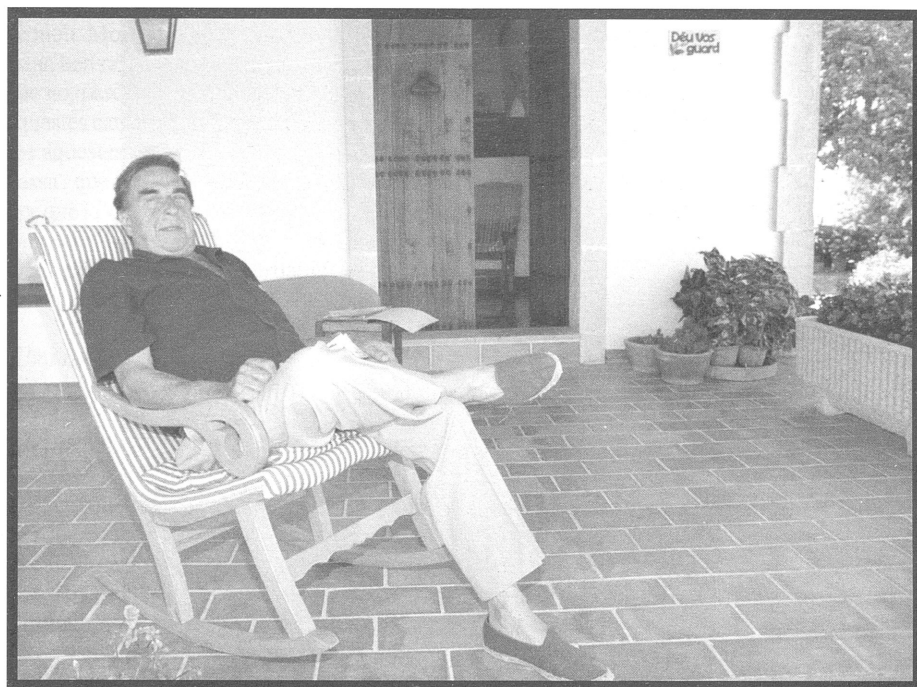
-Però d'això, de la conservació del territori, ha estat d'una de les coses que se n'ha parlat més en aquests darrers anys. No només a rel de les Directrius, també amb la Llei del sòl rústic, primer del Consell, després del Govern. Vostè creu que en això hi pot haver influït l'entrada d'un nou govern al Consell Insular de Mallorca?

-Basta veure el que passa amb els residus, que si no ho arreglen ho agafarà el Govern. Han estat tots aquests anys sense arreglar el problema dels residus sòlids i el Govern tampoc se n'ha preocupat gens... Això és política, mal entesa... Jo crec que en el tema del territori hi ha hagut molta politització i crec que el que haurien de fer és asseure's i parlar-ne seriosament, d'una vegada, i que cridin la gent interessada i, sobretot, la gent interessada econòmicament, que són els propietaris de finques. És massa seriós tractar assumptes de propietat privada sense que els interessats hi puguin dir la seva, i sense que els doni cap benefici ni un. Jo crec que sí que és ben hora que s'asseguin i que parlïn d'aquestes coses. I crec que tots han de tenir competències.

DEMANAR PERMÍS

-Tornem al tema de la taxa turística de la qual parlava abans. Vostè creu que aquests doblers es podrien destinar als propietaris de finques rústiques per ajudar a la seva conservació?

-Jo crec que els propietaris han de rebre qualche cosa. No pel que suposa que hi hagi passejants. El que fa mal és que el que passeja deixi una barrera oberta, o que boti una paret i rompi els ferros que estan damunt i que la cobreixen perquè els animals no passin. Això s'ha vist a cada moment en aquestes finques. Passa la gent, els que cerquen esclata-sangs, els que cerquen caragols, els que cerquen espàrecs... van per tot, van per tot. Els excursionistes van per tot, deixen obert per tot,

deixen porqueria per tot i això és veritat, és veritat. Quantes d'excursions hi ha que et trobes pots de llauna, paquets i bosses de plàstic per tot. Per què no fan uns itineraris ben fets i els cuiden?

-Amb el permís de la propietat...

-Naturalment! Que es posin d'acord amb els propietaris...

-Tenint en compte que un tant per cent molt elevat de la terra mallorquina és de propietat privada, aquest plantejament no és incompatible amb l'afirmació, genèrica, que Mallorca és també la meua terra, i la dels excursionistes i passejants, que també tenen dret a estimar-la, a conèixer-la i a gaudir-ne?

-És molt bo de fer... seria molt bo de fer posar-se d'acord. Grups, excursionistes: on podem anar? Que demanin permís i els donaran permís per tot. Hi ha una finca, no anomenem quina, on per tot hi ha rètols que diuen "prohibido el paso", "prohibido el paso", barreres i tot això. Li demanen permís al propietari i diu "quin dia hi vols anar?", tal dia... bé, jo t'obriré..." I li obre. El que passa és que sense permís, vint, trenta persones, no fan res bé. A mi si m'ho demanen, per què no? Per mi, encantat... Si es donàs el cas impossible que ningú no donàs permís, que comprin. Que compri el Govern, però que compri...

-I vostè creu que en el cas que s'arribàs a aquest acord i hi hagués aquest consens a l'hora de poder entrar a les finques privades, el propietari hauria de tenir també una compensació?

-Naturalment! Naturalment que l'ha de tenir.

-Vostè creu que això que em conta és possible?

-Clar que és possible!

ELS JARDINERS DE MALLORCA

-Bé, em referesc que els governants...

-Que arribin a aquest acord? Com que jo no som cap governant, no li puc contestar com a governant. Només li puc contestar com a propietari, propietari d'una finca petita. Ningú no posaria cap pega en això. Em deia

un, amb el qual hem parlat avui de jardiniers, perquè jo sempre he dit en els articles que he publicat i en les coses que he dit, que dir-nos als pagesos jardiniers de Mallorca és cursi, però em deia "jo no tendria cap inconvenient a ésser jardiner de Mallorca mentre cobràs doblers que m'ajudassin a tenir la finca arreglada."

-Vostès tenen confiança que els acceptin les al·legacions que han presentat a les DOT?

-Vàrem tenir una reunió amb el director general de Medi Ambient, estan en molt bona disposició per estudiar-les i consultar amb nosaltres abans de tornar a presentar les Directrius.

-El va veure receptiu?

-El vaig veure receptiu.

-I si no les acceptassin?

-Tornaríem a fer el mateix, ho tornaríem a provar.

-Abans m'ha parlat de propietaris de finques petites. Però als Amics de Fora, diuen que s'agrupen els terratinents de Mallorca.

-Ja ho voldria jo, això. No! què va!... tots els socis que tenim... jo, els socis que he fet per Manacor tots són del meu estament: trenta, cinquanta quarterades, deu quarterades, vint quarterades. Però com que tenen els mateixos problemes, tots s'hi apunten.

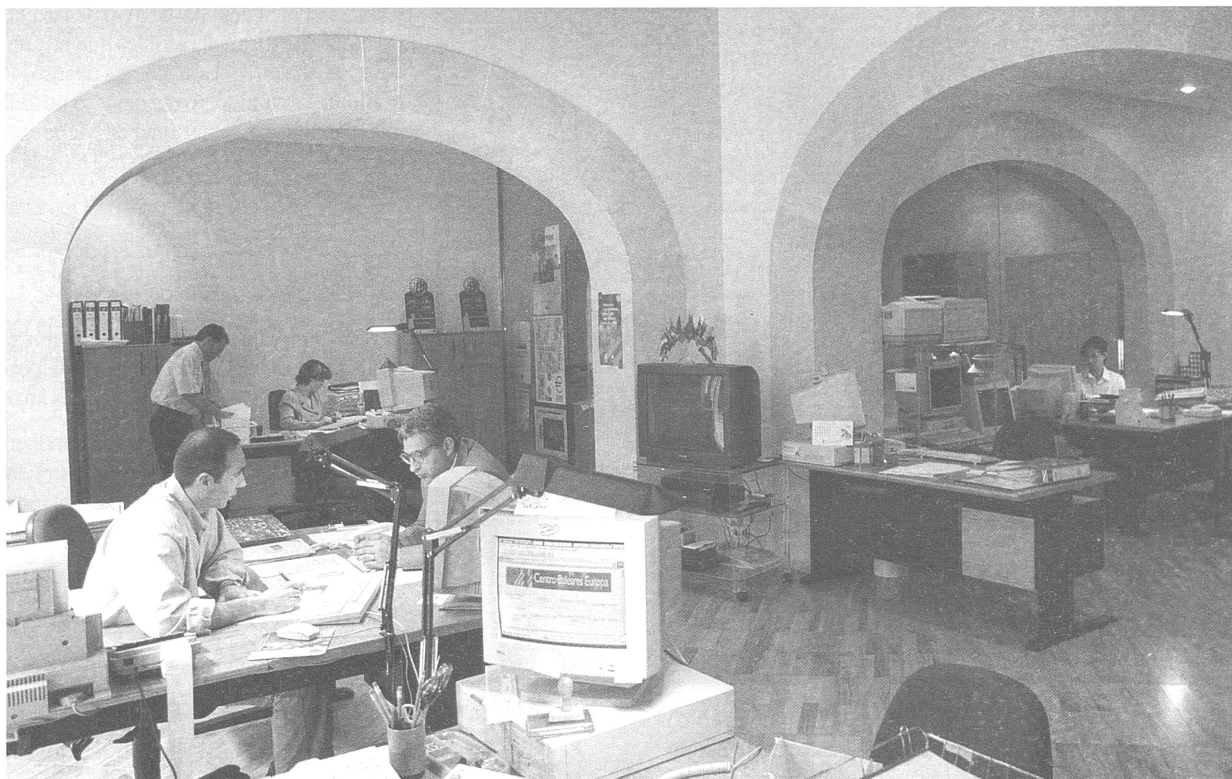
LES PARCEL·LACIONS

-Què li sembla aquesta allau de compres de finques i cases a Mallorca, sobretot a sòl rústic, per part de ciutadans estrangers?

-A mi no m'agrada! Em fa una certa pena. És de pena, l'únic que perdem és el nostre patrimoni. Què es pot fer? Una finca de mil o dues mil quarterades de muntanya que no dona res i que ha anat passant de pare a fill, de pare a fill, i que li diguin de sobte que no la pot dividir aquesta finca. Està dins una ANEI i no la pot dividir. Si té tres fills no pot fer tres parts... Això passa. Què ha de fer aquell senyor? No té més remei que vendre-la, i més si li paguen bé. Per què no ha de poder dividir? Perquè jo no vull dir dividir en quarteradetes i que posin una caseta a cada quarterada, no, de cap manera. Així seria espatllar el nostre patrimoni. Aquestes parcel·lacions... Ara, una d'aquestes finques tan grans, i no poder dividir-la en tres, quatre parts, que serien cinc-centes o tres-centes quarterades, i poder fer-hi una caseta a cada una d'elles... per què no es pot fer això? Sempre que es tengui un gran respecte amb l'entorn, per què no? Heu vist les finques del camp? Jo crec que milloren la naturalesa. Aquestes finques antigues, bones... Milloren la naturalesa aquestes construccions. Per què no s'ha de fer respectar aquesta construcció característica mallorquina? I no espatllar res!, res del patrimoni. Josep Pla, amb aquelles novel·les que tenia del pagès i el seu món, deia que el que li agradava més de la naturalesa era aquesta convivència amb l'home, amb el qual s'ajuda i es compenetra en una perfecta simbiosi. L'home i la natura poden conviure plegats. La natura és dins el cervell de l'home.

-Però tot això que em diu com a solució per evitar la venda de les finques, com la parcel·lació, amb finalitat urbanística, està prohibit per llei i, en tot, cas, creu que les solucions arribarien massa tard?

-No, no. Hi som a temps encara, no totes les finques s'han segregat, ni

El Centre Balear Europa consolidat a Brussel·les defensa els interessos de la nostra comunitat i, a la vegada, facilita a tots els interessats qualsevol informació relativa a la Unió Europea

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:
Centre de Documentació Europea
Centre Europeu d'Informació Empresarial
Departament de Relacions Exteriors
Departament de d'Estratègia Regional i
Coordinació IMEDOC

INFORMAU-VOS AL CENTRE BALEARS EUROPA

C. Palau Reial, 17
 Conselleria d'Economia i Hisenda
 07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
 Tel. 971 17 62 28 - Fax 971 17 62 16.

Correu electrònic: cbe@bitel.es
Internet: <http://www.bitel.es/cbe>

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage - 1210-Brussel·les
 Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 2 223 25 24.

Correu electrònic: centre.balears.europe@skynet.be

COMISSIÓ EUROPEA

GOVERN BALEAR

Universitat de les
Illes Balears

Cámara Oficial de Comercio,
Industria y Navegación de
Mallorca e Ibiza-Formentor

CAIXA DE BALEARS

CENTRE BALEARS EUROPA

de molt. Moltes finques, gairebé totes, estan ben respectades. N'hi ha alguna que no, però les altres estan bé. Si agafes aquestes carreteres, és una bellesa passar per aquestes finques encara. Clar, què passa? que les cases comencen a caure. Per què? Perquè no hi ha força econòmica per poder-les mantenir, i ells han de cercar una rendibilitat. I no pot ser, però entre tots l'hem de trobar...

-Una rendibilitat agrícola, sembla que no pot ser.

-La rendibilitat agrícola, no. Però, una taxa per tenir cura del territori, per què no?, per què no? Aquestes grans finques, per què no poden fer un agroturisme, en lloc de posar tantes pegues com posen. Tot això ajudaria el propietari perquè l'agricultura ha arribat ja a un extrem que no és rendible, i hi ha finques que no es poden mantenir. Una finca de secà, una finca de muntanya, difícilment es mantenen. Ara amb aquestes ajudes europees..., però les ajudes no les tendrem sempre. Per això dic que hem de cercar altres economies alternatives. Hi som a temps.

SERRA DE TRAMUNTANA

-Hi ha un altre debat obert entorn a la protecció del territori. Vostè s'ha pronunciat molt clarament en contra de la declaració de la Serra de Tramuntana com a Parc Natural.

-Naturalment! Si als espais naturals el 97% és de propietat privada, com una propietat privada pot passar a ser gestionada pel Govern? Sense cap compensació! No en parlen de compensacions! Només parlen de les disbauxes, de les excursions, és a dir, que el Govern, la cosa pública, no ha millorat res de la cosa privada, en el sentit de la conservació i la cura que hi posen. I per què ha de passar a ser un Parc Natural, que pràcticament ho és, però que el propietari hi perdria... llavors, prohibirien la caça, ho prohibirien tot. I el propietari, què passa?

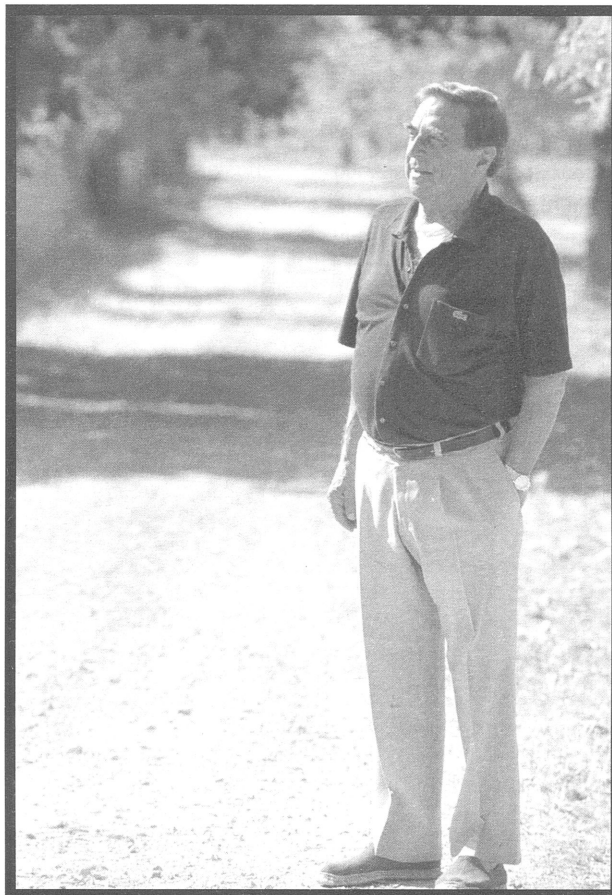
-Però vostè creu que s'Albufera seria com és ara si no fos Parc Natural?

-Hi ha coses que s'han de protegir. S'Albufera està molt bé, perquè varen començar a veure-la, amb totes aquelles urbanitzacions que varen començar a fer al port d'Alcúdia, en perill. Hi ha coses que sí, però s'han de pagar. Em referesc a això; que el que no pot protegir el propietari ho ha de protegir el Govern, ja que és un bé que hem de transmetre. Si el propietari no ho pot fer ho ha de fer el Govern, però amb una compensació.

-Creu que la Serra de Tramuntana està suficientment protegida?

-Basta veure que el Govern té les finques de Menut i té les finques de Binifaldó i hi té les barreres posades... i per què no fan les excursions dins el que és seu i està protegit?, no hi poden fer res a tota la Serra de Tramuntana. Hi havia un senyor que tenia una finca de tres-centes hectàrees i té dos fills i no la pot dividir. Més protecció volen?

-Vostè creu que sortirà endavant la declaració?

-Ho veig amb possibilitat que s'aprovi, jo som pessimista en això, amb la declaració de Parc Natural de la Serra. Ara, per a mi no hi ha cap motiu per declarar-la Parc Natural. Està ben conservada la Serra, que la deixin fer. Ara, que ajudin el propietari a poder deixar-la així com està.

-Un poc després que es creàs la seva associació sorgí l'Associació per la Defensa de Mallorca, que agrupa els petits propietaris de terrenys rústics en front dels grans, que serien vostès.

-La gent té motiu per pensar que les coses són així, però no és la realitat. Amics de Fora Vila va sortir d'una sèrie de senyors que tenen finques grans, grans propietaris, però varen convidar tothom. Quan em varen convidar a mi és perquè creien que podia donar qualche idea. I jo els dic, hem d'anar alerta a ser elitistes, perquè el propietari no sempre és un propietari gran, i estima tant la finca com vosaltres estimau les vostres, o més. Vull dir amb això que no... Sembla que és així, però no és això. Hi tenen cabuda tots. Jo he sentit la presidenta de l'Associació per la Defensa de Mallorca i m'ha semblat que defensava coses molt paregudes al que diem nosaltres.

ECOLOGISTA

-Vostè es considera ecologista?

-Jo em consider un gran ecologista, perquè, per exemple, jo a la finca, on hi havia una casa de pagès, vaig tenir la possibilitat de fer damunt la casa, un pis, i l'altra alternativa era fer una caseta petita, d'això ja fa molts d'anys, i per fer el pis damunt la casa vaig pensar, i si un dia vénen els amics a sopar, i són les dotze i feim renou, ja els molestam, perquè el pagès s'ha d'aixecar a fer feina a les sis. I vaig fer una caseta. Estava ple d'ametllers i la vaig fer de tal manera que no s'hagués de tocar ni un arbre, a més, baixa, perquè no es veies d'enfora. Al lloc millor de la finca per tenir bona vista, però tot tenint cura de l'entorn. Em consider ecologista. Espatllar un arbre, de cap manera, al contrari, el podava.

-De tots els propietaris que hi ha a Mallorca, no em negarà que no són tots els que pensen com vostè, perquè s'han fet molts de desastres.

-Moltes vegades, parlant amb la gent de l'Associació, m'he demanat: vosaltres, què és el que voleu? Voleu parcel·lar? I tothom diu que vol conservar la terra, però costa molt de mantenir el camp... Aquest és el tema, perquè ningú no vol deixar la terra. Si parlem de qualitat de vida... vostè sap què és trobar-se bé al camp? Un pare que tenguí deu quarterades i els fills vulguin viure-hi, poder fer dues finquetes i a cada una poder fer una caseta... I avui, almenys aquí, als pobles que és el que veig, la gent vol tornar a viure al camp, hi vol viure tot l'any. I jo m'he fixat que les finques que estan habitades estan arreglades, això també seria una de les coses que ens obligaria a conservar el medi ambient. Si l'agricultura no és una activitat rendible, almenys procurarem fer-la-hi, almenys que ens doni més qualitat de vida, i això ens ajudarà a mantenir el camp, perquè vengui el turisme de qualitat.

Una proposta alternativa per al món rural

Entrevista a Magdalena Mayol

per Antoni Oliver

Magdalena Mayol creu que encara hi ha una possibilitat per salvar el món rural, com s'ha fet a altres llocs. Pensa en les possibilitats de l'agroturisme i el turisme d'interior com a font per augmentar la renda de l'agricultura. No només s'ha de pensar en el valor immobiliari de la terra, sinó també en el valor de la terra per si mateixa i en les possibilitats de comercialitzar productes de qualitat. El que no es pot, en la seva opinió, és vendre la terra, perquè és la pèrdua del patrimoni rural, el fet més preocupant que s'ha donat en els darrers anys.

-Quina és la situació del patrimoni rural a Mallorca?

-És una referència obligada el llibre de Joan Seguí *Les Balears en venda* per analitzar què ha passat amb la venda de patrimoni rural en els darrers anys. A nosaltres aquesta tesi doctoral ens ha donat molt a pensar, en el sentit de si hem arribat en aquesta situació perquè sí o perquè s'ha induït a això. És un llibre que, amb dades, trenca totalment el discurs oficial.

-Què demostra aquest llibre?

-Que del 1988 fins al 1995 a Mallorca hi va haver una davallada brutal de fins al 40% dels ingressos per turisme i, en canvi, el producte interior brut va créixer. Llavors la tesi planteja d'on sortiren els doblers perquè creixés el PIB. I la resposta clara és: de la venda de la terra. El sector immobiliari no es compta mai a l'hora de fer les xifres macroeconòmiques del PIB, però el que diuen els economistes és que el que incideix sobre el PIB són els doblers que genera la venda, perquè són en circulació i reactiven el comerç i el sector de serveis. El PIB creixia perquè els mallorquins gastaven els doblers del que havien venut. Ara que l'economia va bé per tot l'Estat espanyol el PIB no creix en la proporció que havia crescut abans, perquè ja no hi ha doblers i els doblers els generen els estrangers perquè revenen. En aquest moments el PIB és dels estrangers. Diguem que el producte

Mallorca genera riquesa a l'estranger. Aquest seria el resum del llibre. Després analitza la microeconomia. El valor i el preu de les cases són dels més barats de tot l'Estat i, en canvi, la gent no pot accedir a comprar un pis perquè tenim els sous més baixos. Abans la gent, per dur un cert nivell de vida venia, però ara no pot vendre, cada vegada la gent és més pobre. El que demanam és: qui controlava el sector immobiliari? A veure si ens han volgut ofegar econòmicament perquè no tenguéssim més remei que vendre. Als pobles la gent creu que no queda més remei que vendre. Això ens ho prediquen, als pobles.

-Qui predica això?

-Els batles mateixos. Per exemple el de Sant Joan n'és un exemple típic. El de Montuïri també, encara més típic, perquè encara és més conegut. Es diu que el que s'ha de fer és vendre perquè diuen que la venda crea riquesa, quan el més beneït sap que vendre el que crea és pobresa i no riquesa. Això ho fomenta, a un nivell més alt, el president Matas quan va per Alemanya a dir que comprin. Això no cap dins cap cap, a no ser que hi hagi uns interessos immobiliaris al darrere. El llibre de Joan Seguí el que fa és rompre el discurs oficial i dóna una sèrie de dades, que se'ns amaguen, i que demostrin que realment som una societat pobre. Les xifres macroeconòmiques són per a una gent i les microeconòmiques per una altra. La macroeconomia pot demostrar que "Balears va bé", que segur que va bé per a algun d'aquests, i a pesar de les xifres microeconòmiques.

-L'informe de Càritas també és una bufetada per a aquest triomfalisme oficial.

-Hi ha altres dades. Per exemple, creix l'analfabetisme i els joves no volen estudiar. Els al·lots no poden anar a escola, els pares no poden estar per ells, i són al carrer, a càrrec d'educadors de carrer, que l'únic que fan és guardar aquests al·lots. Això passa als municipis turístics.

ADAPTAR EL MÓN RURAL

-La venda de la terra haurà complit la seva funció, parlant fredament, perquè és un simple moviment especulatiu.

-Exacte.

-Quina alternativa veu vostè per conservar el món rural?

-Jo crec que hem d'adaptar el món rural al sistema econòmic que tenim en aquest moment, però sempre preservant-lo sense destruir-lo. El món rural s'ha de transformar en una riquesa i això és perfectament possible, no és res de l'altre món. Simplement s'ha d'adaptar a Mallorca el model que s'ha fet a Europa i que aquí ens han tallat. Aquí s'ha fet tot el possible perquè

Magdalena Mayol va néixer a Montuïri l'any 1949. És mestra d'Educació d'Adults, i actualment és presidenta de l'Associació per la Defensa de Mallorca (ADM). Es planteja des de l'associació recuperar el món rural, a través de l'agroturisme i el turisme d'interior, com a mitjans que permetin que el camp augmenti la renda.

no puguem accedir a aquest model europeu. La gent ha de saber que hi ha unes sortides que tenim a través del nostre patrimoni.

-Com es pot revaloritzar aquest patrimoni?

-El patrimoni té valor per si mateix, paisatgístic i econòmic. Quant al valor econòmic veiem que podem viure perfectament bé del turisme verd, que és el que es fa a tota Europa i ha impulsat la Unió Europea al món rural perquè la gent tingués unes rendes que l'agricultura no pot donar, perquè es varen reduir tots els excedents agrícoles. Aquí mai no es varen fixar en aquesta possibilitat i quan es va voler regular el tema del turisme rural es va fer de tal forma que no s'hi pot accedir de cap manera. La legislació que tenim aquí d'agroturisme i turisme rural, que contempla les figures d'hotel rural per a les possessions, agroturisme per a cases de camp i turisme d'interior, ofega totalment el món rural. Aquesta legislació està feta perquè hi accedeixi qualche pagès que tenguí molts de doblers o gent de fora. Quant a turisme d'interior, als pobles, només hi poden accedir les cases senyoriales. A mi m'agradaria saber quina ment va idear el decret d'agroturisme d'aquí perquè és maquiavèl·lic, no està fet per

casualitat, sinó per ofegar el camp i que l'única sortida que hi hagi sigui la venda. Aquest decret es pot canviar i confiam que el Govern balear el canviï i nosaltres l'únic que demanem es poder fer feina dins ca nostra. Hem de poder viure del nostre patrimoni.

-Quines modificacions s'haurien de fer al decret?

-Les cases dels pobles haurien de poder fer turisme d'interior, rural i verd. Perquè la legislació no ho contempla. Ara començam a donar una sortida turística mitjançant les cases de lloguer, però no és això. Demanam poder-ho fer, però també demanam que les subvencions que vénen a nosaltres no se'n vagin per fer voravies als pobles o darrere altres coses, sinó que arribin a nosaltres perquè el món rural se'n pugui sortir econòmicament.

-Què opina del tractament de les Directrius d'Ordenació Territorial respecte al món rural?

-Sembla que tot va encaminat a considerar que el món rural només té un valor residual o paisatgístic, de parcel·lació. Nosaltres consideram que té un valor paisatgístic, però també és clar que el camp té un valor per "Mallorca verda", tenim els hotels fets. El mar té un valor per "Mallorca blava". Tenim els establiments turístics fets i una gent molt preparada per vendre un determinat producte de qualitat, és a dir, el nostre món rural, i tractar la gent amb qualitat.

NO A UNA FUNCIÓ DE SERVEIS

-És a dir, el camp farà una funció de serveis, tot deixant el sector primer?

-No, de cap manera, precisament es tracta de salvar això. Els projectes de dinamització rural van encaminats a tres coses. D'una banda, cap al turisme verd, per potenciar tota l'economia de qualitat, agricultura ecològica i rutes d'agroturisme. Perquè hi hagi gent de qualitat, que tampoc no vol dir turisme de luxe, sinó gent que cerqui la qualitat, la cultura i l'autenticitat, etc.

Que vengui aquesta gent és la base per després poder comercialitzar, directament o indirecta, una sèrie de productes, tal com es treuen de la terra o elaborats artesanalment. Aquesta és la base i així el camp podria tenir una sortida i es generaria una riquesa. A França tenen la ruta del formatge, la del cava a Catalunya, n'hi ha moltes més. Per vendre un producte es necessita una gent que el vulgui comprar. El turisme verd no és una finalitat per si mateix, sinó que la finalitat és la revitalització de tot el món rural amb uns sistemes nous. Ja n'hi ha que han començat amb vi o mel, però s'ha de potenciar molt més.

-Què opina de les denominacions d'origen?

-S'ha d'anar molt alerta amb la Denominació d'Origen. S'exporten tones de sobrassada amb denominació d'origen que sobrepassen en molt la producció real que es fa. Res de Denominació d'Origen, de cap manera perquè és una estafada de les més grosses. El que volem és potenciar el que no és una estafa. Veiem que o ens movem nosaltres o ningú no ens treurà les castanyes del foc, el que veuen és que som un potencial per fer vendre, i treure doblers especulatius a través de nosaltres. El que volem evitar és la venda de la terra.

-La Llei de sòl rústic també permet parcel·lacions.

-Exactament, depèn de les zones, però és així. Però la gent ven perquè necessita doblers. El que intentam és, a través de les cases de poble que encara són nostres, potenciar que la gent hi pugui viure.

-Hi ha gent que no és que necessiti doblers, sinó que és conscient de l'especulació que ha fet.

-També n'hi ha. No sempre es pot dir que la gent necessitava doblers, però la gent es va acostumar a un nivell de vida determinat i quan va baixar la renda turística va vendre per mantenir aquest nivell de vida. Evidentment que hi ha de tot. Però el prototipus de la gent que ven té unes certes característiques i es tracta de gent que, per una sèrie de circumstàncies, no s'ha sabut guanyar-se la vida o no ha pogut mantenir un nivell de vida, i ha venut. Els que venen són "senyors" de petites possessions i petits propietaris que tenien una gent a fer feina per a ells i ara no poden arribar a mantenir un nivell de vida determinat i venen per mantenir-lo. No estic culpant de res aquesta gent, però és la realitat.

-Li sembla que els poders fàctics, econòmics i els polítics, són tan maquiavèlics com per planejar aquest enfonsament sistemàtic del camp?

-Si analitzam, per exemple, la Llei de turisme rural, es veu clar. Només es podran destinar a turisme rural cases construïdes abans de 1941, cases documentades abans de 1941 n'hi ha poquíssimes, això ja és arbitrari. L'ajuntament et fa o no el certificat i depèn de les circumstàncies. Per altra banda, és necessari que les habitacions tinguin quinze metres quadrats, les dobles, i s'hi ha de poder inscriure un quadrat de tres per tres. No hi ha cap casa de poble que tenguí habitacions que facin quinze metres quadrats, a no ser cases senyorials. Endemés s'exigeix una preinscripció i la presentació d'un projecte d'eliminació de barreres arquitectòniques, un altre de previsió d'incendis que ha de complir les condicions d'un hotel, i les portes s'han d'obrir cap a fora, cosa que, per cert, els ajuntaments tenen prohibit. S'exigeix també un projecte visat pel Col·legi d'Arquitectes. Només per demanar si es pot fer o no turisme t'has de gastar un parell de milions. N'hi ha dues o tres que no compleixen les normes perquè, en darrera instància, la Conselleria pot dispensar de complir-les. És a dir, hi ha un component arbitrari i no pots arriscar-te a fer res. Es parla de limitar la compra d'apartaments a la costa, perquè tots els apartaments tinguin qualificació turística. És maquiavèlic. Endemés, per què cada tres mesos canviaven la llei de turisme rural, per fer-la més restrictiva? Al País Basc i a Navarra sí que hi ha lleis per afavorir el turisme rural, per afavorir la dinamització rural, però aquí no, aquí les lleis són per tallar les possibilitats de desenvolupament rural. Totes aquestes decisions no són casuals, hi ha gent darrere aquestes decisions.

LA FUNCIÓ DE JARDÍ DE MALLORCA

-Aquesta situació no és exclusiva d'aquí. Encara que a altres illes de la Mediterrània s'han posat condicions més restrictives de creixement, es configura una situació en la qual la Mediterrània és el jardí del nord d'Europa o de l'hemisferi nord.

-Aquest jardí val alguna cosa. És clar que és una tendència, però es poden fer coses perquè no sigui exclusivament així. Les persones tenim la força que volem, i ens han fet creure una sèrie de discursos, entre ells aquest de la "funció de jardí", que dona com a conseqüència un discurs

general de "no hi ha res a fer en contra d'aquesta situació". Això serà si nosaltres volem. S'ha de pensar que nosaltres, amb el capital que tenim, som una multinacional. Volem posar-nos en marxa amb trenta o quaranta cases preparades al Pla de Mallorca, això suposa un patrimoni immobiliari de més de mil milions de pessetes. Endemés, no cabem dins un taxi, si hi ha un grapat de persones que cada quatre anys poden influir, nosaltres també. Si no ens organitzam els petits d'alguna manera, és evident que passarà això de convertir-nos en el jardí d'Europa. No vull dir que no haguem d'ésser el jardí, però hem d'ésser els propietaris d'aquest jardí, que en visquem nosaltres del jardí ja està bé. S'ha de preservar la terra i s'hi ha de poder viure, l'hem de deixar disponible per a altres coses, però no la podem destrossar.

-La costa ja està bastant explotada i la pressió urbanística es trasllada a l'interior. Vostè té dades de construccions i parcel·lacions que s'han fet?

-De parcel·lacions no en tenc dades, però el que sí sé és que s'han fet moltes construccions, la majoria il·legals, s'ha fet els ulls grossos i s'ha deixat fer amb l'excusa que això dona feina. Això és claríssim. La gent s'ha mentalitzat que l'única manera de fer feina és aquesta. S'han fet algunes parcel·lacions legals. Però a Algaida hi ha zones que són un escàndol, a Santa Eugènia també, Sencelles, però no són parcel·lacions legals.

-Són els mateixos propietaris que fan la construcció il·legal o venen la terra?

-En general són els mateixos propietaris que no veuen altre valor que l'urbanístic.

-El camp ha augmentat la renda per càpita, encara que hagin disminuït el nombre d'explotacions. Això vol dir que el camp encara és rendible, han fet agricultura intensiva, han fet concentracions, etc. Quines li sembla que han d'ésser les mesures de futur?

-Hi ha Agroilla que comercialitza directament els seus productes o els ramaders agrupats de Felanitx o Can Roig Nou. L'agricultura és rendible, el que no és rendible és fer de pagès i que ho comercialitzin els altres, la gent s'ha d'organitzar d'una altra manera. El que passa és que hi ha una estafa amb la Denominació d'Origen, per exemple, però l'agricultura és rendible, el que passa és que només es contempla el valor urbanístic.

-Resumint, per revaloritzar el camp, llevat del tema urbanístic, què tenim?

-El camp, per si mateix, té un valor, és productiu si es pot comercialitzar directament, quan no és productiu és quan hi ha molts d'intermediaris. El producte de qualitat que es pot donar aquí és rendible i el que es necessita és una xarxa de comercialització i nosaltres propugnam que aquesta comercialització es faci a través dels pobles i d'un turisme verd que conegui la qualitat dels productes. A més a més això ens donaria la possibilitat de conservar el nostre patrimoni.

ELS PETITS PROPIETARIS

-La posició de l'altra associació, la de Monserrat Galmés quina és?

-Hi ha una diferència, no crec que ho vegin com nosaltres. Nosaltres representam petits propietaris que estan acostumats a suar-se la feina al

Si el seu negoci
pot ser que Vostè es

**espera
desesperar.**

Avui la informàtica governa la seva empresa i la de tots els seus proveïdors i si no arreglam tant uns com els altres el problema de l'efecte 2000, pot ser que acabem tots a la ruïna o que el nostre negoci travessi serioses dificultats de supervivència. A la Plataforma Illes Balears Euro 2000 estam treballant sense descans per proposar-li les solucions més adequades per tal que pugui solucionar des d'aquest moment aquest enorme problema. Informi-se'n ja, comenci avui mateix a programar el futur de la seva empresa i exigisqui amb totes les energies que els seus proveïdors facin el mateix.

INFORMI-SE'N

Demà pot ser massa tard.

902 31 12 99

<http://www.caib.es/e2000>

P L A T A F O R M A

camp. Els altres són pagesos d'esquena dreta, és a dir, que estaven acostumats a tenir unes rendes, però que la feina la fessin els altres. No sé exactament què pensa aquesta gent, supòs que pensen que la terra no dóna si la feina la fan els altres. Ells pensen que, a un moment o a altre, han de tenir en compte el valor urbanístic i no el volen perdre de cap de les maneres. A part, tenen una concepció molt diferent. És una gent que està acostumada a treure unes rendes i a tenir mà d'obra i ara que no les poden tenir, s'orienten cap a les subvencions. Demanen subvencions i també el que volen és que, en tot cas, sempre quedi la possibilitat de fer una urbanització. Veuen les terres com una forma de treure doblers, si altres la treballen o bé urbanitzar. Nosaltres la veiem com una forma de continuar vivint, d'una forma diferent adaptada als temps moderns, no com una cosa folklòrica. D'aquest grup la postura més clara és la de Fernando Fortuny.

-També hi ha un problema a la Serra molt seriós. S'intenta resoldre el problema en el sentit que no es perdi el valor de l'explotació econòmica, no només turística, perquè si protegeixen totalment la Serra es perdrà l'economia pròpia.

-Jo he vist viure a Itàlia de botelles d'oli i de vi. S'ho han muntat molt bé i és un lloc ben igual que la Serra de Tramuntana. Aquí tenim exemples també, com la Cooperativa de Sóller. Ara, hi ha un tema que jo sempre pos sobre la taula i és que ens equivocarem fa una sèrie d'anys, els que defensàrem la terra com a valor, únicament, paisatgístic i natural. Això va ser un error. Només pensàrem en la sortida per a la terra i no pensàrem en una sortida per als homes. El GOB s'equivoca, als pobles l'odien i és una llàstima, és hora que comencin a pensar que a Mallorca no només hi ha ocellets, arbres i terra, també hi ha persones, i això s'ha de combinar.

-La cultura ha d'interrelacionar l'entorn i la terra, l'home no es pot aïllar de l'ecosistema.

-Les postures del GOB estan desfasades, la seva filosofia va en contra de la possibilitat de conservar Mallorca i el que han fet ha estat empobrir una gent que havia de conservar la terra. S'han de donar sortides, tothom ens diu el que no podem fer, però és ben necessari que algú digui què podem fer, perquè sinó vendrem. S'ha de conservar l'economia pròpia del Pla o de la Serra. Ara s'ha fet una exposició que es diu "Ecologia del Paisatge" on es critiquen els plantejaments del GOB, que precisament defensen això, els corredors verds, etc. La seva filosofia la compartim però es fa una crítica que només es tinguin en compte els animalets i la terra, la naturalesa.

-També hi ha un altre tema i és que els empresaris han de considerar que la terra és un subsistema econòmic i que té una sèrie de valors.

-També, i això s'ha d'entendre a nivell general. Es tracta d'un procés de canvi molt lent.

-Ara som en un procés especulatiu, un senyor que ha venut o que espera a veure si pot vendre...

-Aquest tema l'hem de resoldre nosaltres. S'ha de reivindicar, perquè els poders polítics reivindicuen el que volen els grups de pressió. Si nosaltres no ens constituïm en grup de pressió, ningú no ens donarà una solució. Els "lobbys" existeixen i de cada vegada és més clar. Amb el decret de moratòria turística, és clar.

-Han generat un moviment especulatiu i una revalorització dels establiments que no valien res.

-Resol el problema dels que no han fet res fins ara. Això demostra que hi ha una gent que pensa molt bé a favor dels seus interessos. En definitiva, el que veiem és que ens cercam la vida o ens esclafaran. Jo he mirat com ho ha fet el món rural a altres bandes, al País Basc o Navarra...

-A aquests llocs la gent està menys desclassada que nosaltres perquè la seva cultura ha tengut una continuïtat, però aquí no.

-Aquesta cultura no s'ha transformada, però a Mallorca tampoc, això ho diu des d'un òptica que no és la real.

-Jo dic que hem perdut els referents culturals.

-Des de Palma igual es veu d'una altra manera, no hem perdut els nostres referents culturals. S'han venut les terres improductives, després, tal vegada, es vendran les productives, però no s'han venut encara. La gent té arrelat que no es pot vendre el que dóna un sac de blat. És a dir, encara tenim arrelada una cultura, en el fons, i és factible fer el que dèiem. On no es pot fer és a l'anell de la costa, això sí que està totalment perdut. Al Pla encara són factibles aquestes coses que comentava.

Sobreviure a l'estiu

Per Gina Garcías

Hem escollit el nostre destí. Cada mallorquí suporta vint turistes a l'any. La majoria durant l'estiu, quan la calor dissol el cervell, afluixa els músculs i la voluntat, i els temps s'ablaneixen i s'escorren com els rellotges de Dalí. Sobreviure a l'estiu és sobreviure a la massa humana tova i blanca com el greix que s'esbandeix per la superfície arenosa de les platges i no quedar engrunat; és sobreviure al menú de paella i sangria, als barrals de cervesa, a

l'algarada de cotxes llogats que pul·lulen per tots els indrets. Sobreviure és no fugir. És tenir la sort que Mallorca sigui, alhora, moltes mallorques, una illa fragmentada, on ens toleram perquè hem après a conviure donant-nos l'esquena. Sí, sobrevivim a l'estiu amb certa comoditat perquè, sense fugir, ja no hi som, ens hem anat, a un somni interior, a l'espai suficient del llibre o de la barca, d'alguns racons de la ciutat alguns vespres, de la tertúlia amigable,

dins aquesta illa que a l'estiu torna desbordada de fems, mancada d'aigua, babèlica i boja.

Tres dones sobreviuen a l'estiu en aquesta pàgina: Una, redoblant la feina, amb l'esquena esquerdada; l'altra, amb la serenitat que dóna el coneixement profund de la fragilitat i la saviesa humanes, la tercera renovant l'entusiasme per l'objectiu incert de la il·lusió col·lectiva.

María: governanta d'hotel

Nom María, i no citarem els seus llinatges. Els dèbils tenen por de ser reconeguts. Pateixen sovint un confús sentiment de culpabilitat mesclat amb el temor de perdre el poc que se'ls ha permès i atresoren. Per això, si María ha de contar la veritat, només vol que la fotografiem d'esquena. Fa de governanta a un hotel de s'Arenal de Mallorca, tot i que el seu contracte li adjudica una categoria inferior. En realitat substitueix la governanta titular, que fa molts de mesos que és de baixa. La confiança que li tenen després de gairebé vint anys de feina al mateix hotel li ha proporcionat l'ascens en la funció, que no en la categoria laboral. Quan reclama li contesten, "ja mirarem de fer el que puguem", i això interminablement espera.

María.

"Yo nunca había pensado en venirme. En Granada vivíamos en el campo. Trabajábamos en la aceituna, íbamos a segar el trigo, a arrancar garbanzos, todas esas cosas... Una tía del que luego sería mi marido había venido a trabajar a Mallorca, y contaba: que si a las doce estás termi-

nada, que si todo iba muy bien. Y a las chicas de allí nos quería convencer de venirnos. Una amiga me decía, mira, vámonos a Palma. Y al final me vine yo, con otras chicas del pueblo. Fue en el 66. Yo tenía veinte años. Aquel año lo pasé fatal. Nos fuimos a trabajar al hotel Don Quijote, de

Can Pastilla. Vinimos en marzo, pero el hotel no abrió hasta final de abril. Teníamos que estar en casa de la tía de mi marido, todas. Y allí nos apañábamos para dormir. Al principio me fue muy duro, porque el trabajo de la hostelería era muy diferente del trabajo de la casa. En el pueblo fregaba el suelo de rodillas, le daba cal a las paredes. Los sábados, que es cuando se hace la casa más a fondo, me ponía a limpiar por la mañana hasta por la tarde, y al venir aquí, tener que hacer las habitaciones, limpiar cristales, fregar con el palo éste que hay aquí... no me iba bien, yo quería fregar de rodillas y además echaba mucho de menos a mi familia. Luego ya entramos a vivir en el hotel. Muy mal. En cada habitación éramos al menos siete u ocho personas. Cuando una dormía la otra volvía cantando. Quería volverme a Benalúa de la Villa, pero ya ve, continué viniendo a Mallorca cada temporada, porque allí ya no había trabajo. Y al cabo de ocho años ya me casé, aquí en Mallorca, con mi marido que es de mi pueblo, pero que ya estaba trabajando en Mallorca cuando nos hicimos novios. Y cuando me casé ya vino también mi madre y mis dos hermanas, porque mi padre había muerto cuando yo tenía doce años.

"Sí, Mallorca ha cambiado mucho en estos años. Ha ido aumentando mucho el trabajo. Cuando yo llegué a este hotel, el servicio era de otra manera, se servían desayunos en las habitaciones... Ahora les ponen bufé, y los clientes van uno detrás de otro... es muy diferente. Antes hacíamos doce habitaciones, ahora hacemos veinticinco, el doble de trabajo... Cada vez que nos aumentan el sueldo, quitan empleados, y hay más trabajo y hay más paro.

"Tengo una hernia discal, en la espalda. Yo creo que es por el trabajo, pero hay gente que hace el mismo trabajo que yo y no tiene ese problema. Estuve mucho tiempo de baja, pero no sólo por esto, sino porque también me mareaba mucho y tenía depresión también. Un día, cuando llegó Pepe del trabajo le dije, apáñate con la niña como puedas, porque yo ya no puedo más. Y él me dijo: ves al médico, hay gente que se pone de baja por nada y tú, mira como estás. Y me dieron de baja, un año y medio estuve. También tenía anemia. Ahora, como estoy de gobernanta, no sufro tanto de la espalda.

"El nombre de gobernanta tiene una categoría, digamos ¿no? Pero también da muchas preocupaciones, estás más nerviosa, más inquieta, porque si pasa algo... se irá a quejar algún cliente... es más preocupante. Para poder librar, el día antes me esfuerzo un poco más en repartir el trabajo y le escribo a cada una en un papel lo que tiene que hacer.

"El trabajo es duro. Hay que hacerlo rápido. A las siete de la mañana empezamos la jornada.

Hemos de limpiar la planta noble. A las ocho merendamos y a las ocho y media las chicas se ponen con las habitaciones. Tienen que hacer 25 habitaciones cada una. A las doce bajan a comer, que hay días en que no bajan a comer por el trabajo que hay, y así ya, hasta las tres. El día que hay salida (cambio de clientes) se tarda media hora en componer la habitación, porque hay que hacerla más a fondo, hacer cristales, cambiar camas, fregar el suelo, hacer el baño, precintar los vasos, poner jabón, gel... Y estos días el resto de habitaciones lo has de hacer más rápido. La gente joven deja la habitación que da pena. Vienen a pasarlo bien, beben, van a lo suyo... No es por maldad. Hoy mismo, nos hemos querido acordar y ya eran las tres y veinte. La empresa no paga nada de más, pagan el sueldo y ya está... Ellos tienen programado que cada una haga 25 habitaciones y la hora de limpieza, pues se tiene que hacer y ya está. Luego no quieren que se queje un cliente, ni que haya un desperfecto de nada.

"No tengo nómina de gobernanta, porque la titular está de baja, ha de volver al hotel otra vez, y no me pueden poner a mí... pero ahora me dan un poco más de dinero. Yo ya voy insistiendo para que me hagan gobernanta segunda. Le digo a mi jefe, pero si yo esto lo estoy haciendo desde que entré en el hotel, porque yo ya sustituía a la gobernanta los días que ella libraba, me hacía cargo de todo. Y el jefe me contesta que en el momento en que haya una ocasión ya me arreglará lo mío.

"Es un hotel pequeño, somos 32 empleados. Los hombres cobran más porque su trabajo es diferente. Ellos están o bien en la cocina, en el comedor... Casi todos tienen al menos una categoría más que las chicas. Pero no es porque sean hombres. No es que su trabajo sea más difícil, es más difícil hacer las habitaciones por el exceso de trabajo que hay. Lo que pasa es que su trabajo es malo por el horario. Están todo el día enredados por el trabajo en la cocina y en el comedor. Quizá es por eso que tienen una categoría más. Hay un enlace sindical. Y cuando hay un convenio, alguna cosa, un problema, él nos lo explica y si vemos que está bien, pues se firma y lo hacemos y ya está.

"En realidad, la empresa se porta bien. Trabajamos mucho, pero vaya, luego se porta. Cada cuatro o cinco años hacen una comida a todo el personal. Y como tienen hoteles allí, en Santo Domingo, sortean dos viajes. El año pasado me tocó uno. Ya me había tocado otro, hace diez años, a Canarias. Santo Domingo me gustó para hacer turismo, pero para otra cosa no. El complejo es precioso. Pero se ve tanta diferencia de estar en el complejo, a ir a Santo Domingo capital, ves tanta pobreza, la gente por la calle, tumbada en el suelo, basuras por la calle... Cuando íbamos en el autocar se veían cosas tan miserables.

"Este año hemos vuelto al pueblo. Habíamos estado seis años sin ir. Es difícil combinarnos. Entre el colegio de la niña, el trabajo de mi marido y el mío... este año yo no sé si voy a tener vacaciones. Y te da pereza ir al pueblo por pocos días, porque te vale un dineral..."

"A él sí, le gustaría volver al pueblo para quedarse. Incluso tiene allí una casa a medio hacer que era de sus padres. Y la niña le dice, papá, vende aquello, que nos compraremos aquí un piso más grande. Y él le dice, no, que la guardo por si algún día nos tenemos que ir. Él se añora, pero yo no. La verdad es que yo tengo aquí a mi familia, lo tengo todo, nuestro piso, y tenemos para ir tirando de la vida. Y a dónde vas a ir... El trabajo es duro, pero sé que tengo para ir comiendo, para ir tirando de la vida y no me quejo, yo me digo, mientras tenga para comer, ya me va bien.

Maria Victòria Secall, Psicòloga

Maria Victòria Secall treballa a la Llar dels Menors, un centre d'acollida d'infants del Consell de Mallorca. Ara setanta infants, la majoria en règim de tutela, estan ingressats a les dues cases del centre. L'equip tècnic està format per una pedagoga, una assistenta social i ella, que és la psicòloga. La seva feina consisteix bàsicament a elaborar un diagnòstic sobre les mesures que s'adopten amb cada nin i amb la seva família, fer un seguiment de la seva evolució i elaborar propostes sobre el seu futur immediat, una vegada acabada la fase d'acolliment.

-Què suposa l'estiu per a aquests infants?

-Hi ha famílies de nins en situació de guarda que han fet una evolució positiva durant tot el curs. En aquests casos els nins poden passar una part important del temps de vacances amb la família, i l'altra van a camps de treball, a colònies urbanes... Per al nin que ha fet una bona adaptació durant el curs i que no presenta una conflictivitat greu, el que evoluciona positivament cap a si mateix i al seu entorn, les vacances són un bon moment. Veu els pares, s'integra, creix, descobreix

M. V. Secall

coses. Però per als nins amb una conflictivitat greu, o que han passat un internament molt prolongat -pens en una nina que va ingressar amb vint mesos i ara té onze anys i encara està amb nosaltres-, l'estiu és diferent. Tenen una mancança de mare i de pare important, han passat per molts d'intents d'integració i han fracassat. La mateixa acumulació de frustracions que patim els professionals amb ells, l'acumulen ells multiplicada per cent. No comprenen bé el que els passa, no saben quin serà el seu futur. Quan s'acaba l'escola, augmenta la incertesa, creix la seva agressivitat. A vegades no s'adapten a les colònies urbanes... La societat està pensada per a ninets molt educadets, i ells provoquen problemes. Generen malestar i a vegades s'estableix un joc expulsatori dels nostres nins. Per a ells l'estiu és un moment difícil.

-Sabent tot això, vostè amb quin ànim se'n va de vacances?

-Se'm fa difícil desconnectar del tot. Els educadors hem decidit fer torns per no deixar els infants amb persones del tot noves. Només me'n vaig dues setmanes a l'estiu. I la resta a la tardor, quan, d'altra banda és més agradable fer un viatge. Personalment em va prou bé.

-Per què serveixen les vacances?

-Són marcadors del ritme de la vida. És un ritme natural necessari. Però, segons com s'afrontin, tenen desavantatges. Hi ha gent que no pot suportar les vacances. Són persones amb un ritme de feina intens, molt programat, que s'angoixen

en veure al davant un temps d'oci, en blanc. Llavors comencen a patir malalties psicossomàtiques. Quan comencen les vacances no saben com afrontar-les. Quan acaben pateixen una certa depressió, perquè han vist frustrades unes expectatives abstractes que no han sabut omplir. Al final del temps de vacances hi ha un augment de consultes psiquiàtriques, de divorcis. De persones que diuen, jo com he pogut viure amb aquest senyor, 24 hores de decepció diària...

-Les vacances alteren el lloc i la funció de cada un dels membres de la família, que és un espai d'intercanvi desigual. Posen en crisi la institució familiar?

-Sí. Les vacances són un repte que posa en marxa la flexibilitat del jo. Si un és capaç de negociar el temps i les relacions, amb la parella, amb els fills, amb l'entorn, les vacances van bé. S'han de redefinir tots els papers establerts. Les possibles crisis es poden superar positivament si es té capacitat d'anticipació, de previsió. S'han de somniar, s'han de desitjar, s'han de preveure, i s'han de negociar amb un espai de temps suficient.

-La institució familiar també hauria de fer vacances, un pacte de provisionalitat?

-A finals del segle XX la família hauria de renegociar la distribució interna de papers. I s'hauria de poder parlar sense dramatismes si a tots els ve de gust anar-se'n junts a "una casita pequenita en Canada". Hi ha parelles que aprofiten les vacances per fer coses diferents sense cap trauma.

-Forges, que també és un gran psicòleg, explica a les seves vinyetes la decepció i fins i tot la desesperació que provoquen totes les esclavituds domèstiques de les vacances: els desplaçaments, el canari, la junta de propietaris de l'apartament... Sembla impossible la síntesi entre llibertat i seguretat, entre planificació i emoció...

-Llibertat i seguretat són antagòniques. Planificació i emoció no. Personalment jo connect molt amb l'emoció, me la connect, me l'educ, me la deix sortir i alhora planifico molt bé la meua vida: on vull anar, què vull estudiar, amb qui vull sopar, amb qui vull dormir. I això no minva les meves emocions, sinó que les fa més exquisides, més vertaderes, racionals a la vegada. La caricatura de les vacances amb la sogra, el canari, més feines, més formigues, més divorcis, és una realitat: és un fet social. Però tot respon a com es planteja la vida, a la qualitat de vida a la qual s'aspira. A aquestes persones no li fallen les vacances, sinó moltes

altres coses prèvies.

-Natura, joventut i bellesa van unides a la publicitat vacacional que promet felicitat. És un trinomí necessari?

-Funcionam amb estereotips. Els tòpics fan venals les vacances. La realitat és diferent. Basta veure "Balneari 6" de s'Arenal.

-Com suporta vostè els deu milions de turistes que vénen a Mallorca?

-Molt malament. Per qüestions ideològiques, estètiques, ecològiques... No em queda més remei que intentar evitar-los: vaig a la mar a primera hora del matí, o a la darrera de l'horabaixa... fuig de les aglomeracions.

-I ells, com és possible que tornin?

-És una qüestió interessant, perquè planteja la qüestió de com uns ciutadans que al seu país actuen com a tals es transformen aquí en massa. Supòs que ells, duts per la gran habilitat dels majoristes de viatges, deuen pensar que el "Balneari 6" és una gran aventura. Els dona la possibilitat de ser diferents al que són al seu país, tal vegada aquí és la clau. Jo crec que és una mala manera d'afrontar les vacances. Pens que això que s'ofereix al turista a certes bandes de Calvià o de s'Arenal, ni és bo per als mallorquins que els sofrim ni és bo per a aquests pobres, que compren aquests *trips* com un passaport a la glòria dels països bananers... Per això hi ha el desencantament del setembre. Jo crec que un ha de ser el

mateix, quan va de vacances, deixar de ser un mateix mai no és un bon sistema per arreglar res.

-Camus va dir, els homes moren i no són feliços. Pessoa, que una vida marcada per la resignació i la rutina no val la pena de ser viscuda. Ni tan sols durant les vacances?

-La nostra vida no és, intrínsecament, rutinària. Hem de lluitar diàriament. I dins aquesta lluita l'emoció és la que romp la rutina. I el sentit que donam a les coses. Anthony Quinn deia: "jo som lliure per naturalesa. I en una presó també ho seria. Perquè el meu pensament és lliure". A final del mil·lenni ens podem pensar que la llibertat i les emocions són fora, en unes vacances increïbles, i després no ens ho passam bé. A altres cultures no tenen aquest problema, perquè saben que són un esdeveniment interior. Pot ser per edat i per formació jo sí que estaria d'acord amb la frase de Camus, que els homes moren sense haver arribat mai a ser feliços. Desitjar és allò que ens fa més feliços, i alhora més humans. El desig ens motiva, ens fa caminar... Però el desig és la manca. Per això, precisament, allò que ens fa més feliços no és, paradoxalment, la possessió, sinó la manca. Per això és veritat la frase de Camus que mai no arribam a ser del tot feliços, perquè sempre, afortunadament, tenim dosis de manca, i per tant de desig, que és el que ens fa vibrar, i viure, a pesar de tot.

Caterina Canyelles: militant de "Joves de Mallorca per la llengua"

Caterina Canyelles (Son Ferriol, Palma, 1972) és filòloga i milita al grup de "Joves de Mallorca per la Llengua", un col·lectiu que intenta que el català deixi de ser, a les Balears, una llengua en perill d'extinció. Treballa al Departament de Normalització Lingüística de la Universitat de les

C. Canyelles.

Illes Balears on corregeix els textos que els professors universitaris envien al Departament de Publicacions de la UIB. A ella li adjudiquen els "morts", que equival a dir els textos més llargs. Li agrada aquesta feina perquè considera que la Universitat ha de ser el focus que projecti a les Balears el millor català i perquè el seu departament té el repte d'aconseguir que el català incorpori paraules noves i pròpies per anomenar els nous conceptes i objectes que ens envolten. La darrera discussió ha estat com dir en català "software" i "hardware". Després de moltes hores de debat s'ha proposat dir-los "maquinari" i "programari".

-Quan arriba l'estiu l'allau de turistes fa que el català -que a les Balears considerau que és una llengua "minoritzada"- es dilueixi i esdevengui quasi inexistent. Què sentiu, davant això?

-Tenim la sensació de ser un gueto. Jo crec que els mallorquins ens arplegem a unes zones,

per dir-ho de qualche manera, nostres. A les platges ens apartam a uns racons, o hi anam a deshores. No ocupam la platja, l'ocupen els estrangers. La sensació és la de sentir-nos envaïts.

-A Mallorca, es pot viure en català?

-No, que ha d'anar! Des que et despertes i poses la ràdio t'adones que la nostra llengua és marginal. Només a Ràdio-5 de RNE i a la RAC pots sentir les notícies en català. De deu emissores que hi ha, només una és en català, de tots els diaris, només un s'escrui en la nostra llengua. Surts al carrer i els rètols i la llengua de les botigues generalment no és la catalana. I fins i tot et contesten malament si tu parles la teva llengua... A la feina, al cinema, a moltes institucions públiques, la llengua habitual no és el català...

-I a les discoteques, als espais de trobada juvenil?

-Bé, allà és una mica diferent perquè cada un es relaciona amb el que vol. Si comences a parlar en català i l'altre et contesta malament, llavors passes d'ell, perquè no el necessites. Però les discoteques són el millor observatori social per comprovar que la majoria dels joves no parlen català. Dins un grup basta que un parli castellà perquè tots canviïn de llengua.

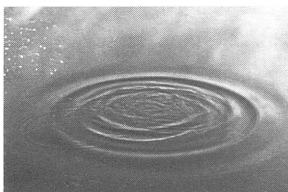
-Quan arriba l'estiu, arriben diferents tribus: la dels hooligans, l'aristocràcia, i un ramat de classe mitjana europea i entre tots ocupen l'illa. Quin grup us molesta més?

-Hi estam resignats. Per a nosaltres són un mal necessari, perquè sabem que Mallorca viu del turisme. Ens molesta el deteriorament ecològic que han provocat, i sabem que la indústria turística és la que ha donat el poder als poderosos que hi ha a Mallorca, el poder econòmic, el polític, el caciquil, fins i tot el mafiós, i sabem també que contra això no podem lluitar. No hi tenim res a fer. Però és clar que de tots els grups que vénen, el dels hooligans no faria falta que tornassin. Vénen, s'engaten, dormen, es tornen a engatar, ho destrossen tot...

-Us avorriu, durant l'estiu, tant de temps de vacances...

COLABORAMOS CON TODOS LOS MEDIOS PARA MANTENER EN SINTONIA NATURALEZA Y ECOLOGIA

LIMPIEZA VIARIA
Tel. 971 69 92 02

AGUA POTABLE
Tel. 971 69 92 08

**ALCANTARILLADO
DEPURACIÓN
DE AGUAS**
Tel. 971 69 92 09

**TELEVISIÓN
POR CABLE:**
24 CANALES de televisión
más 7 emisoras de FM.
17 CANALES VIA SATELITE,
en alemán, inglés,
francés, holandés
y español.
6 CANALES NACIONALES
Tel. 971 69 92 10

**EMERGENCIA PARA
TODOS LOS SERVICIOS**
Tel. 971 69 01 16

CALVIÀ 2000
EMPRESA MUNICIPAL DE SERVEIS
.....

PARA MAS INFORMACIÓN: C. ILLES BALEARS, 25 (POLÍGON SON BUGADELLES) 07180-SANTA PONÇA - TEL. 971 69 92 00. FAX 971 69 92 12
e mail: buzon@calvia2000.es

-No. No tenim temps. Ens continuam reunint cada setmana. Feim balanç del curs, projectes per al curs que ve. Hi ha un grup de voluntaris cada vegada més nombrós. La Plataforma de Joves per la Llengua va néixer fa quatre anys, i ens hem consolidat. Ara som com una pinya, però de gent a la vegada molt oberta, molt plural.

-Quan arriben "Els gossos" o "Lax'n Busto", us transformau.

-Tota la gent que va a aquests concerts sabem que participam de les mateixes idees i això ens fa sentir molt còmodes, fer més festa. Supòs que les 20.000 persones que aquest estiu varen anar a veure Alejandro Sanz podrien sentir una identificació semblant. Per ventura nosaltres ens diferenciam un poc en el fet que ens agrada muntar "shows" i transformar a la nostra manera la festa.

-Quan "Sopa de Cabra" canta en castellà, fa traïció?

-Sí. I Sopa de Cabra ho sap bé. Aquesta traïció va esdevenir un desastre per a ells. Eren el número u i quan varen fer un disc en castellà varen caure en picat. Havien fet un concert a Sineu fantàstic, varen haver d'obrir les portes i deixar entrar tothom perquè s'havien exhaurit les entrades. Després de treure el disc nou en castellà, varen venir aquí, i molt poca gent els anà a veure. I no es varen atrevir a cantar les cançons del disc nou. L'experiència els va anar molt malament. I, tot i que ara hagi tornat al català, "Sopa" ja ha perdut l'encís que tenia.

-No tenen dret, a cantar en castellà?

-La gent pensa que no, sinó no els haurien castigat tant. Supòs que la gent els admirava perquè era un grup valent, que s'havia atrevit a fer música en català i la feia bé. Pensàvem que aquell grup era nostre, era dels nostres, estàvem orgullosos que aquest grup fos bo, i formàs part de la nostra cultura, i clar, que canviïn de llengua, quan ja hi ha tants de grups en castellà, va ser una traïció.

-I si haguessin fet un disc en anglès?

-Supòs que no tant. Perquè és el castellà, el que ens menja, no l'anglès.

-O perquè el castellà l'han dut a Mallorca -en

part- "els forasters", els immigrants, i en canvi l'anglès o l'alemany l'han dut persones que ens deixen divises? I el que és cert és que la cultura anglosaxona té més influència entre nosaltres que la peninsular. No hi ha una qüestió classista, en el vostre rebuig?

-Sí, pot ser que hi hagi un punt de veritat. Hi ha gent que menysprea els "forasters", en el fons, per motius classistes. Però també tenim un gran sector de mallorquins que parlen entre ells i als seus fills en castellà perquè es pensen que fa més "senyor". I jo crec que l'anglès no ocupa una parcel·la tan gran com la del castellà.

-Què és, per a vosaltres, el català?

-És el primer tret d'identificació de la nostra cultura, del nostre poble. Quan una persona parla català t'adones que és mallorquí. Si no el parla, penses que no ho és.

-L'altre dia els "Joves de Mallorca per la llengua" us vàreu concentrar amb pancartes davant "McDonald's", oferint pa amb oli als viants, per denunciar que aquest establiment no sols no utilitza el català sinó que el prohibeix als seus empleats. No vàreu denunciar que és un establiment de "comida basura" elaborada i servida per persones que, presumiblement, tenen un "contracte basura". Sembla que acceptau la colonització i certs abusos mentre es facin en català.

-No. El que passa és que nosaltres ens centram a fer només reivindicacions lingüístiques. La Plataforma va néixer com l'aglutinant de gent molt diversa, unida per la consciència dels problemes de la nostra llengua. Vàrem decidir no entrar en qüestions ideològiques o polítiques. Entre nosaltres hi ha gent que pertany al grup "Sobrassada Revolucionària", centrat en reivindicacions contra la colonització cultural en matèria de menjars, altres pertanyen al GOB, o als insumissos... Realment, tots els joves que ens movem a Mallorca ens coneixem bastant.

-En el fons hi ha alguna cosa que uneix la gent preocupada pel tema de la llengua, per qüestions pacifistes, ecologistes, per les imposicions culturals...

-Supòs que és un esperit crític. És voler ser protagonista, o participar en les coses que ens afecten. No voler ser passius. Probablement la nostra feina servirà de poc, però almenys no estam aturats.

-Com és el conjunt de la joventut de les Balears?

-No es pot generalitzar. Però per ventura a la majoria els faltaria un cert sentit crític. La gent tria i es conforma. Tal volta és una postura còmoda, sense complicacions.

-Mai els joves no havien tengut tantes oportunitats com ara de conèixer la nostra llengua i la nostra cultura, i sembla que no les han aprofitat.

-Però és que també s'arrossegueu molts d'anys de menyspreu a la nostra llengua i a la nostra cultura, i els joves no s'adonen que l'han de defensar. La inèrcia els duu al castellà.

-La majoria dels seus pares o bé és analfabeta en català o bé l'ha après a escriure, a llegir, quan ja han estat adults. Ara el català s'ensenya a les escoles des dels primers anys. No hi ha motius per a l'optimisme?

-En certa manera sí. Però els que hem estudiat sociolingüística coneixem els processos que han patit altres llengües minoritzades, els mecanismes del bilingüisme, i estam en condicions de dir que quan els joves abandonen una llengua, aquesta llengua mor en cinquanta anys. La llengua sobreviu si es parla. Els joves poden saber escriure en català, però si no l'usen, i no l'usen, morirà igualment.

-Quines són les vostres armes?

-Són poques, però les feim servir. Demanam a les institucions i a les grans empreses que facin servir la nostra llengua, a El Corte Inglés, als distribuïdors de cinema, a les institucions públiques. Per això necessitam tenir força, i el "correllengua", "l'acampallengua", les presentacions del nostre programa als Instituts, són formes de fer-ho.

-Com veus Mallorca, com la voldries?

-Voldríem que el català fos la llengua preeminent, i que els mallorquins s'hi sentissin identificats, per molt que també parlin el castellà, o l'alemany o el que vulguin. És un desig molt allunyat de la realitat. Perquè el futur previsible és la desaparició del català de Mallorca, tal com ha succeït a Perpinyà, tot i que fa cent anys es juraren que això no els passaria. És així, però tot i que ho sabem, no pararem.

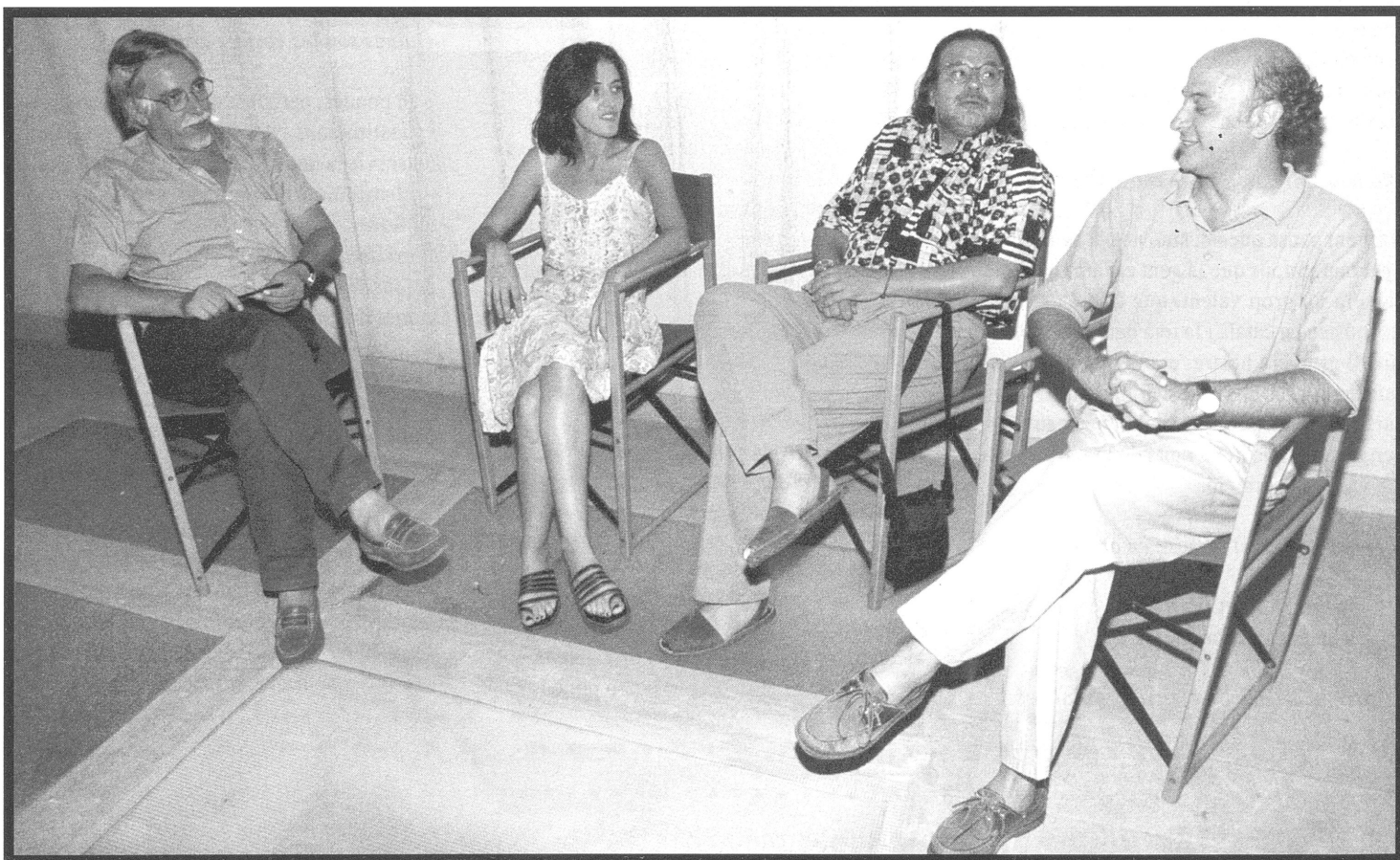
Taula rodona amb **Marisa Goñi** (Diario de Mallorca), **Andreu Manresa** (El País) **Antoni Maria Thomàs** (RNE) i **Juan L. Ruiz Collado** (Última Hora).

1998: Mallorca factory

Per Magdalena F. Mulet

El periodisme, aquesta literatura amb presses que conta la realitat, però que de vegades la crea i transforma, juga també un paper en la imatge que avui la factoria Mallorca ofereix al món. Una imatge que no basta, segons els nostres convidats, periodistes i ciutadans d'aquesta illa, per mantenir una societat que es preocupa més del què diran que de transformar i modernitzar les seves estructures més profundes i poder així haver passat en cinquanta anys de l'edat mitjana al segle XXI sense renunciar a la seva idiosincràcia.

Mallorca, coincideixen tots, ha de canviar la seva realitat en molts d'aspectes, només així la imatge podrà basar-se en quelcom consistent. Per això la conversa que transcrivim aquí no és tant de la imatge que donam, volem donar o ens creiem que els altres tenen de nosaltres, sinó de la societat on vivim; una imatge és un reflex i hem volgut saber de què.

ONA: Hem volgut reunir avui professionals dels mitjans per analitzar una qüestió molt important a una terra com la nostra dedicada als serveis: quina és la imatge que es dona de Mallorca a través dels mitjans de comunicació? Quina percepció es té des de fora de la nostra terra?

Thomàs: Jo crec que la primera imatge que donam a l'estiu és alemanya i de cada vegada més. Una colònia estiuenca per als alemanys. Lloc d'esplai per a Europa, el resident ocupa un segon terme.

Manresa: La imatge d'una gran factoria de negocis: un avió cada trenta segons, seixanta mil cotxes que circulen, platges plenes, hipermercats plens, una imatge d'economia esponerosa i amb un creixement de tipus indonesi... que posa en perill el futur d'aquest territori limitat. I a la vegada una imatge diferent de la que s'ha donat fins ara: manca d'aigua, que no s'ha resolt, pobles de la Mallorca rica, que tenen el doble de la població que a l'hivern, sense aigua corrent, quilograms de fems sense resoldre, tallades elèctriques,... és a dir, una imatge de col·lapse, una factoria que funciona amb dèficits energètics, de recursos i d'infraestructures.

Marisa Goñi

Goñi: Jo crec que Mallorca ofereix una multiimatge: en primer lloc la que té el que no coneix Mallorca, per al qual és la imatge del lloc de vacances per excel·lència. Després hi ha els que coneixen l'arxipèlag un poc més: Eivissa- oci dur, Menorca- més tranquil·litat i Mallorca- entre les trenta mil pessetes/setmana tot inclòs, fins al paradís de Son Vida, un ampli espectre d'imatges: una imatge múltiple... però a mi en realitat el que em crida l'atenció és que estam més preocupats per la imatge que tenim que per la pròpia realitat. Treballam per una imatge, però per donar una bona imatge al capdavant del que s'haurien de preocupar tots els polítics és d'incidir sobre la realitat. Quant al futur, el tema més perillós és la desmediterraneïtzació de l'illa, les immigracions d'habitants del nord, que tenen un tipus de relacions socials totalment diferent del nostre, més d'interior, una cultura de família reduïda i amb la vista cap a l'interior de la pròpia llar. I això ens afectarà, i pot ésser perillós quant a pèrdua d'identitat, de les tertúlies de porxo... i del cafetè... aquest canvi pot fer que nosaltres perdem la nostra pròpia imatge.

Thomàs: Hi ha una confusió entre l'oferta i la imatge que donam. Des de Mallorca no controlam les imatges que donam fora. La imatge turística més o manco queda controlada però la resta es desborda, fins i tot no en tenen control les autoritats turístiques. Els majoristes de viatges intenten controlar i dur la imatge cap on els interessa, i ho aconsegueixen fins a un cert punt en la imatge turística, però hi ha d'altres imatges que superen aquests controls. Per exemple, la Mallorca de grans negocis turístics, una màquina generadora de doblers que desapareixen. Un mercat purament especulatiu, i d'inversió per als dobles negres d'Europa... aquesta imatge es produeix per sobre la previsió de les autoritats.

Quant a l'estructura funcional del turisme, la imatge és la d'una societat comissionista, que va des de l'arribada a l'aeroport dels turistes fins a sectors que en principi res no tenen a veure amb el turisme, com el sanitari, en el qual s'ha muntat tota una infraestructura al servei del turisme, que també funciona en certs casos en base a comissions, preus per a estrangers, etc..., un mercat turístic que provoca un desbordament dels preus, que no és controlat. Mallorca es comença a veure un poc com una illa siciliana.

Goñi: Ara la Policia i la Guàrdia Civil han creat unitats per controlar les màfies, diuen que no hi màfies però creen unitats especials..., això és molt significatiu. Encara que la imatge que s'intenti oferir sigui de calma respecte a aquests fenòmens i problemes que arriben. Res no és gratuït i una unitat especial preventiva... és mal de creure.

Thomàs: Matias Kuhn afirma amb total tranquil·litat que tota l'illa és venal, exceptuant Marivent. La imatge és de Mallorca en venda.

ONA: I a nivell periodístic?

"A MALLORCA MAI
NO PASSA RES"

Manresa: A nivell periodístic i de mitjans, Mallorca ha venut fins ara la imatge del Rei, ara la dels alemanys, i també la del crim: Maisel, etc.

La imatge de les coves del Drac, la lluna de mel, "me lo dijo Pérez", "el vuelo 502", és avui història. Aquesta imatge ha anant canviant sense que ningú no la pogués controlar.

El gran drama és que a Mallorca el negoci, el gran negoci social és automàtic. Els mallorquins només han hagut de posar la caixa i obrir el portal, i a partir d'aquí començar a guanyar-hi... i tirar endavant. I els turistes van i vénen i no passa res mai.

Jo ahir em vaig aturar a la Caseta dels Capellans, que deu ésser la imatge de normalitat turística més gran que hi ha avui a Mallorca: dues-centes famílies que viuen davall un pi a la fresca a casetes que estan fetes de qualsevol manera, sense aigua ni serveis, devora el lloc més pretensions de la Platja de Muro. I no passa res mai. Mallorca és una cosa automàtica on no passa res i la imatge no és sota el control dels indígenes.

Goñi: Model asiàtic, on conviu, tant a nivell de turisme com de residents, el gran luxe amb zones absolutament degradades, la qual cosa reflecteix una societat en la qual hi ha un repartiment de riquesa totalment injust.

El tema mediambiental i la desigualtat social són els talons d'Aquil·les de la nostra Mallorca de final de segle.

D'altra banda voldria introduir el tema de la llengua. Hem perdut la llengua i ara perdem la terra. I tot això que ara vivim marcarà la història futura de Mallorca. Aquesta pèrdua territorial sens dubte tindrà conseqüències que avui encara són imprevisibles.

ONA: Hi ha una certa consciència que això passa.

Thomàs: Sí, parlar, es parla molt de tot. Però hi ha una sensació d'impotència. Passa això però ningú no fa res, perquè en teoria ningú

no pot fer res "perquè el mercat és així", aquesta actitud és nefasta. Donam una sensació d'autèntica impotència.

La imatge del boom turístic dels anys seixanta fa riure. Llavors es controlava la imatge i el turisme. Més aviat el que passava era que el fet de no haver-hi massificació ho feia tot més controlable, no per voluntat sinó per volum.

Ara per contra no es controla l'allau, al seu moment no es posaren en marxa els mecanismes de racionalització i control: 1.000 vols setmanals a Alemanya, que inclouen el milionari més famós i un xoriç que ha robat una cartera a un carrer de Berlín i ve amb aquests "guanys".

I tot això passa sense camp mena de previsió per part de les autoritats, en tot cas les lleis, els decrets, surten "per posar remeis" a fenòmens que ja són fets consumats. Mai no hi ha hagut una política de planificació i de prevenció. Sempre posam pegats a situacions que, d'altra banda, no controlam. Per exemple, el poder que tenen els majoristes de viatges és increïble. Ells són els que decideixen qui i com ve i quants en vénen... això és una societat que ha perdut les regnes.

ONA: *I com a societat, quina és la nostra imatge social?*

Manresa: Una de les qüestions més importants deu esser la redistribució dels excedents. I una conquesta social seria la redistribució... de la terra. Des de 1860 a 1930 els aristòcrates decadents vengueren i parcel·laren les finques... basta veure a l'atles de Mallorca com s'ha fragmentat el territori. La conquesta de distribució de la riquesa, del patrimoni, seria una conquesta social, perquè la història de Mallorca ens parla de pèrdua del poder per part d'una aristocràcia, els botifarres, que hagueren de partir la terra entre 1860 i 1930/40. Després han vengut onades d'immigrants, i per finalitzar hi ha una nova classe que obté els seus guanys del turisme, hotelers, etc... que no són capaços, no ho han estat fins ara, de convertir aquesta riquesa en patrimoni. Inverteixen els milions en barques i cotxes, objectes de luxe que podrien esser substituïts per quarterades de terra i amb la qual cosa aquesta nova classe podria així adquirir el protagonisme que tenen els alemanys rics que passen a esser els propietaris del nostre patrimoni. Per ventura aquesta socialització s'ha trencat, i per això els immigrants i els mallorquins construeixen nous poblats sense cap tipus de caràcter. Aquesta és la imatge social, molt contradictòria, de Mallorca. Els mallorquins són desposseïts de la terra per la força dels doblers, no només aquells que en tenen sinó també els que en gaudeixen perquè els mallorquins tampoc no poden llogar als preus "alemanys". La gent jove no pot accedir a allò que és seu, viure al seu poble, etc...

TERRA DE PAS

Thomàs: I els excedents dels quals parlem són invertits al Carib i no aquí.

Goñi: El model de creixement és molt elemental perquè implica molt de desgastament i això és molt perillós: els recursos s'acaben, és una forma molt elemental de generar riquesa.

Les batalles es guanyen a força de marcs, i això fa que la societat percebi tota la seva realitat amb resignació. Amb aquest sentiment fatalista de "no hi podem fer res", perquè és una conquesta territorial feta amb doblers, un *reich del marc*.

Thomàs: I tampoc no és cert que no es pugui fer res, el que passa és que els mallorquins han capgirat la seva escala de valors i allò que més importa, i només això importa, són els doblers. Una societat poruga capaç de qualsevol cosa per por de no perdre un duro. Hi ha por a les vagues, no fos cosa que un turista cancel·lès el vol. Però si a tota

Europa hi ha vagues...!, nosaltres no podem desenvolupar-nos com els altres "per por que a Alemanya trobin", per favor! Tot ha de quedar tapat per por...

Goñi: Mallorca genera molt de PIB però això ens costa molt car.

I tots els ciutadans pagam uns sobre costos perquè els guanys siguin no per a tota la societat, no almenys equitativament sinó per a uns pocs. Si hi ha d'haver un palau de congressos, per posar un exemple molt evident, l'han de pagar els hotelers, el sector turístic, i no tots els ciutadans. Encara que n'hi haurà que diran que tota la societat es beneficia del turisme i això és cert. Però no tothom se'n beneficia de forma equitativa, i no oblidem que Balears és una de les comunitats amb uns sous més baixos de tot l'Estat... i amb preus alemanys.

LABORATORI FI DE SEGLE

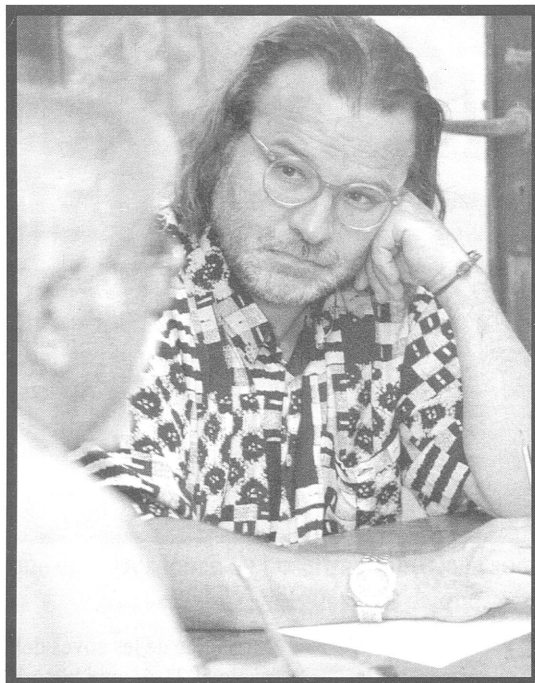
Manresa: Només un 7% de la població guanya més de tres milions anuals... i d'on surten tants de cotxes, tantes residències, tant de luxe?

La mistificació de la realitat socioeconòmica de les Illes Balears és molt gran i estaria molt bé que a Mallorca es fes un gran laboratori de fi de segle, per tenir un estudi socioeconòmic i saber d'on ve la riquesa, qui té això i allò, quants de cotxes hi ha, quants de telèfons..., perquè hi ha hagut un canvi tan brutal (de l'edat mitjana al segle XXI) a una velocitat inimaginable amb només trenta o quaranta anys, la qual cosa fa que aquest estudi des de tots els punts de vista sociològic, econòmic, etc.. fóra molt interessant.

ONA: *I quina és la postura dels mallorquins avui?*

Manresa: En tot això els mallorquins tradicionals són secundaris. Perquè ho hem volgut o perquè no hem sabut mantenir el control i també perquè el capital ara no és en mans d'una burgesia capaç d'impulsar iniciatives socials, culturals, etc.. a Mallorca no hi ha res que s'hagi fet en els darrers quaranta anys que valgui la pena, que sigui emblemàtic. L'aeroport és la insígnia del que som i del que volem esser?

A la nostra illa hi haurà hagut els artistes més importants de final de segle i cap mallorquí no ha invertit ni una pesseta en obres d'art. A Miró se li va fer el buit... llevat d'una excepció, no hi ha cap col·leccionista mallorquí que tenguí obra de Miró, i això és només un exemple. Aquesta és la nostra manera de fer i forma part del conjunt de la societat. I ara vénen els alemanys i compren... i a nosaltres just ens queda una barca de bou... És una societat que té aquesta expressió.

Andreu Manresa

ELS ALEMANYS DE MALLORCA

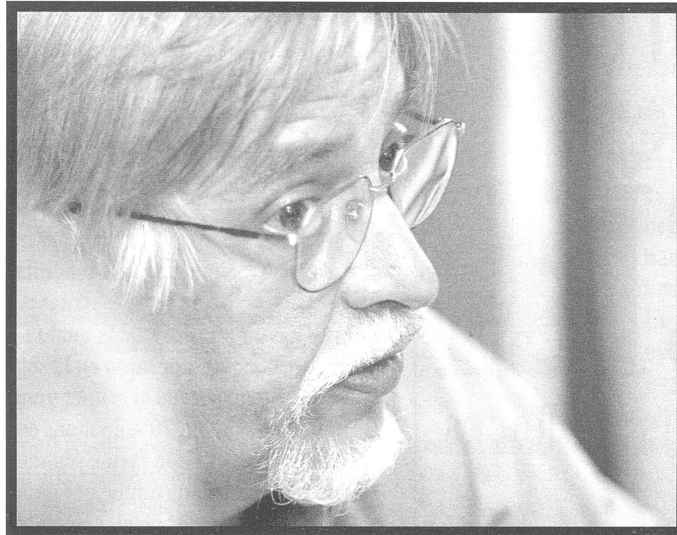
Goñi: Tal volta hem d'agrar a aquests invasors que mantenguin certes coses.

Manresa: D'això tampoc no n'estic massa convençut, però podria esser veritat. En tot cas em preocupa que els alemanys posin barreres i no vulguin parlar cap de les dues llengües oficials i manco la nostra, que visquin aïllats i facin una espècie de colonització silenciosa i supèrbia.

Thomàs: El fet que sigui una cultura totalment aliena també és perillós.

Però des d'aquí el que feim els mallorquins és sempre pobretjar. Els empresaris mai no reconeixen que els negocis van bé i sempre demanen ajudes oficials. Les que ara dona la Conselleria de Turisme per fer promoció són un escàndol, l'Institut de Promoció Turística, l'Ibatur, maneja uns pressuposts molt importants, i això per ajudar un sector que és ric, i del qual, d'altra banda, mai no es parla dels seus beneficis absoluts, mai no surten les xifres de la temporada globalment o per empreses.

Ibatur promociona el que haurien de promocionar els hotelers, quan en realitat l'empresari mallorquí un bon dia obrí els braços i començà a caure-li el manà de cel, sense previsions, sense reinversions... com s'ha vist després.

Antoni Maria Thomàs

SÍNTESI DE CULTURES

Goñi: I ara aquesta llei turística que reflecteix el fracàs del POOT... i després encara veurem un nou invent que s'anomenarà el que sigui..., i mentre assistim a una contínua dilació dels problemes. S'inventen títols per a les lleis i per als titulars de premsa i aquesta és la imatge que oferim. Però no hi ha millor imatge que la que es basa en una realitat i la veritat és que ens preocupam més per donar una "imatge" que és buida, que al capdavant no té contingut.

Una altra qüestió que em plantejo és saber què en sortirà d'aquesta mescla de gent, d'aquesta societat multicultural que tenim. D'una banda tenim estrangers residents que s'han integrat des de fa molts d'anys, als quals també molesta molt aquesta invasió massiva i jo crec que ens jugam la possibilitat de fer una síntesi de cultures... perquè anam cap al model d'Amèrica que sembla molt cosmopolita però on hi ha una societat que viu junta però sense mesclar-se per res.

Manresa: La imatge és una mica catastròfica i dramàtica. La imatge la donam els mallorquins i també els que controlen el negoci turístic i la nostra sort és que som un mini Carib a dues hores de les grans ciutats europees, i que no som accessibles per carretera als milions de pninsulars que van en cotxe a Benidorm. Hem d'aconseguir que venguin els turistes, però que venguin els que toqui... la massificació no és controlable i ara els negocis ja no passen per Mallorca: tant l'immobiliari com el dels grans majoristes no deixen els beneficis a Mallorca i es fan directament en marcs.

MALLORCA D'HIVERN I MALLORCA D'ESTIU

ONA: Hi ha avui per avui una Mallorca diferent a l'estiu i a l'hivern. Ara es vol vendre la Mallorca de la temporada baixa, amb uns trets diferencials que la fan més desitjada que abans. Es pot establir aquesta diferència?

Manresa: Podria haver-hi una imatge de Mallorca agrícola, arquitectònica, de golfistes... de ciclistes... però no hi ha suficients atractius per fer rutes culturals.

Thomàs: La imatge del turisme cultural no es vol donar. Ni a l'estiu ni a l'hivern, tot i que existeix per totes les zones, també turístiques, de la península. Aquí tenim el Festival de Pollença, muntat per estrangers. La imatge de diversitat, no només per oferir als turistes sinó com a reinversió cultural en general hi és absent. Els residents mallorquins en general no tenen cap avantatge d'aquest boom, si s'adopten solucions és "per als turistes", i els residents són ciutadans de segona. El ciutadà de les Illes no és la preocupació primera de les autoritats, que nosaltres tenguem uns serveis propis de final de segle, etc... no és el que es persegueix, sinó donar al turisme, ni tan sols el millor, sinó el que demanda i nosaltres en som beneficiaris secundaris, en aquells casos en què hi ha beneficis.

Goñi: Mallorca ha de cercar un turisme amb més valor afegit, sens dubte, però a la vegada s'ha de plantejar la diversificació econòmica.

Thomàs: Això no passarà mai perquè és massa forta la temptació i massa potent la indústria turística per lluitar contra corrent.

REINVERTIR ELS EXCEDENTS

Manresa: El drama de Mallorca és que tot i esser una societat efervescent. Amb un gran potencial econòmic i humà, no ha estat capaç, no és capaç, de reinvertir els excedents. No ha tengut capacitat d'escenificar una època. Quan la història es demani quina ha estat l'època del món del turisme dels anys 60 a l'any 2000 només es parlarà de la transformació del litoral i del territori en general. Però a l'hora de parlar dels arquitectes, dels escultors, dels pintors, dels pensadors, dels exemples d'una generació, no n'hi haurà hagut.

Goñi: L'arquitectura més important a través dels segles continua essent la Seu.

De llavors ençà quina ha estat la gran obra arquitectònica... l'aeroport?

Ruiz Collado: Jo m'acabo d'incorporar al debat però vull començar per dir que la imatge que nosaltres tenim res no té a veure amb la que donam, si parlem o parlem de la imatge de Mallorca, vull distingir entre la que vol donar el Govern balear, la que tenen fora tant des de l'estranger com des de la península, i la que volem els mallorquins de cara al futur. La imatge endemés ha evolucionat molt des de la Mallorca idíl·lica del viatges de noces, a la d'ara del Rei d'una banda, però també la del "Balneari 6" de l'altra.

del 13 al 15 de
novembre

Nupcial⁹⁸

V Fira de Serveis de Noces

Palma de Mallorca

Recinte Firal:

c/. Ciutat de Querétaro s/n. Polígon de Llevant
07006 Palma de Mallorca
Tel: 971 77 13 02 Fax: 971 77 01 60

GOVERN BALEAR

En els darrers deu anys ha canviat substancialment la imatge de Mallorca a l'estranger. Però això no és una conseqüència d'una actuació conscient i volguda per part dels mallorquins, sinó perquè els mateixos majoristes de viatges estrangers se n'adonaren a temps que allò ja no venia i han canviat. I han pressionat els hotelers per a un canvi de mentalitat. Els grans hotelers quan començaren no tenien cap criteri urbanístic més que posar-se a primera línia de litoral. Quant a què vol la societat balear en un curt i mitjan termini, és una pregunta que ens hem de fer, què vol la societat balear, que té el PIB més elevat de tot l'Estat, que té els sous més baixos, amb borses de pobresa no molt freqüents però prou importants a una zona rica, i contra les quals no s'actua? El Govern balear no té ni idea de com arreglar-ho. El president Matas diu als empresaris que s'ha de redistribuir la riquesa..., els ho diu, això és tot. I mentre l'economia vagi bé no hi haurà problemes laborals, només el tema estacional... però grans problemes?, no hi ha qüestions laborals entre empreses i sindicats, reivindicacions, tot es mou amb criteris de fa vint-i-cinc anys. I la imatge que donam a l'exterior és d'una regió dinàmica que té uns empresaris emprenedors que són punt de referència per a tot el món i que per la fat i fat ha passat d'esser una regió pobra a captar mà d'obra de la resta de les comunitats autònomes. I aquesta gent que ha vingut s'ha integrat més o manco, uns parlen i d'altres no... però ara pot passar una cosa de la qual la gent encara no n'és conscient. I és l'impacte que suposaran en la segona generació els estrangers que ara s'instal·len, perquè si primer vengué la pèrdua de la llengua ara ve la del territori... un 20% en mans estrangeres. I llavors tot l'entramat societatari, etc... que fa que realment ignorem fins a quin punt l'economia és controlada també per poders estrangers. I tot això crearà en la meua opinió una societat cosmopolita, sense arrels... i la societat mallorquina, el Govern, les institucions, que haurien d'establir unes directrius perquè la idiosincràsia dels habitants de les Illes no es perdi, doncs no fan res. Perquè quan hi ha doblers pel mig res no té importància...

Thomàs: El valor doblers és el més important perquè som a una societat de mercat. I els models socials són l'enriquiment, i qui més aviat s'ha enriquit més prestigi social té. I tota l'escala de valors està supeditada al valor monetari. El punt de referència són els grans empresaris, els que han sabut fer doblers. Aquesta és la imatge ètica i estètica. El triomf consisteix per als mallorquins a haver sabut tenir èxit econòmic.

És bo allò que és car, i altres paràmetres que no tenen el valor monetari es dilueixen.

Ruiz Collado: No podem parlar d'una imatge única de Mallorca ni d'un turisme únic. Perquè ara es dona el fet que en una terra tan petita hi podem trobar des del turisme de més luxe, fins al turista d'espardeïny de s'Arenal. Hi ha el turista que ve a engatar-se i el turista que estima Mallorca i que ve any rere any i que coneix i es mou. Balears és la segona residència d'Europa, ja ho deia el conseller Cladera. I compren al camp i també a Palma a la ciutat antiga, i això és mal de controlar, perquè és mercat i és oferta i demanda. Som a una regió "rica" amb una indústria que funciona, i la gent de cada vegada viatja més ... i han trobat una illa que és accessible.

ILLA DESDIBUIXADA

Goñi: Han trobat una illa que perd els perfils, que canvia el seu mode de vida, que construeix desastres com el que hi ha entre Palma i Marratxí. Perquè ara els mallorquins i residents és a això al que poden accedir, perquè les cases de poble les compren els alemanys que tenen seixanta o setanta milions.

I resulta que tota aquesta gent que ha triat Mallorca perquè és un lloc únic amb les seves pròpies característiques ara fan que deixi d'esser únic i que ja no tenguí aquestes característiques. I clar, això és un viatge a enlloc, i es desdibuixa l'illa, en favor d'una uniformització.

Ruiz Collado: Qui és el culpable?

Goñi: No es tracta de cercar culpes.

Ruiz Collado: Però tot això és conseqüència d'uns plantejaments urbanístics que fan uns polítics, que són elegits.

Goñi: No hi ha culpables externs, cada societat té els governants que es mereix i que responen a unes demandes dels mateixos ciutadans.

Ruiz Collado: Si tanta consciència hi ha a certs partits d'esquerra, per què no canvien les coses allà on governen?

Manresa: El gran boom urbanístic és molt recent i posterior a l'alarma, d'acord que no es fan hotels però es fan apartaments. No es tracta tant de controlar el creixement turístic sinó urbanístic. És una societat d'interessos, amb una característica que no tenen les altres zones del litoral espanyol: que és una illa, perquè la resta ho té tot el litoral espanyol.

ONA: *I quin és el paper dels mitjans en tot això?*

Manresa: Molt secundari, perquè el que hem dit aquí no ho deim gairebé mai als nostres mitjans.

Goñi: Jo crec que sí, que tot això es planteja.

Manresa: No com a opinions.

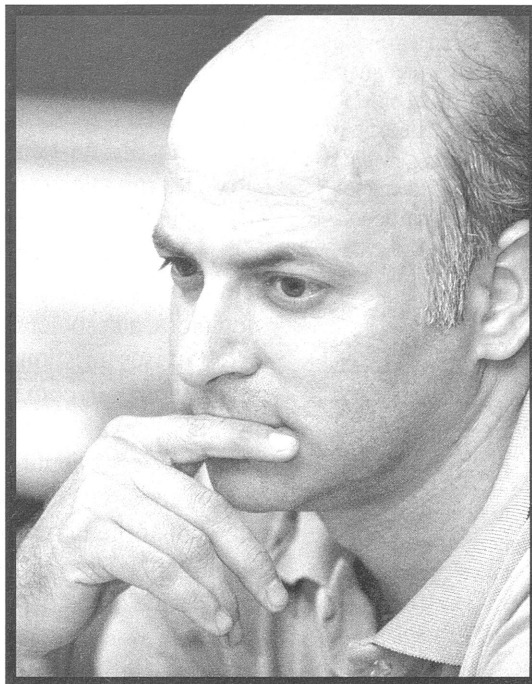
Ruiz Collado: Jo crec que els mitjans a aquestes illes són canals, i haurien de tenir les idees clares, cosa que dubto, per poder exercir i pressionar socialment. Hi ha mediatització... i els mitjans de Balears van al dia a dia, al tema conjuntural. No hi ha un criteris.

ONA: *És una responsabilitat dels mitjans crear un debat, jugar un paper en la formació d'opinions?*

Manresa: A Mallorca no passa res mai, ha vingut un vaixell de Tarragona i no passa res. Ara els residus... Els diaris parlen del que diuen uns i altres, del que passa, però debat d'idees, no n'hi ha. Ni els grans empresaris, ni els dirigents socials ni ningú no es pronuncia, perquè tothom viu molt bé.

ONA: *I perquè és una societat que no està articulada?*

Goñi: Els mitjans estan molt condicionats pel poder d'allò que no és periodístic. Però també crec que tots aquests debats són al carrer

Juan Ruiz Collado

precisament perquè el món de la informació hi és. I la gent ha tengut consciència de moltes coses a través dels mitjans. I com a mínim serveixen per obrir els ulls. I també s'han posat en marxa fórmules com els debats a porta tancada, els clubs dels diaris, que tot i no esser molt massius, sí serveixen per obrir un debat. I perquè els que incideixen a aquesta societat, puguin analitzar el que passa. Els mitjans reflecteixen el que hi ha, i a partir d'aquesta realitat després els ciutadans han d'anar a votar, perquè els canvis no els han de fer els mitjans.

Thomàs: Els mitjans s'han d'adaptar a la societat on es mouen, i la veritat és que aquí ningú no s'ha espantat a l'hora de denunciar i explicar el que passa, tant si això és bo com si és dolent per al nostre turisme i per als nostres negocis. Hi ha hagut llibertat d'expressió i no han dubtat a explicar allò que la imatge oficial hauria volgut amagar, per por.

En tot cas nosaltres som treballadors dels mitjans i no els responsables dels mitjans, la qual cosa és ben diferent, i la pregunta de si els mitjans han de crear aquest debat del qual parlàvem haurà d'anar dirigit als empresaris de la comunicació.

Ruiz Collado: En la meua opinió a Mallorca no hi ha consciència que vivim del turisme, el turisme és entès com a mal menor. I llevat dels que directament tenen negocis, etc... la resta de la societat no en té consciència, com si no anàs amb ells. La gent compartimenta les seves prioritats d'una manera excepcional. I no se n'adona que tothom viu del turisme!

Thomàs: Jo crec que tothom té molt present el turisme a l'illa.

Ruiz Collado: Aquí hi ha gent que s'enriqueix amb el turisme i que en renega, i això és una esquizofrènia molt important.

Thomàs: Del que renegen és de la massificació, de l'excés.

Ruiz Collado: No, renegen del turisme. Voldrien que els estrangers fossin confinats a zones molt concretes i tancades, estil república bananera.

SUMAR OFERTES

Thomàs: El que passa és que la gent veu perillós que en lloc d'una reconversió turística el que hi ha hagut hagi estat una suma d'ofertes, ara, com que el litoral està massificat s'envaeix l'interior, però no es renuncia a la massificació. Sinó que s'ocupa més territori... i no n'hi ha tant.

Goñi: Jo l'altre dia vaig veure una parella de guiris que es passejaven pel polígon de Llevant.

1968: Dins la lluna d'un rober

Entrevista a Antònia Vicens

per Sebastià Verd

Ja fa molts d'anys que Antònia Vicens abandonà la recepció de l'hotel, a Cala d'Or, on va començar a fer feina i on, per primera vegada, s'enfrontà directament amb la vida. Fa molts d'anys, massa -gairebé tota una existència- que l'actual presidenta de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, sap de les injustícies, dels desenganys i de les frustracions pròpies i alienes. Ha viscut, com tants altres mallorquins i mallorquines de la seva generació, el trànsit d'una societat que deien que era rural, i que en qualsevol cas -com ella diu- era ofegadora, a la societat dels serveis. A la pretesa prosperitat de les divises turístiques. Ha vist com els amos esdevenien criats i, com, ai!, com aquest poble anava perdent, sense disputa, la seva identitat.

Antònia Vicens confessa que va aprendre molt rere el taulell d'una recepció, però segurament encara ha après molt més rere la història, la seva pròpia, que ha traslladat un i altre pic a la novel·la. Des de "39° a l'ombra" a "Febre alta", les pàgines que ha escrit són un recull de vivències en les quals

sempre hi ha la petjada d'aquells anys, els anys en què la terra començà a tremolar per la força de les màquines que malbarataren el paisatge i l'ànima del país. Si avui la voleu trobar: cercau-la al carrer de Robert Graves, en el Terreno, on encara sobreviuen els refugiats de la paraula i els amants de la bohèmia.

-La seva biografia ens diu que, de joveneta, va anar a fer feina a un hotel, cosa que aleshores, en els anys seixanta, no era molt normal per a una al·lota mallorquina. Què recorda d'aquells estius de 39° a l'ombra?

-Varen ser uns anys de molts de contrastos. Record que em sentia ofegada al meu poble, com moltes al·lotes, per a les quals llavors no hi havia futur o, almenys, un futur que jo trobàs interessant. Semblava com si el futur per a una dona mallorquina no fos altre que casar-se i parir fills. La vida només transcorria entre la Primera Comunió, casar-se, passejar nins, primer els fills... després els néts... res pus. I això no m'entusiasmava. De manera que quan amb una amiga tenguérem l'oportunitat d'anar a un hotel de Cala d'Or no ens ho pensàrem gens: hi anàrem. Era, crec recordar, el 1964.

Quan hi arribàrem tot ens va semblar fantàstic. Com a mallorquines ens tractaren molt bé. Ens donaren una cambra amb vistes a la platja i ens permeteren participar de les vetllades dels turistes, dels balls a les terrasses de l'hotel, com si nosaltres també fóssim turistes. I, és clar, això ens agradava... tractàvem amb gent que mai no havíem somniat conèixer. Hi havia senyores sofisticadíssimes que mai no havíem vist per Santanyí... Però no tot era com pareixia... Tot d'una vàrem conèixer, també, els passadissos amagats, on vivien els treballadors de l'hotel, nosaltres també ho érem, però no vivíem com la majoria... a cambres fosques i col·lectives, als soterranis. Ho passava molt malament aquella gent... I això ens va espantar molt. Nosaltres havíem fugit d'un ambient ofegador i arribàrem a un ambient d'exploració total.

-Tan espantós era...?

-I més... es feien molts d'hotels i per això cada pic necessitaven més homes i més dones, que anaven a cercar de fora. A començament de cada temporada el cap de personal, que era un guàrdia civil retirat, anava a cercar els treballadors al Port. Un cop a Cala d'Or improvisaven zones per dormir o descansar en el pitjor lloc de l'hotel, on cap client no hagués volgut romandre.

-Però a vostè la varen tractar bé.

Antònia Vicens és la presidenta de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Va néixer el 1941 a Santanyí. De molt jove va anar a fer feina a un hotel de Cala d'Or com a recepcionista, al mateix temps que s'iniciava a l'escriptura. La seva obra és fruit de la seva pròpia experiència i de la reflexió sobre una Mallorca que ha mutat la pell en menys de trenta anys. Des de fa anys viu a Palma, al Terreno i regenta una botiga d'objectes de ceràmica al barri de la Seu.

Entre la seva novel·lística destaquen 39° a l'ombra (Premi Sant Jordi de 1967) Material de fulletó, La festa de tots els morts, La santa, Primera Comunió, Quilòmetres de tul per a un petit cadàver (Premi Ciutat de Palma, 1981), Gelat de maduixa (Premi Ciutat de València 1984) i Febre alta.

-Sí, formava part d'una espècie rara, de casta mallorquina. Era una dona de poble que havia volgut fer feina a un hotel i això, en els anys seixanta, no sovintejava. De manera que sí, es pot dir que ens tractaren bé, a diferència del que feien amb la resta de treballadors. Però per contra ho vàrem passar molt malament a Santanyí. Al poble mai no varen entendre per què havíem gosat entrar en un món masculí i per això ens tractaren de putes per amunt. Ja li dic, era un món nou, sorprenent, a estones meravellós i, alhora, terriblement injust. Hi vaig veure moltes injustícies a l'hotel. Vaig ser testimoni, també, de les primeres lluites sindicals. Jo record haver cridat infinitat de vegades a Paco Obrador, que aleshores era un dels que lideraven aquests moviments, per demanar-li què havíem de fer o per posar-lo al corrent de tot el que passava a Cala d'Or. Ell no deu haver sabut mai que era jo. Record el cas d'un cambrer que va ser acusat de robar cinc-centes pessetes de la caixa. Els doblers varen desaparèixer i ningú no sabia qui era el lladre, però va bastar una sospita per acomiadar el cambrer, cridaren la Guàrdia Civil per fer-lo fora de l'hotel i els civils l'apallissaren. Sempre la Guàrdia Civil. Quan la veia entrar em posava a tremolar. I és que n'he sentit moltes de pallisses des de la recepció! Els treballadors sempre eren els culpables... ni es plantejava que pogués ser un client o ves a saber qui... sempre era el més dèbil.

-Però això es devia saber fora dels hotels...?

-No, ca!... els hotels eren un altre món. El turisme de llavors gairebé no sortia dels redols on s'havien fet els hotels. A Cala Figuera, per exemple, encara no se sabia què era el turisme i a Santanyí... bé... a Santanyí si hi anava qualche turista una mica lleugera de roba, lleugera d'aquells temps, ja pot pensar com anaven... bé, doncs, fins i tot així, els municipals les feien entrar a la Sala per ordre del batle i en sortien vestides com cal. Era graciós veure la gent com cridava a les turistes, vestides de turista, i veure-les després amb roba decent. Era un món còmic, cregui'm.

ELS PASSADISSOS

-Com era Cala d'Or en aquells anys... no la Cala d'Or que m'ha descrit, dels passadissos i dels soterranis, sinó la de la superfície?

-El món de la superfície estava molt mitificat. Rere les aparences hi havia una gran frustració. Almenys aquests són els records que conserv més vius: molta frustració sexual. No podem oblidar que Europa havia viscut una guerra on havien mort molts d'homes i hi havia infinitat de dones que feia pena de veure-les. Vaig conèixer molts de guies que no només acompanyaven les turistes sinó que havien de fer-los tots els favors que fes falta. Hi havia cada història!, ben segur que si en lloc de decantar-me per escriure sobre la vida dels treballadors ho hagués fet sobre els turistes o els residents estrangers d'aquell temps, ben segur que hagués trobat històries increïbles...

-Material de fulletó?

-Això és: material de fulletó. Hi havia dones molt frustrades, intents de suïcidi. Record particularment una turista que em donava conversa contínuament, que se'm posava a plorar i que em deia que jo li recordava la seva filla. Vaig saber que el guia la consolava, que el marit havia mort i que l'amant l'acabava d'abandonar.

-Però Cala d'Or era considerat un refugi d'artistes, d'intel·lectuals...

-Sí, no dic que no. Estava molt mitificat, però sí... en aquells temps Joan Manuel Serrat tenia un bungalow molt a prop de l'hotel Costa del Sur, que és el protagonista de 39° a l'ombra. I sí, hi havia bastants d'artistes, com el pintor Tarragó, que tenia un bar on es reunia molta gent interessant, molta gent de la resistència catalana... Anar a les tertúlies de Tarragó era una delícia, sempre tenia algú per presentar-te: pintors, novel·listes, lluitadors antifranquistes. Jo també vaig sentir la fascinació per Cala d'Or. Encara hi havia pocs hotels i s'havia fet una urbanització d'aparença agradable i, en

certa mesura, ben integrada en el paisatge. No com ara. La darrera vegada que hi vaig anar, fa dos anys, em va semblar una ciutat: carrers, cotxes, botigues i restaurants, molts de restaurants. Sense personalitat. Certament era preferible aquell temps...si no fos pels passadissos.

-En definitiva, això és el que la va marcar... allò que inspirà la seva obra literària.

-Sí, vaig veure com s'aixecaven els primers hotels i com s'esbucava el paisatge, com es feia malbé el poble, un poble que havia esperat tant per poder alenar lliurement que no va saber descobrir que queia en un nou parany. Vaig veure com la societat agrícola tradicional es transformava, com deixava la terra i s'enlluernava amb els turistes que venien de fora. Tot aquest món ha quedat enregistrat dins mi...i, a poc a poc, els records tornen a brollar. Record, penosament, els picadors, la figura humana més trista que mai no ha donat aquesta terra. Els picadors deixaven el camp, tot i que la major part n'eren propietaris i es llogaven als hotels i t'adonaves que ho feien per picar, per mirar, per lligar les turistes, amb l'única intenció d'anar de la cambra d'una estrangera a la d'una altra. I això que conservaven l'al·lota com cal al poble i l'anaven a veure cada setmana i que, a més a més, era amb la que al final es casaven. Era un món que degenerava. D'allò que venia de fora, no es va saber aprofitar res de positiu i sí, en canvi, s'assumiren tots els aspectes negatius.

-A les seves novel·les barreja la vida del poble amb la dels hotels. Hi ha hotelers, però també guàrdies civils i contrabandistes.

-Ai, el contraban! La Guàrdia Civil i el contraban és, per a mi, un únic record. Un any a Santanyí varen matar en Palomino, que era guàrdia civil. Ningú no sap qui ho va fer ni per què, però sí que se sap que va ser la primera víctima del contraban. On va morir aixecaren una creu i la gent hi anava en peregrinació...No sé per què, però era un màrtir.

UN PAISATGE DE TRISTOR

-I després, aquest món, el nostre món, com creu que ha evolucionat? La Mallorca rural que vàrem poder conèixer de nins, amb totes aquestes històries, ha desaparegut?

-No s'ho pensi. L'altre dia quan anava cap al poble, a Santanyí, a Campos, a Llucmajor... encara em va semblar veure gent als portals, asseguts a la fresca, i no era gent molt gran, era gent de la meua generació i, fins si tot, parelles més joves. Reconeixia la seva fesomia: assegudets al portal, sense fer res, veient passar la gent, encara hi ha molta gent amb aquesta manera de viure. Em va sorprendre tant! veure'ls tan d'esquena a la realitat, una mica tristos, això sí.

-Pot ser aquesta sigui la definició. Aquest món ja no té alegria.

-En efecte, això és el que passa. Els carrers són tristos, els pobles són tristos... Amb cases tancades. Pareixen cementiris... Abans, la vida d'un poble podia ser ofegadora, però tenia un sentit, tenia les seves pròpies regles i el carrer era un espai de convivència. Ara, continua havent-hi vida als pobles, però s'ha perdut el rumb.

-La seva obra s'inspira en la realitat d'aquest món perdut i el descobriment o l'enlluernament, per un altre que ve de fora. Abans m'ha reconegut que el naixement del turisme inspirà les seves primeres novel·les, però: quin paper hi ocupa la Mallorca rural d'aquells anys? Per què en va voler escriure?

-Perquè quan vaig anar a Cala d'Or era conscient que a Santanyí hi deixava un món de religió, d'educació a ca les monges, de família, d'església...on tot era pecat, on la dona creixia amb un sentiment de culpa molt fort, on el propi cos era dolent i no hi veies, com he dit abans, cap altre horitzó més que casar-te. Mirava els homes amb enveja. Les nines

jugàvem a ser homes. A les dones ens ensenyaven a no fer res, a no aspirar a res. Per això quan vaig anar a Cala d'Or em vaig proposar descriure tot això que pretesament deixava enrere. És el que vaig fer des del primer moment. A 39º a l'ombra relat tot el que deix a Santanyí i descriu el que vaig descobrir a Cala d'Or. I pens que no ho vaig fer gens malament, perquè des de l'hotel em varen amenaçar a acomiadar-me si continuava per aquest camí.

-Però hi va continuar.

-I tant! Es varen enfadar molt, però jo sempre he estat molt caparruda. Record que una vegada va venir a cercar-me Maria del Mar Bonet. La seva família tenia una casa a Cala d'Or i qualque pic anàvem plegades a ballar al Sing-Sing. Aquella vegada vaig fer passar Maria pels passadissos i ...ja ho pot ben creure!: aquest pic sí que s'enfadaren de veritat: "com has gosat que Maria del Mar vengués per aquests passadissos", em digueren, i jo els vaig contestar: "i si hi feim feina, per què no m'hi han de poder venir a cercar". És a dir que eren conscients que allò no estava en condicions.

-I a pesar de les amenaces va continuar escrivint. De llavors mai no ha deixat de fer-se ressò d'aquest món.

-Sí, es veu que vaig agafar més coratge amb les amenaces. Me'n feren moltes i és que alguns dels personatges es varen reconèixer a la novel·la. No és estrany, ja que, almenys la primera, va ser com un gran vòmit. Vaig treure tot el que tenia a l'estómac i, per tant, les descripcions dels personatges i de les situacions eren autèntiques.

LLOMPART I BERNAT VIDAL

-Josep Maria Llopart deia que la seva obra era d'un realisme sobri però punyent.

-Sí, potser sí...

-Però de l'autora deia que la primera vegada que la va veure li semblà poqueta cosa, gairebé una novícia...

-Sí, sempre deia això de mi, en Pep. Ens vàrem barallar ben fort per això, però bé... érem bons amics. És clar que quan el vaig conèixer era l'hivern i jo anava vestida tota de negre. Em va mirar de daltabaix i va parlar molt poc. De fet a mi tampoc no em va caure bé de tot d'una i així ho vaig dir a Bernat Vidal i Tomàs, que m'havia donat una carteta de presentació per a ell. Li vaig dir que m'havia semblant com si fos notari i, endemés, antipàtic. Qui hagués dit que seríem amics!

-Vostè va tenir una molt bona relació tant amb Llopart com amb Bernat Vidal, i molts d'altres intel·lectuals d'aquesta generació. Com creu que vivien aquells moments, eren conscients del canvi que es produïa a Mallorca?

-Bernat Vidal va morir massa jove... Fa... vegem si ho pens... deu fer vint-i-set anys. No va tenir gaire temps de ser conscient del que passava, era molt crític, però no hi havia encara llibertat d'expressió. A Bernat Vidal li he d'agrair haver-me obert els ulls com a escriptora, ell va ser qui em llegí els primers escrits i, fins i tot, el primer esborrany de 39º. Gràcies a ell vaig començar a escriure en català, perquè jo anava a escola amb les monges i allà això era impensable. Vaig assistir al primer curs de català organitzat per l'Obra Cultural Balear. Anava i venia de Santanyí a Palma per assistir a les classes. Bernat Vidal i Tomàs era, en qualsevol cas, un home molt reservat, que mirava la vida darrere els vidres, però que hagués pogut fer una gran obra si no s'hagués mort tan prest. Així mateix va escriure una novel·leta titulada *La vida en rosa* on ironitzava sobre els picadors que els vespres deixaven el poble buit, però no va aprofundir en el tema, de totes maneres ens va deixar una novel·la curta molt interessant *Memòries d'una estàtua...*

-I Josep Maria Llompart ?

-A Pep jo sempre el vaig veure igual. Bé, llevat de la primera vegada. Era un home que sempre ajudava tothom, que fins i tot quasi va deixar d'escriure perquè ajudava a fer-ho als altres... I pel que fa al turisme, venia de vegades per Cala d'Or i sopava amb els amics, però no en parlava mai. No crec que el fenomen turístic el preocupàs gaire. Era un home molt compromès amb el país, com tothom sap, però la seva preocupació era, sobretot, la llengua, la pèrdua d'identitat d'aquest petit país. Durant la seva vida participà en molts d'actes reivindicatius de tota mena i, bé, supòs que avui, si visqués, tendria una opinió absolutament crítica.

CANVI GENERACIONAL

-En aquella època no només vostè tractava el turisme com a material literari. Gairebé tots els seus companys de generació varen fer més o menys el mateix. En canvi, ara pareix que els nous novel·listes s'estimen més altres qüestions, com si tocassin menys de peus a terra.

-Jo crec que les noves generacions ja han nascut en el turisme i no els sobta. No són com nosaltres que vàrem veure com el pagès venia la terra, o deixava que s'assecàs i anava a netejar wàters. Deixava de ser senyor per posar-se de criat. Es pensaven que el turisme era la terra de promissió i pel turisme va perdre l'orgull.

-Però la venda continua, ara qui compra són els alemanys. És que som un poble sense orgull?

ELS ESCRIPTORS CATALANS

-Es ven la terra, venem la llengua, hem venut la identitat. Ho venem tot. És cert, som un poble sense orgull.

-Canviem d'escenari, des de fa uns mesos és presidenta de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Quines circumstàncies fan que Antònia Vicens assumeixi aquest compromís?

-Les persones que em coneixen de fa estona es poden haver sorprès, perquè jo mai no he estat una persona de fer vida social o a la qual agradi el poder. M'estim molt la soledat. I si vaig entrar a la junta fa un any va ser perquè hi havia un tema delicat, un tema del qual tots els mitjans de comunicació es feren ressò. Llavors em demanaren que em presentàs, perquè jo no som de cap capelleta i aquí, ja se sap... És una pena, però aquí, endemés de ser pocs, ens barallam entre nosaltres. Així és que vaig ser elegida vicepresidenta. Mai no pensava ser presidenta, però justament, tristament, va morir Jaume Fuster. No necessàriament havia de ser jo la substituïda, encara que els estatuts ho diuen, però m'ho va demanar la junta. Així és que, ja ho veu... quin embolic! tot i que som presidenta en funcions i encara no sé si em presentaré a les pròximes eleccions.

-En qualsevol cas, el fet que la presidenta sigui una mallorquina, tal volta pugui tenir un significat especial.

-Abans ho havia estat Josep Maria Llompart. L'única persona de les Illes que havia estat president de l'Associació era ell. I a València, Joan Fuster. Tots els altres han estat del Principat... i vaja, en principi em sembla bé que

la presidència es descentralitzi i que, endemés, sigui per a una dona. Llàstima, però, de les circumstàncies. La mort de Jaume Fuster va ser inesperada, qui ens ho havia de dir!

-Però la nostra generació ha acumulat ja moltes pèrdues... Jaume Fuster, Maria Mercè Marçal, Montserrat Roig, Guillem Cabrer, Miquel Àngel Riera, Damià Huguet... Què ens ha passat? És una espècie de maledicció?

-No, no crec que sigui cap maledicció, ni que la història ens hagi posat mal d'ull. El que passa és que aquesta era la nostra gent i, és clar, ens hem adonat més, ens ha tocat més de prop. Però sempre ha mort molta gent jove. És una tragèdia que coneixem molt bé, dissortadament... És veritat: se n'ha anat molta gent. Sempre se'n va molta gent que estimam.

-Com a persona que representa els escriptors en llengua catalana, quina és la situació actual de la llengua, de la literatura?

-De la literatura? Bé, jo crec que en aquests moments s'edita molt. De fet s'edita massa i això despista els lectors, encara que el que de veritat fa falta són lectors. No vivim a una societat normalitzada, on hi ha un mercat de lectura ampli i on es pot fer literatura de consum. Dic literatura de consum en el sentit de normalització, no perquè m'interessi, sinó perquè un país normalitzat ha de tenir bona literatura i literatura d'anar per casa. Ara tot és confús i distorsionat. Per una banda els criteris d'edició no són massa clars i, per l'altra, es venen pocs llibres. La nostra societat no llegeix.

DEFENSAR LA LLENGUA

-Es pot fer res per posar remei a aquesta situació?

-Supòs que vivim a un país on la gent més gran no sap llegir en català. No ens varen ensenyar en la nostra llengua. I, per afegit, cada dia hi ha més gent de fora. Tal volta si els immigrants s'integrassin hi hauria més lectors... però, com pot imaginar això ho dic amb ironia perquè a hores d'ara he perdut tota esperança que els immigrants es puguin integrar. Ni els immigrants, ni ara els alemanys... Cap d'ells no farà res per nosaltres si nosaltres no ho feim. Per això s'ha d'insistir en l'ensenyament a les escoles. Així, tal volta, demà tendrem més lectors.

-L'ensenyament del català ja és obligatori, però en lloc de millorar-ne l'ús, les enquestes diuen que el català recula al carrer.

-És trist, però és així. Potser hi hagi més gent que l'aprèn i, fins i tot, forasters que l'entenen, però no l'usen. I és que ens han ensenyat que parlar la nostra llengua en determinats àmbits pot ser de mala educació i així assistim a converses i debats públics on persones mallorquines ben cultes, i aparentment conscienciades, muden de llengua quan tenen al davant un castellanoparlant, a pesar que entengui perfectament el català. És cert, a Ciutat s'ensenyava el català a les escoles, però al pati o al carrer l'al·lotjella utilitza el castellà. Si fins i tot la Conselleria de Cultura quan decideix fer campanya a favor del teatre no se li ocorre més que contractar el Teatro Nacional de España en lloc de fer teatre en la nostra llengua. Jo no som gens optimista.

Aquesta és sa nostra Feina

A "Sa Nostra" som una organització de persones per a persones. Una entitat que treballa per ajudar a la gent a fer realitat els seus somnis, a construir el seu futur. Una entitat on les necessitats de les persones són ateses per persones. A "Sa Nostra" confiam en la gent i a "Sa Nostra" sempre hi trobarà gent en qui confiar.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

*Gent de
confiança*

-Ara el Govern aplica una norma per exigir que els rètols i missatges comercials de bars i botigues s'escriguin com a mínim en català o castellà.

-El que seria normal seria dir: primer en català i després en la llengua que vulgueu. Aquesta norma, tot i que aparentment sigui neutral, afavoreix el castellà per sobre del català. Des del punt de vista lingüístic no serveix de res. Sempre que s'ha de triar entre una de les dues llengües oficials no hi ha dubte: guanya el castellà. Miri, li posaré un exemple. No fa molt vaig esser a un acte oficial a Calvià. La batlessa, Margarita Nájera, va parlar amb mi sempre en català, però quan es dirigí al públic tot d'una mudà de llengua. I no obstant això, quin bon exemple no seria que la batlessa de Calvià empràs la llengua del país en públic de tant en tant.

VOLTA DE FULL

-Aquesta situació és conseqüència del turisme, d'aquells anys... d'allò que parlàvem abans?

-Sí, és clar...és com si sempre donàssim la volta al mateix full. Aquesta situació és conseqüència d'una immigració massiva, que en lloc de ser empenya cap a la integració es va veure aïllada i marginada. Aquella gent que vengué llavors s'ha instal·lat aquí a zones on només viuen immigrants, on s'han casat entre ells, han tengut fills... han format el seu propi món. En circumstàncies normals els immigrants acaben per integrar-se o se'n tornen a casa seva, però Mallorca és diferent. I és que, evidentment, la culpa no la tenen ells, sinó que la tenen els altres immigrants, els que tenen el poder i han imposat les lleis. I també la tenim nosaltres, perquè ens hem fet por i hem perdut l'orgull. Els immigrants que vengueren els anys seixanta la gran majoria era gent sense cultura, n'hi havia molts que no sabien llegir ni escriure, jo mateixa vaig haver d'escriure moltes cartes, evidentment en castellà, als pares, mares o al·lotes que havien deixat a Andalusia, a Múrcia o a Extremadura. No hi podia haver una integració si prou feina tenien a aprendre la seva llengua.

-Però ara ja no és així. La situació ha millorat.

-No ho sé si ha millorat. Abans no tenien cap culpa, però... i ara?... el que fan és organitzar "feries de abril" i, fins i tot, "sanfermines". És de bojos. I, a més a més, els alemanys... Tot plegat hauria de forçar els polítics a prendre mesures, però no ho faran. Tot el contrari: són més sensibles a les "feries de abril" o als "rocíos" que a fer campanyes a favor del català. Jo mateixa, just estrenada la presidència de l'Associació, vaig anar a veure el conseller de Cultura amb la pretensió que es traduís un llibre sobre història de Mallorca a l'alemany perquè així els turistes i els residents d'aquesta nacionalitat poguessin saber que aquí tenim una llengua i una cultura pròpies. I què va passar?, doncs que em donaren molt bones paraules, em digueren que era una bona idea, però hi he perdut la llavor al darrera..., finalment no s'ha fet res. Tot això és una qüestió de pedagogia. Que vengui tota la gent que vulgui, però que com a mínim se'ls expliqui on són.

-Als escriptors i als artistes sempre se'ls demana en què fan feina... en el seu cas...

-Com a presidenta de l'AELC o com a escriptora?

-Tant se val... en què treballa en aquests moments?

-Com a escriptora, sempre tenc una novel·la en marxa. Ara he publicat *Febre alta* i ja en tenc una altra de començada. Quant a l'Associació, doncs preparam una reunió que tendren a Andorra el mes d'octubre. És unencontre que m'il·lusiona molt. Mentre els polítics no es cansen de posar-nos fronteres: que si valencià, que si mallorquí o menorquí...jo què sé!, doncs nosaltres demostram que no n'hi ha de fronteres. Si més no, el català és la llengua oficial d'Andorra...Després, a final d'octubre, preparam el Galeusca, que és una trobada anual d'escriptors gallecs, bascs i catalans. Enguany serà a Santiago. I el mes de desembre, "Paraula amiga", que és unencontre amb altres literatures i que enguany tindrà com a protagonista els Balcans, la lluita d'aquests pobles per defensar les seves identitats enmig de la tragèdia. A l'AELC sempre hi ha molta feina a fer.

EL ROBER

-Quants d'escriptors associats té?

-D'entre tots els Països Catalans, vuit-cents i de les Illes, setanta.

-Setanta. No se si són molts o pocs, però en qualsevol cas em deia que la relació entre ells no és molt amistosa.

-Això és el que ha sortit a la premsa. Jo no estic barallada amb ningú, però... encara record la darrera brega. Va ser molt trista. Si s'hagués polemitzat sobre tendències literàries, segurament hagués estat un debat molt interessant, però no..., treure's els papers bruts! No ho puc entendre!

-Parlem, doncs, de tendències. Cap on va la literatura catalana a aquests moments?

-Jo sempre m'he estimat més parlar d'escriptors que de tendències o grups. Per a mi cada escriptor ha de crear el seu propi món. Un escriptor que no tengui un món propi mai no farà una gran obra. Crec, perquè pot ser siguin molt imaginatius,

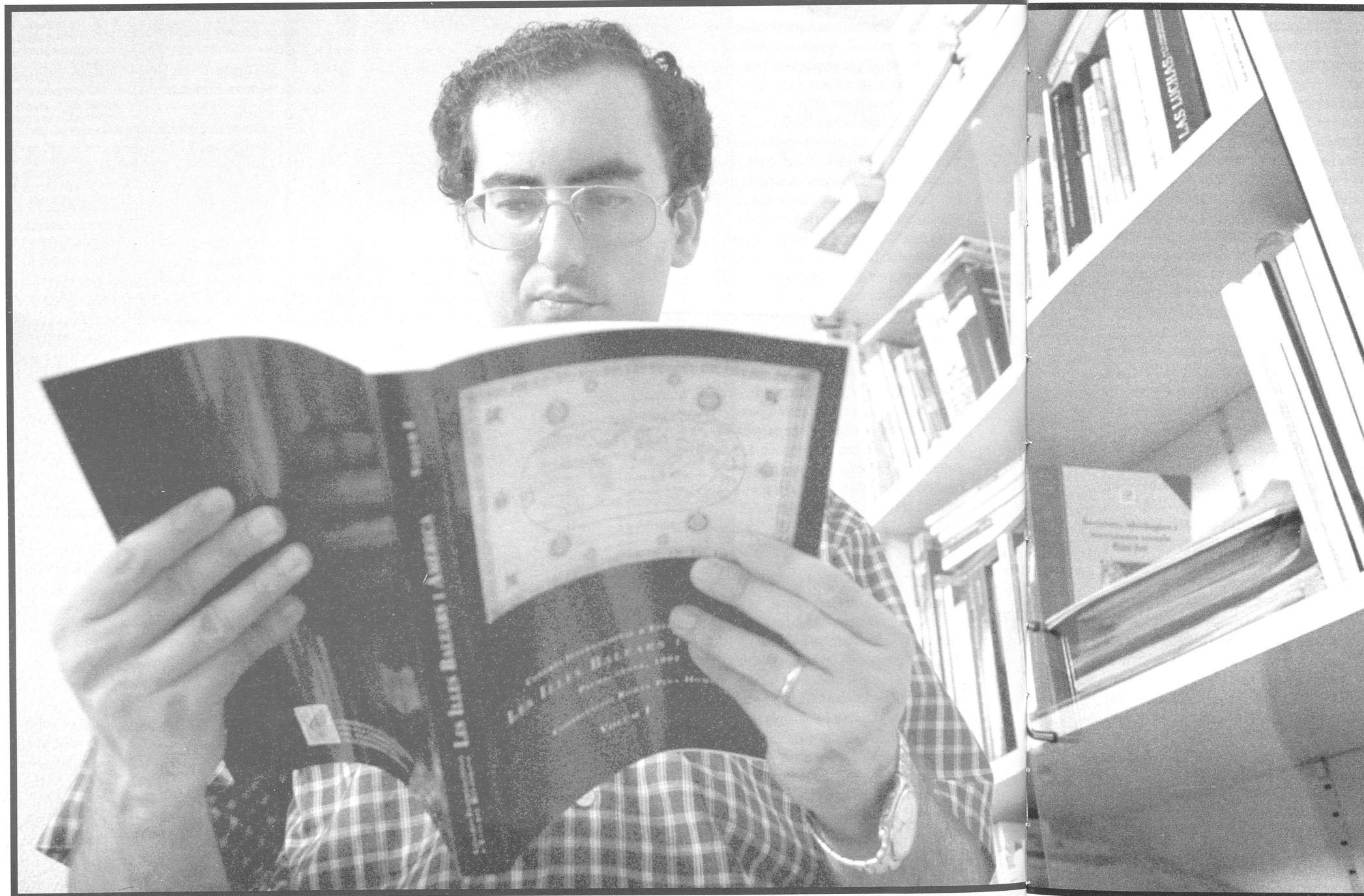
que n'hi ha que de cada llibre fan un univers diferent. Però en general no és així. Jo mateixa m'he creat el meu món, un cos literari. Moltes vegades he dit que m'agradaria que la meua obra fos com un rober. M'explic, per a alguns autors cada novel·la és una pedra d'un gran edifici, tal vegada d'una catedral. Jo no, jo no vull fer cap catedral. A mi m'agradaria que cadascuna de les meves obres fos com la lluna d'un rober, allà on tu t'hi mires i cada vegada et veus diferent. En el fons, no hi ha cap mirall que reflecteixi igual les imatges. N'hi ha prou a obrir una mica la porta perquè semblis més alta o més prima. A la meua darrera obra, *Febre alta*, la dona guanya espai i l'home en perd, però aquesta no és una història nova, sinó la mateixa de sempre contada, això sí, d'una manera diferent. La lluita de la dona dins la societat. La dona que guanya espai i l'home que no està avesat a deixar-se menjar el terreny. Rere els casos de maltractaments que surten a la premsa sempre hi ha un home que no suporta la llibertat de la dona. Això és el que ara reflecteix la meua lluna.

1898: Les ombres del paradís

Entrevista a Antoni Marimón

per Joana Maria Roque

Els verds i blaus de cel i mar, que tantes vegades varen descriure els visitants romàntics o modernistes de la Mallorca de principis de segle, eren els mateixos que veien els emigrants que partien cap a Cuba. I també les darreres perspectives mediterrànies dels més de 800 soldats que varen morir a les guerres colonials. Antoni Marimón ho explica en els seus llibres i estudis sobre el final del segle XIX i el començament del XX a Mallorca.

L'illa de la Calma i els paisatges de "Betlem" tenen una altra cara molt més dura i cruel i, per això mateix més humana. És un historiador que, a part de la llum, veu les ombres de les coses, els paisatges, les persones, les ideologies i les societats.

-Per situar-nos, ens podria fer una breu descripció de la societat de final de segle a Mallorca?

-Era una societat de predomini rural, a la qual hi havia, a la vegada una presència de la indústria gens menyspreable, la qual cosa ha estat molt estudiada pel grup de Carles Manera. També hi havia un comerç bastant important, sobretot amb Barcelona i amb la costa espanyola del Mediterrani. El desenvolupament turístic, abans de 1898 era pràcticament nul. Serà precisament després dels fets de 1898 quan començarà a haver-hi un poc de turisme. Hem de tenir en compte que el Gran Hotel es va inaugurar el 1905.

EMIGRACIÓ

-L'emigració era una altra característica d'aquesta societat.

-Sí. Encara que no era una societat estancada, sinó amb un gran dinamisme, el cert és que no resultava prou atractiva per a un sector de la població que optava per emigrar. Ho feia a Amèrica, els solterics a França i Bèlgica i també a l'Alger. Aquest és un aspecte que ha quedat bastant oblidat per mor de la revolució algeriana i no sols hi havia una emigració constant, sinó també el que es deia emigració "oronella" que era una emigració de temporada a la collita del blat, la verema....

-Però quan diu que la societat no resultava prou atractiva, vol dir que es passava fam o que no hi havia incentius diguem-ne socials?

-Hi havia una estratificació social notable. Els senyors continuaven essent senyors, en decadència, en crisi... però era una època a la qual es varen parcel·lar a poc a poc possessions i hi havia desigualtats socials molt importants.

ANALFABETISME

-I supòs que els índexs d'analfabetisme devien ser molt elevats.

-Ho eren molt, però això no lleva que hi hagués una minoria d'escriptors, periodistes, mestres d'escola, advocats, políticsamb unes perspectives culturals bastant obertes. És a dir, hi havia les dues realitats. Per una part gent inquieta com Joan Alcover, mossèn Antoni Maria Alcover, Maria Antònia Salvà o Miquel dels Sants Oliver, el gran intel·lectual a Mallorca en aquella època, que eren persones que no sols llegien, sinó que també estaven al dia del que passava a París, a Roma, a Madrid i Barcelona.

-I en aquest analfabetisme, les diferències entre homes i dones devien ser molt elevades.

-Eren brutals. Si el de l'home era del 70%, el de la dona devia ser del 85 o el 90% i pensi que la

Antoni Marimón va néixer a Son Sardina l'any 1965. A 1993 es va doctorar en història per la Universitat de les Illes Balears amb la tesi *Les repercussions de les guerres de Cuba i de les Filipines a les Illes Balears*. També és autor de *La política colonial d'Antoni Maura (1994)*, *Els balears en les guerres de Cuba, Puerto Rico i les Filipines (1996)*, *La crisi de 1898 a les Illes Balears i La crisi de 1898 (Ariel 1998)*. Ha rebut els premis *Ferran Soldevilla (1993)* i *Bartomeu Rosselló Pòrcel (1994)*.

dona no va tenir dret a vot fins l'any 1933. Hi va haver molt poques dones que destacassin a aquesta època: Maria Antònia Salvà, Manuela de los Herreros...

Les dones es varen incorporar al treball a les fàbriques. Aquesta és una altra dada important. I en el camp sempre hi havien fet feina. Un percentatge molt elevat de dones treballava. Les úniques excepcions eren la burgesia o la petita burgesia i les classes més elevades.

PANORAMA CULTURAL

-En general, com era el panorama cultural de l'època?

-La major part de la població pagesa mallorquina tenia un nivell de vida molt precari i un nivell cultural molt baix, la qual cosa ens du directament a un altre tema. Jo diria que hi havia una dicotomia cultural nacional. Per una banda hi havia la nació oficial que era la nació espanyola de l'escola, de l'exèrcit, de la Guàrdia Civil... i després hi havia una població monolingüe catalanoparlant i tota la gent analfabeta que no sabia ni parlar ni escriure en castellà. Eren dues realitats. Hi havia una disglòssia molt important a la qual tota la premsa es feia en castellà. I al món cultural, a la vegada hi havia una minoria d'"alta cultura" que utilitzava el català com a llengua literària.

La cultura dels mestres d'escola, dels professors d'institut, dels polítics, dels advocats... era totalment castellana, després hi havia un petit segment d'escriptors -que podríem anomenar "altíssima cultura"-que utilitzaven el català. I entre la població analfabeta hi havia una cultura popular molt viva: glosses, cançons.

PERFIL DELS EMIGRANTS

-Es pot parlar d'un perfil, diguem-ne típic dels emigrants? Ho feien per fam o per la recerca de nous horitzons?

-Home, hi havia un poc de tot. Sembla ser que no emigraven exactament els més pobres de tot, sinó més aviat els que, essent pobres, tenien algun contacte que els donava la possibilitat d'emigrar. Per exemple, en el cas de Sóller, era gent que abans havia anat fora per comercialitzar l'exportació de la taronja i, a partir d'aquí, varen cridar germans i parents. L'emigració d'andritxols a Cuba va ser una cosa semblant. Primer es va emigrar per qüestions comercials i després es va fer tota una xarxa amb una emigració més massiva.

També hi va haver una mica d'emigració per fugir del servei militar, sobretot de la Guerra de Cuba. Posats a anar a Cuba com a emigrants o com a soldats, molts preferien fer-ho de la primera manera.

A més a més, hem de tenir en compte l'estructura social. Hi havia un sector dominant format per la vella aristocràcia una mica decadent, però que encara conservava unes grans possessions i molt de poder econòmic i polític, així com per la burgesia nova que sorgia de professionals liberals, comerciants, empresaris de fàbrica. Aquest sector dominant era un bloc molt dur i molt compacte, per la qual cosa, és possible que la gent que cercava una altra manera de viure emigràs a fora.

CIUTAT I PART FORANA

-Dues societats: la rural i la urbana.

-Efectivament. Hi ha una gran dicotomia entre Palma i part forana.

-De quants habitants parlem, aproximadament?

-De devers 250.000, dels quals devers 60.000 o 70.000 són urbans. I dins aquesta dicotomia també trobam diferències importants entre els nuclis rurals i altres de la part forana. Per exemple, Sóller tenia fàbriques i contactes molt forts amb l'exterior, la qual cosa feia que fos un poble una mica diferent, fins i tot a nivell cultural. Sembla que era un dels pobles amb menys analfabetisme, tenia un setmanari... Felanitx també

era un altre poble diferent, igualment tenia un setmanari, va tenir un període esponsorat a finals del segle XIX o principis del XX a causa de la fil·loxera. Manacor i Pollença també eren diferents. A Pollença hi havia una Institució Lliure d'Ensenyament. Tot això sobta molt. És a dir, la Mallorca rural, conservadora, caciquil, clerical conviu amb uns nuclis socialment molts actius.

EL PAPER DE L'ESGLÉSIA

-Fins ara no hem parlat del paper de l'Església.

-No. I és un altre element molt important a l'estructura social de la qual parlem. El seu pes social era fortíssim. I a més a més una Església que potser fos plural ideològicament, però que anava de dreta a extrema dreta. No hi havia ningú d'esquerres a aquesta Església i això és curiós perquè abans hi havia hagut clergues d'esquerres i després n'hi tornarà a haver. Però entre 1870 i 1960, hi ha un segle d'Església molt conservadora, encara que amb alguns matisos, des dels liberals fins a l'extrema dreta carlista i integrista. Tenia un gran poder social, ideològic i polític. A més a més, controlava l'educació d'una manera molt clara. En concret, el control sobre l'educació de la dona era immens.

El pes a la part forana encara era més gros que a Ciutat on també era molt fort. Hi havia els jesuïtes, els teatins, els agustins....

-En general, com era la societat de Palma a aquesta època?

-Hi havia fàbriques i una mica de moviment obrer, a vegades filonarquista i altres, filosocialista i, com a mínim republicà. Hi havia advocats com Lluís Martí, Benet Pons i Fàbregues, algun noble "traïdor" a la seva classe com Antoni Villalonga. En concret, els republicans varen intentar crear una institució mallorquina d'ensenyament i a més a més varen ser ells els que varen fundar "Sa Nostra" que després varen copar els "botifarres" o nobles. També hi havia diaris republicans.

Com que els republicans eren anticlericals, l'Església va intentar lluitar contra aquests fets tot creant col·legis o centres d'ensenyament, centres obrers a Palma, caixes rurals i federacions agrícoles, catòliques a la part forana.

També hi havia tot un món de costums, de relacions en el qual és més mal de fer aprofundir. Va començar el món de l'esport. A finals dels noranta fou quan es varen crear *el Veloz Esport Balear* i el *Velódromo del Tirador*. Sembla que el ciclisme va ésser el primer esport que es va introduir a Mallorca i, fins i tot, hi va haver una revisteta que hi estava dedicada. Molt aviat varen començar les regates, l'hípica -un esport molt arrelat a una societat agrària- i també el futbol.

La gent conservadora que fa memòries a aquesta època diu que hi ha com una decadència en els costums, que hi ha ball d'aferrat.... Vénen modes de l'exterior, el vestit mallorquí ja ha desaparegut pràcticament. Una altra cosa a aquesta societat de tants contrastos és que, com per altres bandes hi havia molts de fills il·legítims als hospicis. Existia un barri xinès. De tant en tant a la premsa sortien robatoris, assassinats passionals, hi havia suïcidis... La societat era oficialment molt clerical i conservadora, però després trobam coses que no encaixen. Tampoc no ens hem de creure tant aquesta imatge idíl·lica que, a vegades, es transmet.

UNA ALTRA REALITAT

-Allò de l'Illa de la Calma era un tòpic.

-Ho era. Vull dir que una societat a la qual la gent es penja i es tira als pous no és tan idíl·lica. Aquesta era una imatge que volien vendre una mica els que comandaven, una interpretació o presentació hipòcrita de la societat.

I també hi havia lluites socials. Els obrers es manifestaven l'1 de maig. Així mateix Palma era una de les ciutats a les quals hi havia una premsa socialista. Al 1898 *El Obrero Balear* es publicava cada setmana. A

vegades em fan riure els que diuen que no hi havia classes socials. El que no hi havia era un proletariat rígid segons l'esquema marxista. No hi havia fàbriques grosses. Eren tallers i això suposava un altre tipus de relacions.

Jo també vaig estudiar un capítol molt concret de l'obra de l'Arxiduc Lluís Salvador al qual explica que la gent menjava de molt diferent manera segons la seva classe social. Els nobles s'aixecaven a les deu, prenien la seva xocolata amb llet i mullaven ensaïmades i quartos i menjaven carn quan volien, mentre que els pagesos menjaven sopes. A la vegada, a aquesta època, es va passar d'haver-hi molts de jornalers a cada vegada més petits propietaris. Va ser un canvi molt important que havia començat a meitat del segle XIX i va acabar bastant després, en els anys quaranta o cinquanta d'aquest segle, amb una important contribució de Joan March a la parcel·lació de la terra.

Això possiblement explica per què la part rural és molt conservadora. El petit propietari, per petit que sigui, sol ésser conservador i el jornalero sol ésser revolucionari. El procés va ésser lent i no prou significatiu perquè una part de la població no digués que preferia emigrar a intentar tenir un bocí de terra.

És a dir, jo crec que tant el procés d'industrialització com el de millora del camp o el de parcel·lació de la terra no varen ésser suficients per evitar l'emigració. Pensem que entre 1880 i 1920 varen emigrar 40.000 o 50.000 persones.

LES GUERRES COLONIALS

-Hi ha una data clau, de la qual ara es compleixen cent anys i que vostè ha estudiat molt bé. Parlem de les repercussions del 98 o de les guerres colonials de l'època, a Mallorca.

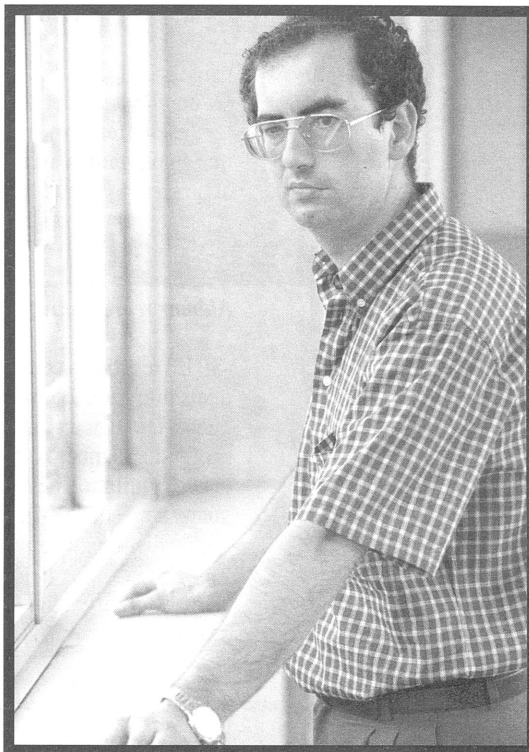
-Jo dividiria les repercussions en dues parts. Una seria la part humana i l'altra la política o ideològica.

Des del primer punt de vista, s'ha de tenir en compte que es varen reclutar devers 3.500 soldats per anar a les guerres colonials i, com a mínim, en moriren 800, la qual cosa vol dir que el cost humà va ser molt alt.

Hi havia un servei militar obligatori, però que es podia deixar de fer si es pagava una exempció en metàl·lic o es "contractava" un substitut. I això vol dir que només anaven a les guerres colonials els fills dels més pobres i, en el cas de Mallorca, majoritàriament pagesos.

A més a més, com la gent patia fam i emmalaltia molt a les guerres colonials, resulta que molts de joves varen tornar malalts tant de la Guerra de Cuba com de la de Filipines. A ambdues, la gent moria no tant en combat com a causa de malalties. Es diu que un de cada quatre europeus que trepitjava Cuba moria d'una malaltia anomenada febre groga en temps de pau, i en temps de guerra, la xifra es multiplicava. També s'ha de tenir en compte que l'esforç de l'Estat va ésser molt insuficient. Quan la gent tornava no tenia feina. Joan Rosselló de Son Forteza va escriure una narració molt maca sobre aquests episodis que es deia *En caragol quan va tornar* o un títol semblant, i hi explica l'experiència d'un pagès que tornava malalt de Cuba, al qual no volien donar feina a la possessió on havia fet de jornalero. Al final, un senyor una mica més caritatiu li donava ocupació per guardar porcs i ell s'anava consumint a poc a poc.

L'Estat, per altra part va ésser molt lent fins i tot per pagar als soldats. Varen arribar a estar vuit mesos sense cobrar. El desastre era tal que a

Palma, com a altres llocs, es va crear una Junta Protectora dels Soldats que pagava petites quantitats als soldats quan tornaven. Crec que era formada pels sectors més sensibles a la qüestió social. Recaptaven doblers, els demanaven a l'Ajuntament, a la Diputació, feien festes... També ajudava un poc les mares o vídues dels soldats que morien a la guerra.

-I al revés, també hi va haver gent que tregué profit econòmic de les guerres?

-Sempre n'hi ha. Pensi que les fàbriques mallorquines varen aportar la roba dels soldats que partien cap a Cuba.

-Per mor de Weyler?

-No, sembla que això no era per mor d'ell. El que sí sembla clar és que les fàbriques mallorquines de sabates varen tenir comandes de calçat per mor de Weyler. Jo no ho he pogut documentar, però ho trobo molt real. Resulta que quan Weyler va tornar, el gremi de sabaters li va fer una gran corona de flors i això és molt curiós, per què els sabaters i no

altres gremis?

Clar, els mateixos empresaris que s'enriquien proveint l'exèrcit eren els que no enviaven els seus fills a lluitar per la pàtria.

-Més o menys, a què equivalia el que s'havia de pagar per alliberar-se de la guerra?

-Es pagaven 2.000 pessetes i el sou d'un metge rural eren 500 a l'any. És a dir, només ho podien pagar les classes altes.

A les classes rurals o mitjanes-baixes, sovint era un dilema saber què s'havia de fer. Per exemple, un pare tenia un bocí de terra i l'única solució per evitar que els seus fills anassin a la guerra era vendre'l, però si ho feia, quedava sense mitjans de subsistència.

També hi havia assegurances. Quan naixien nens, es podien assegurar a una companyia i si quan arribava el moment de fer el servei militar, li tocava fer-lo i, a més a més, a Cuba, la companyia pagava. No eren tots que anaven a fer el servei i, a més a més, sols corresponia a alguns anar a Cuba o a Filipines, o a Puerto Rico.

POSTURES CONTRÀRIES

-I no hi havia crítiques o postures en contra?

-Sí que n'hi havia. És a l'altra part a la qual volia arribar: la ideològicopolítica. Durant les guerres hi ha tota una eufòria militarista-espanyolista afavorida per les autoritats civils i militars, però també eclesiaístiques. Deien que s'havia d'anar a lluitar per la mare pàtria, contra els insurrectes i traïdors, contra els protestants dels EEUU, etcètera. Era una gran exaltació espanyolista i militarista.

-Quina era l'opinió o postura dels intel·lectuals mallorquins davant tots aquests fets?

-Durant la guerra pràcticament no deien res, l'únic que hi havia eren algunes protestes pel tema aquest de "o tots o cap", la qual cosa va ésser el lema d'una de les primeres grans campanyes del PSOE, però com sol passar a totes les guerres, és molt mal de fer que les protestes es puguin expressar públicament.

El que hi havia eren protestes individuals o no organitzades de gent que

s'amagava o fugia. Els diaris anaven plens de llistes de pròfugs. Aquesta és l'altra cara de tant de patriotisme o exaltació patriòtica, de mamballetes i discursos. Un cas patètic que vaig trobar va esser el d'un individu que es va penjar per no anar a Cuba.

-Al cançoner popular ha trobat glosses o cançons contràries a la Guerra de Cuba?

-De protesta cap, d'angoixa, sí. N'hi ha una que diu "Filipines, Filipines,/ Filipines que ets d'endins/ te'n dus ets fadrins/ i ens deixen ses fadrines". Però la gent normal no tenia elements per rebutjar la guerra, ho feien d'una manera visceral, perquè no hi volien morir.

-Els plantejaments de la generació del 98, de derrota, etcètera, a Mallorca també varen tenir ressò o traducció?

-Sí, però a moments diferents. Una cosa és quan es fa guerra -que es perd de forma aclaparadora- i una altra els moments posteriors en els quals hi ha tota una onada de regeneracionisme, regionalisme i un ascens dels que estaven en contra del règim del moment, dels que havien perdut la guerra. Llavors totes aquestes iniciatives prenen importància. Ho va fer el moviment obrer, cansat de repetir que enviaven els joves a la mort i, a més a més per no res, ja que, al final, es va perdre Cuba.

També varen prendre molta força els republicans, malgrat que abans havien anat a favor de la guerra. Era un moviment molt ampli que tenia dos sectors: un més centralista i l'altre més federalista. I si durant la guerra el sector unitarista, castellanista, centralista, duia la bandera, quan va acabar, varen agafar més força els federalistes, liberals, regionalistes, que encapçalaven Antoni Villalonga i, sobretot, Lluís Martí.

Els republicans varen assumir les idees dels moviments modernista i regionalista, que, a Mallorca, en certa manera representaven Miquel dels Sants Oliver, Gabriel Alomar, Bartomeu Amengual, Fèlix Escales. Aquesta és la generació de *L'Almudaina*, de la revista *Nova Palma*. És a dir, hi ha una sèrie d'intel·lectuals mallorquins que plantegen un projecte modernitzador en clau regeneracionista i regionalista.

En conjunt, arreu d'Espanya, es va passar del major centralisme a plantejaments regionalistes, fins i tot per part de militars. I els que defensaven aquestes idees abans, després varen trobar nous arguments. Miquel dels Sants Oliver, per exemple, va arribar a dir que Espanya havia perdut la Guerra de Cuba perquè era un estat centralista i Estats Units l'havia guanyada perquè era un estat federal. Per primera vegada a Mallorca hi va haver un projecte polític regionalista, que encapçalà Miquel dels Sants Oliver que, justament aquest any publicà el seu llibre *La cuestión regional*, que és perfectament vigent cent anys després.

-I això que Miquel dels Sants Oliver no era gens rupturista.

-És molt paradoxal. Feia unes propostes molt modernitzadores sense trencar del tot amb el sistema polític del moment. No volia una Espanya republicana i federalista de cop. Proposava que des del que hi havia s'anàs a una Espanya més moderna, regionalista, etcètera. Era un reformista al qual no varen fer gens de cas ni liberals, ni conservadors, als quals ell destinava el seu missatge, i que varen assumir els republicans.

REGIONALISME

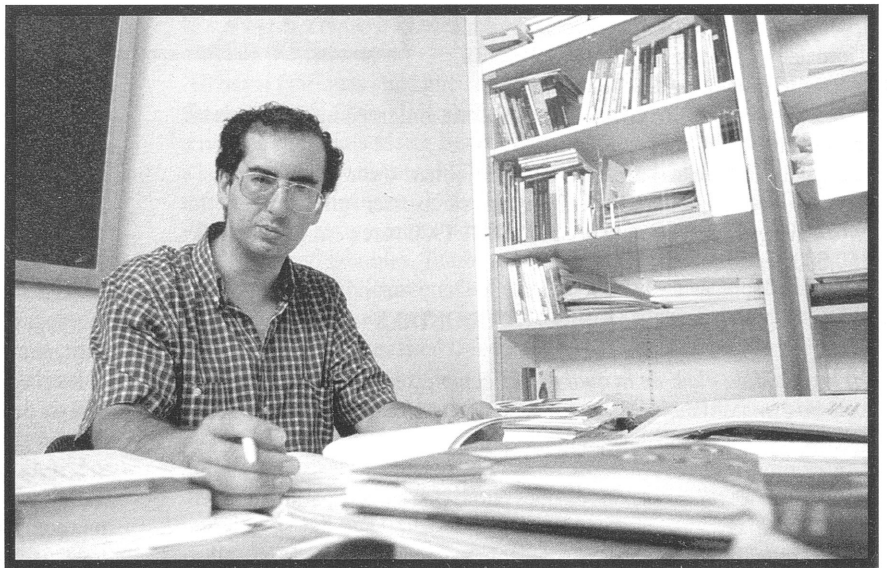
-Ja que parlem d'aquest missatge regionalista i descentralitzador posterior al 98. Hi va haver grans diferències entre les repercussions de les guerres colonials a Catalunya i a les Balears?

-N'hi va haver una de cabdal i és que a Mallorca, malgrat el 98, cap sector de la burgesia no va optar per una tendència regionalista i, en canvi a Catalunya, sí. Abans també havien estat molt nacionalistes, molt favorables a la guerra. El que passa és que Catalunya és més gran i les tendències tenen més força que aquí. Allà ja hi havia premsa catalanista que anava gairebé a favor dels insurrectes i el moviment anarquista, contrari a la guerra, era molt fort. Fins i tot, alguns varen arribar a repartir propaganda procubana per Barcelona.

-Hem parlat de Miquel dels Sants Oliver, a la mateixa època, Gabriel Alomar representava una altra tendència ideològica.

-Sí. Ell té articles contra el militarisme i contra la guerra molt durs als quals diu, per exemple, que el que té mèrit és que mori un soldat a la guerra i no tant un militar, ja que, al cap i a la fi, aquesta és la seva professió. També va arribar a dir que "sort que s'hagués perdut la guerra ja que el militarisme i el conservadorisme seria tan gros si s'hagués guanyat que qualsevol alternativa modernitzadora, progressista i regionalista hagués quedat ajornada".

-O sigui, perdre la Guerra de Cuba, a la vegada va suposar una espècie de desprestigi del centralisme.

-Crec que sí. Al País Basc passa una cosa molt semblant. Un sector important de la burgesia va optar pel regionalisme o nacionalisme basc. En conjunt, el fracàs del 98 va esser també el fracàs del centralisme. Ara que això va suposar unes altres conseqüències, de les quals gairebé no se n'ha parlat, que són que l'exèrcit va tornar derrotat, però no amb el cap baix ni humiliat sinó dient que la culpa la tenien els polítics i que els únics que havien deixat bé el paper de la pàtria a Ultramar havien estat ells.

Pens que, a partir d'aquí, els militars cada vegada varen assumir més que l'eix de la pàtria espanyola eren ells i no els polítics. Clar, això va dur conseqüències enormes. A 1906 es va aprovar una llei que es deia "de Jurisdiccions", segons la qual un munt de delictes s'havien de jutjar pels Tribunals Militars. A partir d'aquí hi va haver una escalada del militarisme, que jo crec que arriba fins el 1936, passant per la Guerra del Marroc, que va esser una espècie de revenja per haver perdut la guerra. Imagini's quina bestiesa, després d'una experiència com la de Cuba, aficar-se al Marroc. Al cap i a la fi, en molts de sentits, la Guerra de Cuba va esser una guerra civil, ja que hi havia la mateixa cultura, la mateixa religió, molts eren descendents d'espanyols, però pensi quina bogeria era allò d'anar a defensar el Marroc i sobretot, des del punt de vista d'un mallorquí normal.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

La ressaca de l'estiu (pàg. II)

Polèmica sobre la creació d'una taxa turística per a la protecció del medi ambient (pàg. IV)

El Rei inaugura el Centre Bit del Raiguer (pàg. VII)

La ressaca de l'estiu

L'estiu de 1998 ha estat una còpia gairebé calcada de l'anterior: l'ocupació turística ha tornat a registrar índexs històrics, mentre continua el nou boom de la construcció. La conseqüència immediata és una saturació de les infraestructures públiques i un descens de la qualitat de vida. Mentrestant, el Govern i el Consell Insular de Mallorca debaten sobre la viabilitat d'un nou model urbanístic.

S.V.

A començament de l'estiu el director general de Sa Nostra, Pere Batle, declarava a *La Voz* que a les Illes "es feien inversions poc prudentes". Aquestes paraules, dites per un banquer que sempre fa gala de mesura, mostren fins a quin punt la societat balear ha pres consciència de la necessitat d'introduir noves pautes de comportament respecte al seu model de desenvolupament. Enguany, de bell nou, s'ha viscut un estiu marcat per la sobreocupació. Els hotels han estat plens i, al seu costat, milers de noves places turístiques -en forma de residències se-

Un cop més, tot complet.

cundàries que es lloquen als visitants- han provocat la saturació d'algunes de les infraestructures bàsiques més essencials, entre les quals les carreteres, el subministrament d'aigua dolça, l'eliminació del fens i, fins i tot, els hospitals. La conseqüència immediata és una evident disminució de la qualitat de vida i, també, de la mateixa oferta turística que des del Govern es vol millorar per contribuir a la desestacionalització.

A tot això, per afegit, cal sumar la sensació que qualche cosa es trasmuda al si de la societat illenca. No fa gaire, Jörg Steputtat, un dels homes forts del poderós operadors alemany, TUI, va dir en el *Diario de Mallorca* que "Mallorca perd la seva imatge no només en el paisatge, sinó també a la gent". Com també ha dit Gabriel Escarrer a diferents mitjans de comunicació durant aquest estiu "no podem donar la imatge de ser un simple suburbi anglès o alemany" per afegir a continuació que "si la moratòria turística imposada pel Govern no s'amplia a tota l'oferta d'allotjaments turístics no s'evitarà la massificació". La construcció viu una autèntica època daurada. Els constructors no aturen i les fàbriques de material de construcció han hagut de fer dobles i triples torns per poder servir les comandes.

EL BOOM DE LA CONSTRUCCIÓ

A una taula rodona publicada pel DM a principis de juliol, sis batles mallorquins de diferent ideologia política (Artà, Alaró, Búger, Felanitx, Manacor i Llucmajor) confessaven que els ajuntaments no poden aturar l'allau de sol·licituds de llicències de construcció, de la mateixa manera que "mai, fins ara -afirmaren unànimement- no havien tramitat tants d'expedients d'infrafracció". La demanda de noves residències creix i una bona part duen la firma dels nous propietaris estrangers. Tot això ha dut a constatar la necessitat d'introduir canvis en el model urbanístic de les Illes. En aquest sentit, aquest estiu s'ha viscut l'inici d'un debat que pot ser molt oportú. Des del Consell de Mallorca s'ha impulsat la redacció d'un pla territorial insular, és a dir, dels criteris (perquè la competència és en mans del Govern) en els quals s'ha de basar la redacció. En un principi hom podia pensar que tal iniciativa toparia frontalment amb l'executiu de les Illes i, contràriament a això, aquest va respondre amb una oferta de "pacte d'estat", que el mateix president va reiterar a finals d'estiu.

UNA OFERTA DE PACTE

La qüestió sembla clara: l'executiu de Jaume Matas xoca amb un enemic intern, entre les files més conservadores del Partit Popular, per tirar endavant les Directrius Territorials i alguns dels seus projectes més emblemàtics, com és la Llei general de turisme. En aquest sentit, el Govern sembla haver vist amb bons ulls que el front de batalla urbanística es traslladi al Consell Insular o que, si més no, el debat suscitat pel pla territorial li obri una possibilitat de tirar endavant el seu propi planejament, la qual cosa permetria arribar a les eleccions de l'any que ve, havent avançat en la que va ser la principal promesa electoral de fa quatre anys. No obstant això, ja no des del CIM, sinó des de les files socialistes -i del seu recent estrenat candidat a la presidència de la Comunitat Autònoma, Francesc Antich- s'ha advertit que firmar la proposta de "pacte d'estat" urbanístic no és senzill.

Segons l'oposició, la proposta de "pacte" formulada pel conseller de Medi Ambient, Miquel Ramis, hauria d'incloure algunes qüestions més concretes que afecten el futur immediat de les Illes, entre les quals s'hi compta el problema dels residus sòlids -que tants de maldecaps ha provocat al si de la coalició de progrés que governa el Consell Insular-, el del subministrament d'aigua potable -en un estiu on hi ha tornat a haver restriccions a alguns pobles- i, entre d'altres, en el transport, ja que a les carreteres, sense dubte, al costat de les platges, és on més es mostra la saturació demogràfica que afecta les Balears en els mesos de temporada alta.

LES XIFRES DE SON SANT JOAN

Si hi ha una xifra significativa de tot el que passa a aquestes illes aquesta seria el rècord de consum de combustible registrat a l'aeroport de Son Sant Joan. Segons dades de la Companyia Logística d'Hidrocarburs (CLH) enguany ja s'han subministrat 250 milions de litres, la qual cosa significa un 3'2% més que l'any passat. Això fa pensar que a finals d'any el total s'acostarà als cinc-cents milions, és a dir, que gairebé s'haurà registrat un augment de quasi el 20% en només tres anys. No és estrany, per tant, que aquest fortíssim increment de la despesa aeroportuària tenguí una traducció immediata tant a la xifra de turistes, que han saturat la capacitat d'allotjament i que, en conseqüència, forcen el creixement de l'oferta de no-

ves places a pesar de les restriccions imposades des del Govern. La prova més evident, i continuam amb la barreja de xifres, és el nombre de treballadors ocupats. Segons un estudi de l'assessor laboral, Antoni Montserrat, enguany s'ha superat la marca de treballadors temporals forans.

OCUPACIONS TEMPORALS

Segons Montserrat, durant 1998 s'han generat 87.361 noves ocupacions entre gener i juny, la major part de les quals estan relacionades amb el turisme. La meitat aproximada s'ha cobert amb treballadors residents, mentre que la resta ha suposat l'arribada de nous immigrants. El fenomen no és nou, ja que durant la temporada alta hi ha un contingent molt elevat de temporers que vénen a passar els mesos d'estiu a les Illes, però enguany la xifra és especialment alta ja que ha passat dels 35.000 de 1997 als 45.000. Això fa que la creació de llocs de feina de les Balears no es pugui traduir en una millora de les condicions laborals dels residents. Dels 360.000 llocs de feina comptabilitzats a les Balears en el mes de juny, més de cent mil són només de temporada, la qual cosa és un factor permanent d'inestabilitat per al conjunt de la societat.

EL PLA DE CARRETERES

Pot ser una de les conseqüències més visibles de tot el que diem és el Pla de carreteres que, a mesura que passa el temps, acaramulla més desacords. El darrer: l'Ajuntament de Manacor que, malgrat ser presidit per una batlessa del PP, s'ha oposat al projecte d'autopista inclòs a l'esmentat pla. De fet, la Conselleria de Foment ha recollit 11.200 al·legacions, la major part de les quals són en contra d'aquesta autopista, encara que n'hi ha moltes més, com ho demostra que sis plataformes ciutadanes hagin decidit coordinar els seus esforços per tal d'evitar que el pla prosperi tal com està redactat.

Són col·lectius formats per ecologistes i veïns afectats pels diferents projectes: la coordinadora contra l'autopista Inca-sa Pobla-Alcúdia, la plataforma contra l'autopista de Migjorn-Llevant, la coordinadora en defensa del paisatge de Deià i Sóller, la plataforma contra el vial de Son Llampiaies, veïns contra l'autopista de Ponent i entitats contra l'autopista a la Universitat. Tots aquests grups han anunciat mobilitzacions si el Govern aprova el Pla de carreteres sense atendre les al·legacions presentades.

Segons el director general d'Obres Públiques, Gabriel Le-Senne, el Pla director de carreteres, que serà finançat pel conveni signat amb l'Administració central, és una oportunitat irrepetible. La situació actual, tal com exposa el principal redactor del Pla, demana solucions radicals ja que si es manté el ritme de creixement actual per a l'any 2000 les carreteres de Mallorca registraran un trànsit diari de passatgers superior als 750.000 vehicles. Són xifres que espanten i que, sumades a l'increment de cotxes de lloguer (seixanta mil aquest estiu) que circulen per l'illa, expliquen l'alta sinistralitat. En aquest sentit, el Parlament balear va demanar a les autoritats responsables del trànsit que accentuassin els sistemes de control i de prevenció, d'acord amb els informes de la comissió investigadora, dels quals ONA es va fer ressò fa alguns números. Però la resposta ministerial, des de Madrid, va ser negar aquesta possibilitat per mor de les dificultats pressupostàries que comportaria, la qual cosa situa l'única solució possible, d'acord amb les paraules del conseller de Foment, Joan Verger, en la millora o creació de noves infraestructures, incloses les autopistes.

RESIDUS SÒLIDS

No hi ha dubte que les carreteres i en general el transport constitueixen una dificultat gairebé insalvable per arribar al pacte urbanístic proposat des del Govern. També ho semblava el problema dels residus sòlids que, després d'arribar a una situació límit, ha entrat en una fase de diàleg que fa pensar en un acord entre les diferents institucions. D'entrada ja, l'Ajuntament de Palma i el Consell Insular han acordat la utilització durant dos anys més de l'abocador de Son Reus, mentre es construeix una planta de compostatge i de reciclatge per fer front als excedents de fems que la incineradora no pot cremar.

Ara, després de tres anys d'enfrontaments, sembla que totes les institucions estan decidides a apostar pel reciclatge del fems, inclosa la fabricació de compost destinat a l'agricultura, tot i que es manté l'activitat de la incineradora actual i, endemés, es preveu l'ampliació per eliminar els residus que no puguin ser reaprofitats.

Però si hi ha un acord institucional que implica tant el PP com els partits del Pacte de Progrés, la disputa contra la incineració no ha acabat. Els ecologistes, GOB i Greenpeace, s'han manifestat contra el Govern i el Consell Insular perquè, malgrat els avanços aconseguits, encara volen fer ús d'un sistema de tractament dels residus, la cremació, que és, diuen, enormement perjudicial per a la salut i per al medi ambient. Tothom coincideix que el problema de fons és l'excés de població de l'illa i, sobretot, la manca de conscienciació tant individual com col·lectiva sobre un problema que afecta greument el conjunt de la societat i, fins i tot, del planeta. En aquest sentit, l'únic consol és que les bales de fems emmagatzemades a Son Reus començaran a desaparèixer amb l'inici de la tardor i que, si més no, s'ha trencat la imposició del Pla de residus sòlids que imposava la incineració com a única alternativa.

AIGUA DOLÇA I HOSPITALS

Els exemples esmentats -carreteres i fems- són, possiblement, els més explosius d'aquest estiu que acabam de passar, però n'hi ha d'altres que potencialment són, fins i tot, més perillosos. Un dels quals és el subministrament d'aigua potable. Diferents poblacions de Mallorca, entre les quals Selva, s'han vist obligades a fer restriccions d'aigua mentre que encara un mínim de tres camps de golf continuen regant amb aigua dolça en contra del que mana la llei. Enguany, suprimint ja el transport marítim des de Tarragona, el consum de Palma i Calvià s'ha incrementat en un 6%, de manera que el nivell dels embassaments ha disminuït fins a situar-se en menys del 60% de la seva capacitat. Per pal·liar la situació, a l'espera de la dessaladora definitiva, EMAYA ha inaugurat dues plantes potabilitzadores dels aqüífers salobres que fins fa poc, abans que no fossin sobreexplotats, proveïen d'aigua de qualitat la capital.

D'altra banda, els serveis d'urgències de Son Dureta s'han col·lapsat, a pesar de l'obertura de l'hospital de Manacor que, teòricament, havia de descongestionar els serveis de la sanitat pública. La mitjana d'ingressos diaris a la residència de la Seguretat Social de Palma han passat dels 359 de 1997 als 362 de 1998, quan la lògica indicava que haurien d'haver minvat. No hi ha dubte que l'indubtable creixement del pes demogràfic que pateixen les Balears, i d'una manera molt significativa Mallorca, es mostra a la sanitat pública més que en cap altra situació, la qual cosa no impedeix que, com en el cas de la sinistralitat vial, el Govern central continuï mostrant el llautó dels pressupostos per evitar fer més inversions a les Illes.

Un informe de la UIB adverteix de la greu degradació de les platges

Un cop més, després d'un estiu en què les platges s'han saturat de visitants, sorgeix l'avís. Aquest pic, però, no són només els grups ecologistes els que denuncien el cas, sinó el Departament de Ciències de la Terra de la Universitat de les Illes Balears.

ONA

Un informe realitzat pel Departament de Ciències de la Terra de la UIB ha advertit dels perills del procés de "greu degradació" que afecta la major part de les platges de les Balears. S'ha realitzat per encàrrec de l'Ajuntament de Calvià que, com se sap, periòdicament s'ha vist en la necessitat de regenerar les platges mitjançant la injecció d'arenas procedents del fons de la mar. Un problema que afecta també altres zones turístiques, com les platges de Muro i Can Picafort, on la pèrdua d'arena obliga a regeneracions periòdiques.

La regeneració es fa mitjançant l'extracció d'arena del fons marí que, segons els ecologistes, és causa de molts de desequilibris mediambientals sense que, endemés, serveixi com a solució definitiva. Una afirmació aquesta que ara ha rebut el suport científic de la Universitat. De fet, l'informe - firmat per Antoni Rodríguez-Perea, Jaume Servera i José Ángel Martín

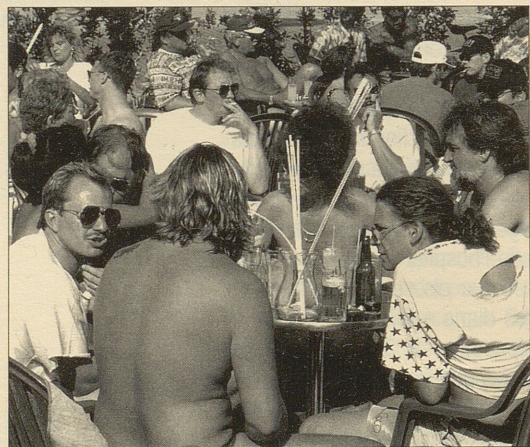
Magaluf.

Prieto, s'ha titulat com a "metadona" en al·lusió a l'addicció que la regeneració artificial crea a les platges.

Segons els autors de l'informe, la regeneració artificial provoca efectes indesitjables com és ara la "pèrdua de potencial de producció de sediments arenosos a les colònies de posidònia". Les posidònies, l'extracció massiva de les quals fa que desapareguin, són les autèntiques fàbriques d'arena, com de "creació de vida" al fons marí. Per això els tècnics s'inclinen per la necessitat de vies alternatives per recuperar les platges, solucions que provoquin menys impactes ecològics a pesar que siguin més lentes.

Polèmica sobre la creació d'una taxa turística per a la protecció del medi ambient

La proposta de la batlessa de Calvià que els turistes paguin deu euros destinats a rehabilitació del paisatge ha topat amb el conseller de Turisme, que acusa els socialistes de desmesura fiscal. No obstant això, el PSOE creu que no hi ha més remei.

Una taxa per als turistes.

ONA

La batlessa de Calvià, Margarita Nájera, s'ha convertit en la principal defensora d'una nova taxa que haurien de pagar tots els turistes que vénen a les Balears. Fins i tot ha suggerit la seva quantia, que podria ser de deu euros (1.650 pessetes) que es recaptarien a través dels bitllets d'avió. Es tractaria d'una taxa destinada íntegrament a la recuperació i protecció paisatgística. Nájera ha afirmat amb rotunditat que les Balears han de recuperar la seva imatge si no volen convertir-se en "qualcom semblant al desert d'Arizona".

El cert és que tothom coincideix a afirmar que si es vol aug-

mentar la qualitat del turisme que ve a les Illes també ha de millorar l'oferta i que, per això, és menester protegir l'entorn. També ho veuen així des del Govern balear i des de les diferents patronals turístiques que, no obstant això, han desqualificat la proposta de la batlessa per considerar-la contraproduent per als interessos de les Illes. El conseller, González Ortea, ha arribat a afirmar, fins i tot, que aquesta era un "serpent d'estiu". El Govern, que en els darrers mesos ha centrat gran part del seu esforç inversor en el Pla Mirall, no veuria malament un increment del pressupost, però pensa que enfrontar-se al sector turístic faria més mal que bé.

Algunes patronals, com les companyies aèries privades - AECA- ja s'han situat contra la proposta socialista que, segurament, formarà part del programa electoral de l'any que ve, de la mateixa manera que també ho ha fet l'empresari Gabriel Escarrer. El problema, segons els detractors de la taxa, no és la seva intencionalitat sinó l'efecte negatiu que tendria sobre el tipus de turisme que encara és majoritari a les Illes, un turisme massiu que limita la seva activitat a prendre el sol a la platja. No obstant això, per a altres agents turístics, com TUI, la protecció del paisatge és una aposta de futur. Per això, tot i que no en són partidaris a curt termini, creuen que la taxa turística acabarà per imposar-se prest o tard, tal com ja es fa a moltes ciutats i territoris.

Quant a la quantitat, la fixació en deu euros no deixa de ser una xifra simbòlica, pensada més que res en l'any 2002 quan la moneda europea comenci a vigir al continent, tot i que una part substancial del turisme que ve a les Illes, el britànic, en quedi temporalment al marge i mantengui durant alguns anys més la lliura esterlina.

- CONJUNTURA -

Els ingressos turístics augmentaran un 8%

Segons un informe de la CAEB, els ingressos turístics de les Balears accentuaran enguany el seu increment. El percentatge previst és considerat molt favorable pel president de la patronal que, no obstant això, creu que s'ha de ser prudent a l'hora d'impulsar noves ofertes.

ONA

Les Illes Balears hauran ingressat a finals d'any un total de 802.000 milions de pessetes en concepte turístic, la qual cosa suposa un 8% més que a l'exercici anterior i la possibilitat, de mantenir aquest ritme, de superar el bilió abans de canviar de segle. Aquesta és la conclusió d'un informe de la CAEB que demostra, segons el president de la patronal, la fortalesa econòmica de les Illes.

En aquest sentit, Josep Oliver ha subratllat el fet que l'augment d'ingressos turístics no sorgeix tant d'una pujada dels preus, en contra del que ha afirmat el Govern central quan culpa el sector turístic de l'excessiu increment de l'IPC, com de l'extensió dels serveis turístics. Això no obstant, el president ha recordat que en període de bonança econòmica convé ser

prudents. Oliver ha apostat, un cop més, per la millora de la qualitat per fer front als reptes de la moneda única.

ELS TURISTES PUGEN UN 5%

D'altra banda, el conseller de Turisme, José María González Ortea, ha xifrat en un 5% l'augment del nombre de turistes a finals d'any, un increment que s'ha registrat, sobretot, en els mesos de temporada mitjana i, en menor quantia, durant la temporada baixa.

González Ortea ha insistit que durant els mesos de temporada alta, juliol i agost, ja no és possible créixer més, tot i que enguany encara s'han registrat augments quantitativament importants. Per això, en ple estiu, el conseller ha reiterat que l'aeroport de Son Sant Joan no necessita la tercera pista en contra dels criteris aeronàutics que anuncien nous increments de passatgers. "El que hem de fer -ha dit- és allargar la temporada i no facilitar que vengui més gent a l'estiu.

44.000 MATRICULACIONS EN SET MESOS

Si res no ho impedeix, 1998 superarà la marca de matriculació de vehicles de les Balears. Entre els mesos de gener i juliol s'havien enregistrat ja 44.025 matriculacions, 3.000 més que en el mateix període de l'any passat. Durant tot el 1997 es varen matricular 58.604 vehicles, dels quals 17.000 en els cinc darrers mesos. Això fa pensar que la xifra final d'enguany sobrepassarà en quasi un 10% la de l'any passat.

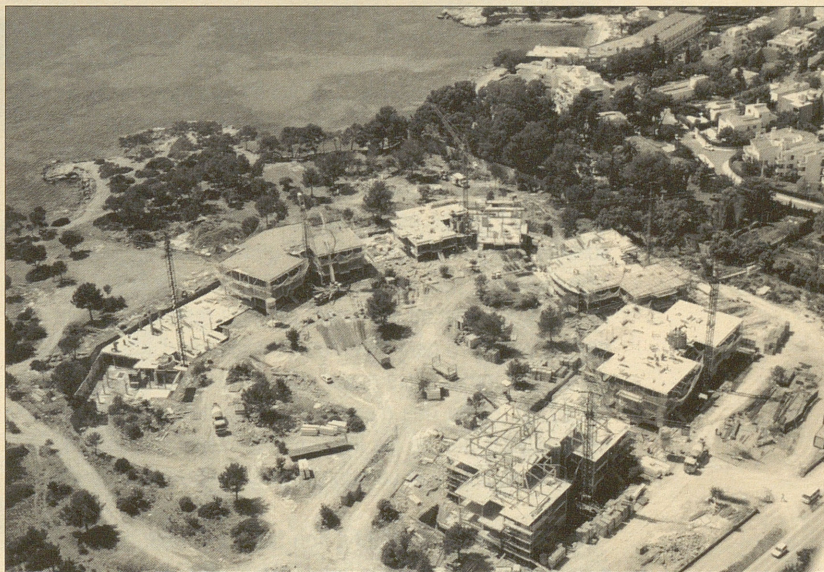
Mallorca registra un espectacular boom de construcció

ONA

La favorable conjuntura econòmica que travessa Mallorca es reflecteix, sobretot, a la construcció que registra un boom com mai no s'havia vist. Tant és així, que en el primer semestre d'enguany s'ha produït un increment del 13% d'activitat. La conseqüència immediata és l'aparició de problemes de subministrament i, en un altre ordre de coses, un increment de la mà d'obra ocupada molt per damunt les previsions. Així en el darrer any els treballadors del sector han passat de 18.000 a superar els 25.000.

Hi han incidit diferent factors. Per una part, la demanda de residències secundàries i de rehabilitació d'habitatges, en paral·lel a l'augment que registra el negoci immobiliari. I per la iniciativa pública que amb el Pla Mirall i la culminació dels plans de modernització hotelera han provocat una acceleració. Precisament per això, tant la patronal com els sindicats han demanat que el Govern alleugeri la realització d'obres públiques, la qual cosa, però, resulta difícil d'atendre per causa de la demanda social existent, en matèria de carreteres, per exemple, i la proximitat de les eleccions autonòmiques.

En qualsevol cas, les xifres facilitades pel Col·legi d'Arquitectes són ben eloqüents: en només sis mesos s'han visat 3.127 nous projectes d'habitatges, dels quals 982 corresponen a Pal-

ma i la 2.249 a la resta de Mallorca. Per municipis, Calvià segueix a Palma amb 934 habitatges, Marratxí amb 483 i Manacor amb 463 i Capdepera amb 328. Pollença, Alcúdia i Artà hi van al darrera, però ja a major distància.

Obres per tot.

Els habitants de les Balears ocupen el 75è lloc de riquesa d'Europa

Segons un estudi fet per l'Institut Francès d'Estadística, les Balears ocupen el 148è lloc, segons el seu PIB, d'entre les 196 regions de la Unió Europea. Això no obstant, passen al número 75 si la referència s'estableix segons la renda per càpita, la primera entre totes les regions espanyoles.

ONA

Segons un estudi de l'Institut Francès d'Estadística, del qual se n'ha fet ressò *El País*, París és la regió europea que, en el seu conjunt, genera més riquesa de tota la Unió. Aquestes mateixes dades estableixen que les Illes Balears se situen en el 148è lloc, entre les 196 regions administratives amb què es divideixen els diferents estats membres. Això no obstant, aquesta posició millora substancialment si la dada de comparació és el nivell de riquesa per càpita, que fa que París deixi el liderat a Hamburg i que les nostres illes passin a ocupar una discreta posició: la 75è que, a pesar d'això, és la més alta entre totes les comunitats autònomes espanyoles.

Si tenim en compte el producte interior brut regional, la primera posició entre les regions espanyoles l'ocupa Catalunya, en un novè lloc, seguida de Madrid (16), Andalusia (19), la Comunitat Valenciana (32), el País Basc (67), Castella-Lleó (71), Galícia (79), Castella-La Manxa (124), Aragó (133), Astúries (145), Múrcia (147), les Balears (148), Extremadura (156), Navarra (164), Cantàbria (172) i La Rioja (185). Les Illes Canàries no figuren en el càlcul a causa de la seva consideració ultraperifèrica.

Oficialment la regió europea més pobra seria la finlandesa Asland, però aquesta és una dada que engana molt ja que es tracta d'una zona habitada per només 25.000 persones que gaudeixen d'un alt nivell de vida, i que ocupen el lloc 21 de tot el continent. De fet, si dividim la riquesa bruta pel nombre d'habitants de cada regió, la llista abans esmentada es modifica substancialment. Catalunya deixa de situar-se en novena posició i es trasllada a la 92è, per darrere de Madrid (87) i de les Balears (75).

Tres regions espanyoles formen part del furgó de coa real de la Unió Europea: Galícia (183), Andalusia (191) i Extremadura (194) en una llista que finalitza amb els territoris grecs de l'Epiro i els portuguesos de l'Alenteixo.

El nombre d'estrangers residents a les Balears supera els trenta mil

Cada pic són més els estrangers que decideixen establir la residència permanent a les nostres Illes. La darrera xifra publicada per la Delegació de Govern estableix els residents d'altres nacionalitats en 31.000, dels quals 8.000 són alemanys.

ONA

El nombre d'estrangers que decideix establir la seva residència a les Balears creix any rere any. Segons les darreres dades que ha fet conèixer la Delegació de Govern, la xifra ja supera els trenta mil (31.046 exactament), la qual cosa suposa un increment del 15% en només un any. Això pel que fa als residents legals ja que, lògicament, són els únics que poden formar part de les estadístiques oficials, la qual cosa pot fer sospitar que el nombre real sigui quasi el doble.

En qualsevol cas, les dades mostren una tendència molt clara cap a un constant increment de nous residents, ja sigui per part de jubilats o gent laboralment ociosa o, d'una manera especial, per treballadors actius que representen un ample ventall social. Hi ha des d'empresaris que han decidit dirigir els seus negocis des de les Illes i professionals liberals fins a immigrants socials que cerquen fugir desesperadament del Tercer Món.

Les diferents motivacions són fàcilment deduïbles amb un simple repàs numèric per nacionalitats. Així, la que encapçala la llista és l'alemanya, la qual cosa es correspon amb el negoci immobiliari i les multimilionàries xifres turístiques. En aquest sentit, cal subratllar que els residents alemanys (7.953) han superat ja els britànics (7.233) que fins l'any passat ocupaven el primer lloc.

Per l'altre costat, l'estadística reflecteix un important contingent d'immigrants africans i asiàtics, entre els quals 2.579 marroquins, 236 senegalesos, 437 filipins i 345 xinesos.

De totes maneres, sigui quin sigui el significat de les xifres, s'ha de constatar que els nous residents que provenen de països de la Unió Europea registren un increment notablement superior a la resta, un 18%, és a dir, tres punts més que la mitjana.

RESIDENTS ESTRANGERS

	1997	1998
EUROPA	20.112	23.636
AMÈRICA	2.738	2.899
ÀFRICA	2.894	3.233
ÀSIA	1.102	1.193
OCEANIA	56	66
APÀTRIDES	12	19
TOTAL	26.914	31.046

RESIDENTS PER NACIONALITAT

(principals dades)

	1997	1998
1.- Alemanya	5.776	7.953
2.- Regne Unit	5.955	7.233
3.- El Marroc	2.309	2.579
4.- França	1.820	2.029
5.- Itàlia	1.080	1.270
6.- Holanda	928	1.062
7.- Bèlgica	646	745
8.- Suècia	563	655
9.- Argentina	676	629
10.- Suïssa	425	455
11.- Filipines	404	437
12.- Dinamarca	359	402
13.- Àustria	314	394
14.- Estats Units	375	388
15.- Cuba	310	365
16.- Xina	301	345
17.- R. Dominicana	296	333
18.- Portugal	236	267
19.- Senegal	211	236
20.- Finlàndia	217	228

El Rei inaugura el Centre Bit del Raiguer

El "Jardí Secret" de l'arquitecte Campo Baeza s'ha construït en el polígon industrial d'Inca i és la seu del CDER (Consorti per al Desenvolupament Econòmic del Raiguer) i del CEEI (Centre Europeu d'Empreses Innovadores). S'hi han invertit més de cinc-cents milions de pessetes i pretén esser un revulsiu per a tota la comarca i per a la resta de la indústria insular.

ONA

El "Jardí Secret" dissenyat per l'arquitecte Campo Baeza és ja una realitat. A finals d'agost va ser inaugurat pel Rei Joan Carles I, que reté així una visita històrica a la capital industrial de Mallorca. Hi eren presents el president del Govern, Jaume Matas i el president de la Mancomunitat del Raiguer, Salvador Cànoves, que des de la Conselleria d'Economia -en el cas de Matas- i des de la mateixa mancomunitat varen ser els principals impulsors de la declaració del Raiguer com a zona d'Objectiu-2 de la Unió Europea i, com a conseqüència d'això, de la posada en marxa del Centre Tecnològic del Raiguer, rebatejat ara Centre BIT per la seva vinculació al futur Parc BIT.

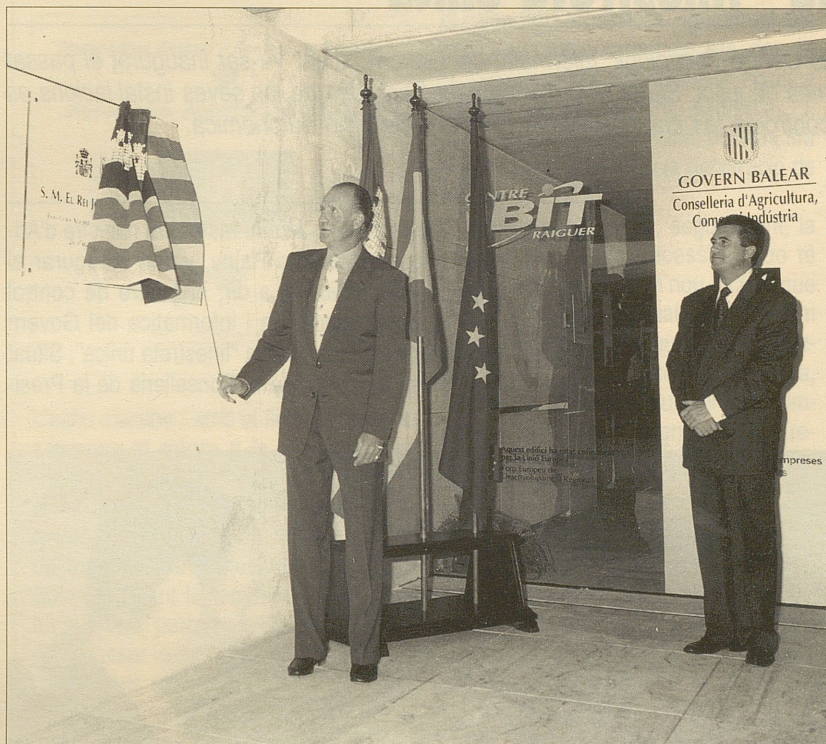
Durant la visita, el batle d'Inca, Pere Rotger, recordà al monarca la visita que va fer a Inca el seu padrí, Alfons XIII, en la qual exposà el caràcter industrial de l'economia del Raiguer i, sobretot, la seva vocació sabatera. Per la seva banda, el conseller d'Agricultura, Comerç i Indústria exposà els plans de futur, que no són altres que continuar amb la consolidació industrial de l'entorn d'Inca. Per això es compta amb el Consorci per al Desenvolupament Econòmic del Raiguer (CDER) que mitjançant ajudes comunitàries i de la Comunitat Autònoma ha fet possible una inversió de més de dotze mil milions de pessetes en projectes de reindustrialització.

El Rei envoltat dels responsables del CDER i el CEEI.

El Centre BIT, en la construcció del qual s'han invertit 560 milions de pessetes, té dues grans seccions, a més d'hostetjar una delegació del Govern balear. Una pertany a l'esmentat CDER i l'altra acull el CEEI (Centre Europeu d'Empreses Innovadores) dedicat a donar suport a noves iniciatives empresari-

als i que ara mateix és a punt de firmar un conveni amb la Universitat de Tel Aviv per a la cooperació en una "incubadora" d'empreses. Tant el gerent del CEEI, Julián Villar com la del CDER, Antònia Ordines, explicaren al Rei els projectes que són en marxa, un cop s'ha iniciat el funcionament del "Jardí Secret".

Una placa recordarà la inauguració.

L'acte d'inauguració congregà un nombrós públic que aclamà el Rei, així com una representació de tots els estaments oficials de la comarca i de la Comunitat Autònoma. Totes les autoritats i agents socials presents destacaren la importància del centre així com l'esperit de cooperació que l'han fet possible. La consecució de l'Objectiu-2 es va deure al fet que totes les institucions feren un front comú per sobre les diferències ideològiques, mentre que, en un altre ordre de coses, el projecte de Centre BIT va ser objecte d'un concurs internacional que permeté aixecar el nivell arquitectònic de la construcció ara inaugurada.

El "Jardí Secret" d'Inca avui és, endemés de la seu del CDER i el CEEI, un edifici singular que és a revistes d'arquitectura de tot el món. La seva forma triangular,

que des de fora sembla un antic convent de clausura, ofereix per dins un lloc de treball transparent, dominat per la llum que entre per les parets de vidre que, alhora, envolten un jardí de tarongers. Manuel Campo Baeza també va ser present a la inauguració i rebé la felicitació del Rei.

W.W.W.
BIT

El Govern balear crea la infraestructura perquè funcioni la "finestreta única"

El Centre Tecnològic Informàtic del Govern balear va ser inaugurat el passat mes de juliol. Situat al carrer de sant Pere, des de les seves instal·lacions es controlen les comunicacions de l'Administració autonòmica.

ONA

El president del Govern balear, Jaume Matas i el ministre d'Administracions Públiques, Mariano Rajoy, varen inaugurar el Centre Tecnològic Informàtic, és a dir, el centre de control intranet de tota la xarxa telemàtica i informàtica del Govern que ha de permetre posar en marxa la "finestreta única". Situat al carrer de sant Pere, al costat de la Conselleria de la Presi-

Mariano Rajoy i Jaume Matas escolten les explicacions del director general.

dència, de la qual depèn, aquest edifici ja és el centre neuràlgic de les comunicacions internes del Govern i de l'Administració amb l'exterior i en un futur molt immediat possibilitarà que qualsevol ciutadà hi pugui accedir des de ca seva o des de qualsevol centre administratiu per tramitar el seus assumptes oficials.

La gestió del centre correspon a la Direcció General de Tecnologia de la Informació i Comunicacions. S'hi han invertit més de dos mil milions de pessetes, quantitat que s'ha de sumar als altres quatre mil milions utilitzats per estendre la xarxa informàtica del Govern fins a totes les seves dependències, així com en la signatura de convenis amb ajuntaments.

La inauguració del centre va anar acompanyada de la signatura d'un conveni amb el Ministeri d'Administracions Públiques per preparar l'esmentada "finestreta única". Aquest és el novè conveni firmat, tot i que es pot dir que el sistema informàtic de què disposa el Govern balear és a hores d'ara al capdavant de totes les altres comunitats autònomes.

El campus extern de la UIB experimenta amb noves tecnologies

El programa de "campus extern" intern de la UIB que es posarà en marxa amb l'inici del curs afectarà un total de 43 assignatures. El rector, Llorenç Hugué, va explicar en la presentació que aquest programa implica una nova metodologia docent en la qual un 70% de les classes són presencials i la resta suposa la recerca complementària a través de les xarxes informàtiques. "La idea - va dir - és que es vagi reduint la part presencial, tot i que el professorat mai no desapareixerà".

Aquest curs ja inclou aquestes 43 assignatures, endemés de les extensions universitàries de Menorca i Eivissa. Per al curs 1999/2000 es vol que tots els alumnes de la UIB hagin de seguir com a mínim una assignatura d'aquest tipus.

La telefònica digitalitzarà Menorca

El Govern balear i la Telefònica han firmat un conveni per digitalitzar Menorca, és a dir, per donar servei de televisió per cable i altres serveis de telecomunicacions a tota l'illa. Això suposarà una inversió de 1.700 milions de pessetes.

El sistema operatiu començarà a funcionar dins del primer semestre de l'any que ve. El nou servei permetrà la connexió de més de deset mil llars menorquines.

El Centre de Recerca Turística començarà a funcionar el mes d'octubre

El Centre de Recerca i Tecnologia Turística començarà a funcionar el mes d'octubre, segons ha manifestat el director general d'Ordenació Turística, Josep Aloy. El centre compta ja amb una directora, Maria del Mar de Miguel i un comitè científic, presidit per l'economista Esteve Bardolet, així com amb una primera línia de treball en temes relatius al medi ambient, qualitat i treball, alimentació i control i seguiment de places turístiques.

El Centre es construirà al Parc BIT, tot i que mentre durin les obres s'ha instal·lat a l'edifici que Sa Nostra té al carrer de General Riera, on ja s'hi ha instal·lat l'Institut BIT del Govern i la Java Factory.

Boeing vol que Mallorca sigui seu d'un centre de seguretat

La casa Boeing, un dels més importants fabricants d'avió del món, vol instal·lar a Mallorca un centre de formació especialitzat en seguretat aèria. Per això negocia amb Air Europa la possible ubicació a l'edifici que aquesta companyia construeix al polígon industrial de Llucmajor.

La Boeing ja disposa d'un centre a París, del qual el de Mallorca en podria ser un complement. La col·laboració entre Boeing i Air Europa ja és antiga, fins i tot en el camp de la formació, com ho demostra el fet que experts de la casa americana ja han fet a Llucmajor cursos per a manteniment d'avió.

Una església i un port telemàtic constituïran l'eix inicial del Parc BIT

Les obres del parc, un cop Richard Rogers hagi fet conèixer el Pla director definitiu, començaran enguany mateix entorn de l'edifici de Son Espanyol, una plaça amb els esmentats edificis i el Centre de Recerca Turística. El Govern balear i Telefònica han firmat un acord per facilitar les inversions.

ONA

Les línies mestres del Parc BIT dissenyat per l'arquitecte britànic Richard Rogers ja s'han fet conèixer. En realitat, s'espera d'un moment a l'altre el lliurament el Pla director definitiu que permeti l'inici de les obres: el centre del parc serà una plaça situada davant les actuals cases de Son Espanyol i els estudis d'ArtBit. Serà allà on el mateix Richard Rogers dissenyarà una església multiconfessional que amb el seu campanar servirà de referència per a aquesta ciutat de les telecomunicacions que, segons els projectes en marxa, ha de convertir-se en senyera per atreure noves inversions.

Igualment, ja s'ha confirmat la construcció dels primers edificis, entre els quals el Centre de Recerca Turística del mateix Govern balear i un centre "emblemàtic" de la Telefònica que, de fet, serà l'eix central del Parc d'Innovació Tecnològica perquè ha de permetre totes les connexions necessàries per activar la vida de la "ciutat". El passat mes d'agost el president del Govern, Jaume Matas i el de Telefònica, Juan Villalonga, varen firmar un conveni per a la construcció d'aquest edifici en el qual s'invertiran tres-cents milions de pessetes.

El nou centre farà funcions de port telemàtic a través de les autopistes de la informació per enllaçar amb tecnologia d'avantguarda amb qualsevol indret del món i, per tant, podrà donar serveis a tota Mallorca i no només al Parc BIT. Tindrà una superfície de dos mil metres quadrats i una arquitectura que seguirà els criteris de Richard Rogers, tal com també fa el Centre de Recerca Turística. Ambdós començaran les obres dins 1998, la qual cosa garanteix que ja es pugui parlar del Parc BIT com d'una realitat a partir de l'any que ve.

Endemés, almenys altres quatre empreses internacionals esperen l'inici de les obres del parc per presentar els seus projectes. De moment hi ha dos estudis alemanys de televisió i una productora de cinema, així com un Centre d'Educació. Les televisions alemanyes estarien disposades a traslladar moltes de les seves produccions a Mallorca i, d'una manera molt especial, aquelles que precisen exteriors, ja que la climatologia els permetria treballar durant tot l'any.

Adreces a la XARXA

AGROTURISME PER A LA TARDOR

(www.balears.com/fincas/index)

L'estiu s'acaba i amb el final de la calor s'imposa el retorn a la fora vila. Els mesos passats han estat d'intensa activitat al camp, però aquesta ha passat gairebé desapercebuda per als milions de turistes que visiten les Balears durant la temporada alta. Ara, però, és temps de repassar la collita i, també, d'oferir estades a fora vila. Una moda, aquesta, que viu un autèntic boom, tot i que per la seva intensitat no sigui comparable al que visqué la costa fa vint o trenta anys... i que encara continua.

Però s'ha d'anar alerta: la colonització turística de fora vila no ens ha de fugir de les mans. Per això hi ha l'asso-

COMENÇA LA TEMPORADA DE FIRES

(www.firesicongressos.com)

Amb la tardor ha arribat, també, la temporada de fires i congressos que ja no deixaran les Illes fins ben acostat l'estiu que ve. A la pàgina de la Institució (Fires i Congressos) hom hi pot trobar el calendari i recordar, igualment, els èxits de la temporada passada, des de la Tecnoturística a la Balears Nàutica passant per Brocanters, Alimenta... i, fins i tot, arribat el moment, per a la fira dedicada als bancs i a la declaració de renda.

El calendari firal és, segurament, la millor prova de la necessitat que té Mallorca de gaudir d'un nou recinte que ampliï el potencial actual. L'illa és, com se sap, un mostrador que satisfà la curiositat de tots els visitants i, alhora, també és un mercat suficientment important com per mantenir obert el recinte de cap a cap d'any.

APOTECARIS SOLIDARIS

SEDE SOCIAL:

Volta de la Mercè, 4 pral.

07002 PALMA DE MALLORCA (España)

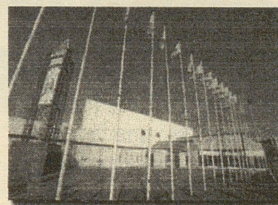
Teléfono 971.71.49.63 / 64

(sfinforma.com/ongs/apotecar.)

Aquesta és la pàgina d'una ONG molt nostra, és a dir, mol vinculada a la societat mallorquina i que, des de la seva fundació, el 1994, s'ha mostrat molt activa. El resultat ha estat poder enviar a zones necessitades de tot el món centenars de tones de medicaments.

La varen formar, tal com diu el seu nom, un grup d'apotecaris disposats a dedicar part del seu temps a la solidaritat internacional. Així, països com Bòsnia, Rwanda o Burundi... que han viscut el terror de la guerra o d'altres que, com la República Dominicana tenen una evident relació econòmica amb les Balears, han vist arribar les caixes enviades des d'Apotecaris Solidaris.

A través d'Internet és fàcil contactar amb aquesta ONG o, sinó, també es pot emprar el telèfon 971.714963.

Fires i Congressos de Balears S.A.

Ferias y Calendario Ferial 1998

E-mail, Localizaciones

ciació d'Agroturisme Balear que, com a mínim, és una garantia davant la proliferació d'ofertes d'allotjament il·legals. L'associació disposa de la seva pròpia pàgina web a través de la qual es poden fer reserves.

Propostes

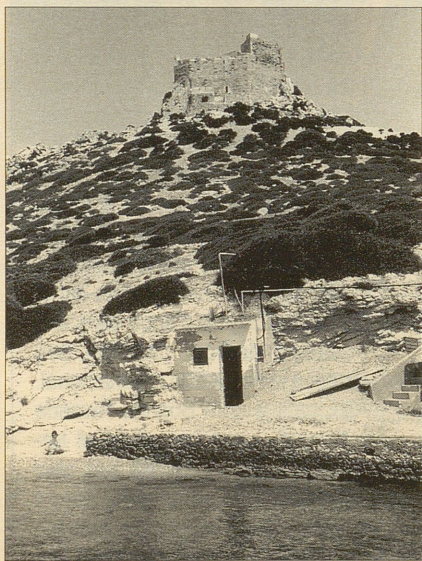
per

PASSATEMPS

Mallorca: Cabrera, parc nacional

Administrativament pertany al municipi de Palma, però des de fa set anys és Parc Nacional i, en conseqüència, la seva gestió era a càrrec de l'Administració central. Ara, però, la situació ha canviat. Un decret que comença a vigir el primer de setembre estableix la cogestió dels parcs nacionals espanyols amb les diferents comunitat autònomes. D'aquesta manera, el Govern balear aconsegueix allò que reivindicà des del primer moment. A partir d'ara una comissió mixta vetllarà pel bon govern d'un dels espais més emblemàtic de la costa mallorquina: el subarxipèlag de Cabrera que, superada la guerra política de competència, vol ésser el paradís.

En realitat, les circumstàncies de l'esmentada guerra política són ara ben diferents de les que provocà una declaració que es va fer contra la voluntat del Govern balear, des d'on, fins i tot, es veien amb bons ulls les propostes dels clubs nàutics que varen creure que l'existència del Parc restringiria la llibertat de navegació de què havien gaudit tradicionalment a Cabrera. Des del Partit Popular es pensava que el Parc seria més contraproduent que avantatjós. Però ara ja no ho pensen o, si més no, no ho diuen.

El Castell.

Així, Cabrera té el seu futur garantit i la seva visita continua éssent una recomanació a fer a tots els mallorquins i, també, als turistes. No és el paradís, però s'hi acostava.

Port de Cabrera.

Una recent visita del conseller de Medi Ambient, la primera que feia un representant del Govern balear, serví per constatar que s'ha fet una feina ben feta i que el control establert a Cabrera no restringeix la llibertat de ningú sinó que fa possible compaginar la protecció a la natura amb el gaudi dels paisatges del Parc, tal com confirma la xifra de quaranta mil visitants registrada l'any passat. El Govern balear no pensa, per tant, modificar la política duta a terme per la direcció i el patronat de Cabrera, sinó col·laborar amb les tasques de bon funcionament.

Fora Mallorca: Noruega, el paradís natural

Noruega és l'antítesi del paisatge massificat de la Mediterrània turística. És un paradís natural, l'oportunitat d'entrar en contacte directe amb

un paisatge gairebé incontaminat, tot i que - evidentment - no gaudeix de la bonança climàtica del nostre entorn. Però per això mateix resulta convenient introduir aquest país nòrdic entre els viatges que hom desitja fer com a mínim un pic a la vida. És, en definitiva, l'antídote per sobreviure el boom de construcció que pateixen les Balears.

Una vegada s'ha deixat Oslo, amb les enigmàtiques figures de l'escultor Vigeland, el visitant entre en contacte amb una naturalesa que ja no l'abandonarà fins al moment que rependrà el vol. Els fiords són tan espectaculars com les fotografies que hom ha vist publicades en els catàlegs turístics, però és que, endemés, hi ha una increïble sensació de solitud, és a dir, de

victòria de la naturalesa sobre l'home, que sorprèn encara més el viatger. Així, les gelades avingudes dels glaciers -com el de Bryksdal, que es poden tocar amb les mans, es contraposen a la immensitat del Presketolen, una talaia natural que s'aixeca majestuosa sobre el Lysefjord, un dels més impressionants fiords.

En parlar de Noruega, cal parlar de naturalesa, tot i que ciutats com Bergen o Stavanger, i la mateixa Oslo, mostren la cara amable d'una societat que ha après a conviure

amb els elements naturals. Les ciutats, són, en definitiva, el punt d'encontre entre l'home i el seu destí.

Lysefjord.

Bryksdal.

innovació **acció!!**

Es Raiguer avança

**Ajuts
a les empreses**

**Foment
de l'exportació**

**Assessorament
als empresaris**

CDER

Consorci per al
Desenvolupament Econòmic
del Raiguer

Informau-vos al **CDER**,

Carrer dels Selleters, 25

07300 Inca

Tel. 971 88 70 07

Fax 971 88 70 08

Amb el suport de:

GOVERN BALEAR

COMISSIÓ EUROPEA

NIVELL D'ACTIVITAT CEREBRAL

MIRANT LA TELE

LLEGINT

Mantén el cervell en forma.

Llegeix

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació, Cultura i Esports